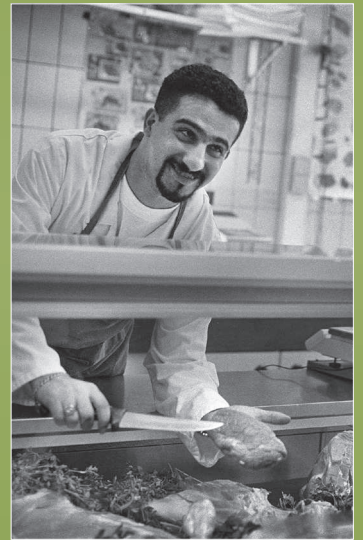
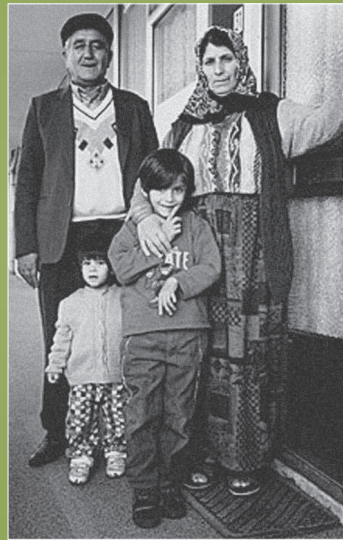
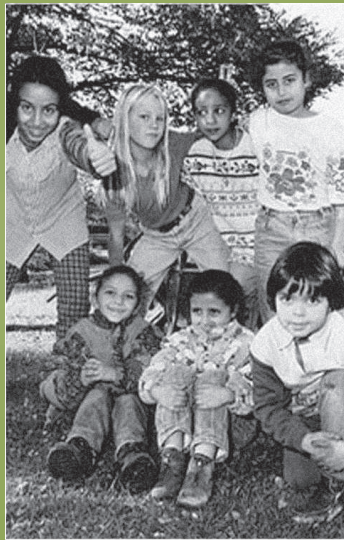

mei 2006

Jaarverslag 2005

Hoe deze publicatie bestellen?

Deze publicatie bestaat in het Nederlands en in het Frans.

De kostprijs bedraagt 5€ + 2,25€ verzendingskosten.

U kan deze publicatie bestellen bij de Infoshop Kancelarij Eerste Minister:

- door overschrijving op rekeningnummer 679-2003650-18
- per e-mail: shop@belgium.fgov.be

Vermeld duidelijk : 'Jaarverslag Centrum 2005', de gewenste taal en het aantal exemplaren.

U kan deze publicatie ook afhalen in de Infoshop Kancelarij Eerste Minister.

De Infoshop is van maandag tot vrijdag doorlopend open van 9 tot 16 uur.

Infoshop Kancelarij Eerste Minister
Regentlaan 54, 1000 Brussel; tel: 02/514.08.00

Deze publicatie vindt u ook terug op onze website: www.diversiteit.be

Colofon

Copyright photography

Eric De Mildt ©
Willem Wernsen

Copyright Illustrations

D'Artagnan
Cayman

Redactie

Clepsydre communication

Ontwerp en realisatie

Grafische Groep Vandenbroele

Verantwoordelijke Uitgever

Jozef De Witte

Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding
Koningsstraat 138
1000 Brussel
Tel: 02/212.30.00
Fax: 02/212.30.30
Groene lijn(gratis): 0800/17 364
e-mail: centrum@cntr.be
www.diversiteit.be

Inhoudstafel

INLEIDING	7
HOOFDSTUK 1 Het Centrum in zijn dagelijks bestaan	10
De rol van het Centrum	10
• Onthalen, luisteren, oriënteren en helpen	10
• Kennen en begrijpen	11
• Voorkomen, informeren, sensibiliseren, opleiden	11
• Stimuleren, adviseren en aanbevelen	12
Talrijke partnerships	13
Structuur en werking van het Centrum	14
• De directie	14
• Intern beheer	14
• De dienst Racisme	15
• De dienst Integratie	15
• De dienst Niet-rationale discriminaties	15
• De Vormingsdienst	15
• De dienst Documentatie	15
• De dienst Observatorium voor migraties	15
• De dienst Mensenhandel	16
• Steunpunt Armoedebestrijding	16
HOOFDSTUK 2 Racisme, nog steeds en altijd aanwezig	17
Stand van zaken	17
• Analyse per sector	17
• Vergelijking over tien jaar	18
• Interpretatie van de klachten in 2005	19
Rechtspraak	19
• Enkele voorbeelden van jurisprudentie in 2005	19
• Hoe maakt het Centrum de keuze om een zaak voor de rechtbank te brengen? ..	19
• Overzicht van de procedures in 2005	20
Belangrijke acties	21
• Werkgelegenheidssector	21
• Dancings	22
Nationale projecten	23
• Tien prioriteiten in de strijd tegen racisme	23
• Racisme en internet	24
• Acties in de voetbalwereld	24
Internationale projecten	25
• De Europese Commissie tegen Racisme en Onverdraagzaamheid (ECRI)	25
• Het Europees Waarnemingscentrum voor racistische en xenofobe fenomenen (EUMC)	25
• Het transnationale project Eurequality	25

HOOFDSTUK 3 Van integratie tot gelijkheid van 'kansen'	26
Stand van zaken	26
Belangrijke acties	26
• Voor diversiteit in de onderneming: voorstellen aan de regering	26
• Reactivering van het debat over etnische statistieken'	27
• werken rond het onthaal en de socio-professionele integratie van nieuwkomers	27
• Hoe gaat men om met de publieke uiting van religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen in het openbaar? We nemen een kijkje naar de situatie op het terrein.	28
• Verslag Interculturele Dialoog	28
Thematische dossiers	29
• De bedrijfswereld alsmaar meer betrokken	29
• Discriminatie bestrijden in de huisvesting: concrete voorstellen	30
• Onderwijs	31
• Vrouwen en immigratie	32
• Impulsfonds voor het Migrantenbeleid	32
Internationaal	33
Een Europees kader voor integratie	33
 HOOFDSTUK 4 Handicap, seksuele geaardheid, leeftijd, ... Discriminatie in het leven van elke dag	34
Stand van zaken	34
• Handicap	35
• Seksuele geaardheid	35
• Huidige of toekomstige gezondheidstoestand	36
• Leeftijd	36
• Fortuin	36
• Fysieke eigenschap	36
• Geloof of levensbeschouwing	37
• Burgerlijke staat	37
• Geboorte	37
• Niet bevoegd	37
Rechtspraak: de antidiscriminatiewet van 25 februari 2003	37
• Vordering tot staking	37
• Srafrecht – verwerpelijke beweegredenen	38
Belangrijke acties	38
• Bloeddonatie: luisteren, samenbrengen, praten	38
• Verzekeren zonder discriminatie: een werk van lange adem	39
• Toegankelijkheid en assistentiehonden: naar een specifieke wetgeving	40
• De antidiscriminatiewet: voor verbetering vatbaar	41
• Kinderen met een handicap beter integreren in het gewone onderwijs	41
Speciale thema's	42
• Werkposten aanpassen	42
• Discriminatie op grond van leeftijd: voldoen aan de Europese richtlijnen	42
• Adoptie door homoseksuele koppels: een belangrijke vooruitgang	43
Internationaal	44
• 'Fighting for our rights': tegen discriminatie op basis van een verstandelijke handicap	44
 HOOFDSTUK 5 Migraties: inzicht leidt tot efficiëntere aanpak en bescherming	45
Stand van zaken	45
Belangrijke activiteiten	46
• Respect van de grondrechten van vreemdelingen	46
• Bijzondere aandacht aan de praktijk van detentie en verwijdering	48
• Migratiestromen beter identificeren	50
• Mensenhandel: België dient als referentie	51
Internationaal	53
 HOOFDSTUK 6 Armoede uitbannen	54
Belangrijke acties	55

• 'Armoede uitbannen: een bijdrage aan politiek debat en politieke actie'	55
• De kinderen plaatsen wegens armoede? Een diepgaand debat in de Franse Gemeenschap	55
• Bijzondere aandacht voor het recht op maatschappelijke integratie	55
HOOFDSTUK 7 Informeren, communiceren, vorming ten dienste van diversiteit	57
Communicatie	57
• Een referentiecentrum voor informatie	57
• Suggesties inzake communicatie over immigratie	57
• Op Europees niveau	58
• Een nieuwe website in aanmaak	58
Vorming	59
• Basiswerk met professionals en ondernemingen	59
• Diverse inhoud en een gevarieerd publiek!	59
• Een evolutie van de vraag	60
Documentatie	60
• In dienst van het Centrum en het grote publiek	60
• Opzoeken en verwerken van informatie	60
• Ondersteuning en aanbevelingen inzake het opzoeken van informatie	61
HOOFDSTUK 8 Intern Beheer ter ondersteuning van de activiteiten	62
Balans en rekeningen van het Centrum	63
BESLUIT	64
BIJLAGEN	65
Meldpunten (racisme en discriminatie)	67
Samenstelling van de Raad van Bestuur op 31/12/2005	69

INLEIDING

Op de volgende bladzijden vindt u ligt het Jaarverslag 2005 van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, dat werd voorgelegd aan de Raad van Bestuur op 25 april 2005. Net als vorig jaar hebben we gekozen voor een goed leesbaar verslag met tabellen, illustraties en talrijke voorbeelden om een zo concreet mogelijk beeld te schetsen van de activiteiten van het Centrum in 2005.

In deze inleiding, die onder de verantwoordelijkheid valt van de directie, willen we aanstippen wat we uit 2005 willen onthouden en meenemen naar de toekomst. Veel van wat het Centrum doet is werk op lange termijn, daarom precies is het belangrijk om gebeurtenissen en activiteiten in een zeker tijdspectief te kaderen.

Maar vooreerst dit: samen met de publicatie van dit Jaarverslag lanceren wij ook onze nieuwe website. Na zowat 8 jaar was die inderdaad aan vernieuwing toe. We hebben ons bij de vernieuwing laten leiden door de verschillende gebruikers van onze website. Het brede publiek is in de eerste plaats op zoek naar toegankelijke informatie over racisme en andere 'hate-speech' en over discriminatie. Het wil weten wat wél en niet toegelaten is en hoe je een vermoedelijke inbreuk op de wetten tegen racisme en alle vormen van discriminatie kan melden. Het brede publiek wil ook informatie vinden over migratiestromen, over de rechten van de vreemdelingen, over mensenhandel en mensensmokkel, enzovoort. Leerkrachten en vormingswerkers zijn daarnaast op zoek naar bruikbare informatie voor vormingspakketten, naar educatieve modellen, ... Juristen (waaronder advocaten, magistraten, ...) en politie zijn vooral geïnteresseerd in wat er precies in de wet staat en in wat de rechtspraak tot nog toe opleverde. Deze vernieuwde website wordt de hoeksteen van de communicatie van het Centrum, omdat daar natuurlijk ook alle persberichten, opiniestukken, standpunten, rapporten, ... op terug te vinden zijn.

In het jaar 2005 voerden wij ook een uitgebreide consultatie van al wie op één of andere wijze bij de werking van het Centrum betrokken is. De basis voor deze consultatie was een ontwerp-oriëntatienota, die

op basis van de talloze gesprekken en schriftelijke bijdragen werd aangepast en eind 2005 keurde de Raad van Bestuur dit strategisch plan goed. Ook in de loop van 2005 werden – naast de burgerlijke partijstellingen – een aantal inhoudelijke thema's met de Raad van Bestuur doorgesproken waardoor een interessante uitwisseling mogelijk was.

Op het vlak van wetgeving was 2005 een overgangsjaar. De anti-discriminatiewet van 25 februari 2003 werd op 6 oktober 2004 gedeeltelijk vernietigd door het Arbitragehof. In 2005 werd ook voorbereidend werk geleverd voor nieuwe wetgeving die én tegemoetkomt aan de opmerkingen van het Arbitragehof én aan de eisen die de Europese Unie ons stelt. Het is essentieel dat dit wetgevende werk in 2006 de volle aandacht krijgt om tegen ten laatste begin 2007 afgerond te zijn. Het Centrum wil meteen daarna werk maken van een broodnodige informatie- en sensibiliseringscampagne, want ook in 2005 kregen we steeds opnieuw te horen dat velen de wet niet kennen én niet weten waar zij terecht kunnen. Ook een nieuwe ronde van intensieve vormingen voor politie, justitie, ... is voorzien.

Ook op het vlak van migratiewetten was 2005 een jaar van voorbereiding, bijvoorbeeld rond asiel en huwelijksmigratie. Deze voorbereiding is begin 2006 uitgemond in concrete regeringsvoorstellen. Ook mensenhandel kreeg aandacht van de wetgever: een nieuwe wet op de mensenhandel en mensensmokkel zag het licht en het statuut voor de bescherming van de slachtoffers werd begin 2006 door de regering goedgekeurd.

Wetgeving is één zaak, uitvoering een andere. In de strijd tegen racisme en raciale discriminaties had de federale regering in juli 2004 een 10-puntenplan afgekondigd. Het Centrum kreeg in 2005 de opdracht om de uitvoering van dit actieplan op de voet te volgen en waar nodig bij te sturen. Met dit plan wil de regering de wetgeving én haar uitvoering versterken, de kennis van de wetgeving vergroten door aangepaste vormingen voor politie en justitie, racisme op internet aanpakken, enzovoort. Dat dergelijk actieplan nodig is toont de praktijk van elke dag. In 2005 kwamen zowat evenveel meldingen van racisme en van raciale

discriminaties binnen als voorgaande jaren, en ook in 2005 staat alles wat met werk te maken vooraan. Tegelijkertijd konden we ons verheugen in een verhoogde aandacht voor deze problematiek van zowel overheid, werkgevers, werknemers. Iedereen is het er intussen over eens dat participatie aan de arbeidsmarkt een essentiële bouwsteen voor integratie is, net zoals op elk domein participatie voorwaarde is voor integratie. Hoopgevende elementen dus, maar er is nog een lange weg te gaan. Ook in de sfeer van vrije tijd (dancings, fitness, ...) blijft er hardnekkige weerstand: nog steeds worden mensen afgewezen, uitsluitend op basis van een kenmerk dat er niet toe doet.

Bij de niet-rationele vormen van discriminatie tekenden handicap, seksuele geaardheid, gezondheid en leeftijd voor het grootste aantal meldingen in 2005. Een gegarandeerde toegankelijkheid van gebouwen, openbaar vervoer en evenementen is nog steeds niet evident, evenmin als volledige gelijke rechten voor holebi's. Tegelijkertijd was er ook goed nieuws: het debat rond adoptie door paren van gelijk geslacht stond bovenaan de politieke agenda, en werd tenslotte in 2006 definitief goedgekeurd. Het Centrum verheugt zich daarover, maar benadrukte telkens dat naast adoptie ook andere vormen van zorgouderschap waardevol zijn. Rond gezondheid draait het vaak om verzekeringen die een duurdere premie aanrekenen of zelfs een verzekering weigeren. En rond discriminatie op basis leeftijd bleef het Centrum in 2005 de nadruk leggen op informatie, sensibilisatie en overleg. Met succes: steeds meer beseffen werkgevers dat een onderscheid louter op basis van leeftijd niet kan, en – zoals zo vaak met discriminaties – op de koop toe niet slim is.

Wat betreft migraties maken we een steeds luider klinkend debat mee, met tegelijkertijd méér verkramptheid én meer openheid. De globalisering én de enorme kloof tussen Noord en Zuid doet de wens om te migreren alleen maar toenemen, migratie is minder dan ooit te stoppen. De eerste opdracht van het departement Migraties is om een goed inzicht te geven in de grootte en de aard van de migratiestromen, wat een noodzaak is om de huidige migratiefenomenen te begrijpen en een beleid te voeren. Er zijn inderdaad verschuivingen in herkomst (meer uit Azië, Oost-Europa en Latijns-Amerika) en profiel (meer vrouwen, meer hooggeschoolden, ...).

Door de migratiedruk stijgt het 'oneigenlijke' gebruik van wat nog wél toegelaten is, zoals asiel, gezinsvorming en -hereniging, studie en toerisme, ... en stijgt natuurlijk ook de illegale migratie. Daardoor dreigt elke vreemdeling een etiket 'verdacht' opgekleefd te krijgen, en gaat er soms té veel aandacht naar het ontmaskeren van 'valse' migranten waardoor de fundamentele mensenrechten van de vreemdelingen in het gedrang kunnen komen. Ook de hele detentien- verwijderingsproblematiek komt soms in conflict met het respect voor de mensenrechten, net zoals de hele aanpak van de problematiek van mensen zonder papieren. Het Centrum, als openbare dienst die onafhankelijk is in zijn werking, slaagde er in 2005 herhaaldelijk in om een brug-functie te vervullen naar aanleiding van acties van mensen zonder papieren.

De vormingsdienst van het Centrum heeft in 2005 opnieuw zijn sporen verdiend, en is opgetogen met de verschuiving in de vraag. Steeds meer wordt het Centrum uitgenodigd om organisaties en bedrijven te begeleiden in het nadenken over een benadering van diversiteit. Dergelijk procesmatig maatwerk verdient inderdaad de voorkeur op éénmalige vormingen, hoewel die natuurlijk een opstap blijven. Ook op het vlak van documentatie is er een toename van het maatwerk: nu massa's informatie op het internet beschikbaar zijn, vindt men door de bomen het bos niet meer en groeit de vraag naar actieve en professionele steun om zeer gericht een relevant informatiepakket samen te stellen.

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting had een ontzettend druk jaar. Via provinciale ontmoetingen werd het derde tweejaarlijkse verslag inhoudelijk voorbereid, en dat mocht bij zijn publicatie in december 2005 terecht op grote belangstelling rekenen. We zijn bijzonder blij dat de federale regering kort daarna van armoedebestrijding één van haar prioriteiten maakte: meteen is één van de twee wensen van ons Jaarverslag 2004 – meer politieke aandacht voor armoedebestrijding – ingewilligd. De tweede wens was dat er een verduidelijking zou komen van het statuut van het Steunpunt. Nog steeds staat dit Steunpunt met één been binnen en één been buiten het Centrum, een onduidelijkheid die de impact van de strijd tegen de armoede absoluut niet ten goede komt. Het Centrum blijft dit pijnpunt aankaarten en vraagt met aandring een oplossing in 2006.

In 2005 werd de interne structuur en werking van het Centrum verder geconsolideerd. In het najaar keurde de regering het voorgestelde personeelsplan goed. Op het vlak van personeelsbeleid werkten we in 2005 - in nauw overleg met het Basisoverlegcomité - een nieuw systeem van 'opdrachtenkaarten', een betere vakantieregeling, ... uit. Het Centrum kreeg ook groen licht om – in afwachting van de noodzakelijke verhoging van de toelagen – gebruik te maken van de financiële reserves die voorgaande jaren werden opgebouwd, waarmee een patstelling doorbroken werd. Het interne beheer werd verder op punt gesteld, met ondermeer de voorbereiding van een analytische boekhouding en een strategisch plan voor de informatica.

Dit zijn slechts enkele krachtlijnen van wat u in dit Jaarverslag 2005 kan vinden. Deze krachtlijnen staan op de volgende bladzijden geïllustreerd met cijfers, voorbeelden, getuigenissen, ... Wij wensen u veel leesgenot toe.

Eliane Deproost
Adjunct-directrice

Jozef De Witte
Directeur

Het Centrum in 2005

HOOFDSTUK 1 Het Centrum in zijn dagelijks bestaan

Het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding is opgericht na de stemming van de wet van 15 februari 1993 door het Parlement. Het Centrum volgde het Koninklijk Commissariaat voor het Migrantenbeleid op, dat al bestond van 1989, en was een van de eerste overheidsdiensten in Europa in de strijd tegen racisme en discriminaties. Sinds 2004 bestaat er overigens ook een erkende instelling om de discriminatie en ongelijkheid op basis van het geslacht te bestrijden: het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen.

Het Centrum heeft het statuut van een overheidsdienst en oefent zijn opdrachten volledig onafhankelijk uit. Het Centrum is institutioneel verbonden aan de Eerste Minister, maar valt inhoudelijk onder de bevoegdheid van de federale Minister van Maatschappelijke Integratie en Gelijke Kansen. Het Centrum wordt bestuurd door een Raad van Bestuur, die pluralistisch is samengesteld.

Daarnaast werd het 'Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting' in 1999 binnen het Centrum opgericht door een samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten.

De opdrachten van het Centrum zoals voorzien in de wet

Volgens de wettekst: "Het Centrum heeft als opdracht het bevorderen van de gelijkheid van kansen en het bestrijden van elke vorm van onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur op grond van: een zogenaamd ras, de huidskleur, afkomst, nationale of etnische afstamming, seksuele geaardheid, burgerlijke stand, geboorte, fortuin, leeftijd, het geloof of levensbeschouwing, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, handicap of fysieke eigenschap (...)"

"Het Centrum heeft eveneens tot opdracht te waken over het respect van de grondrechten van de vreemdelingen en de overheid te informeren over de aard en de grootte van de migratie-

stromen. Het heeft ook tot taak het overleg en de dialoog te ontwikkelen tussen alle overheidsactoren en de private actoren die betrokken zijn bij het opvang- en integratiebeleid van de immigranten. Bovendien heeft het Centrum de opdracht de bestrijding van de mensenhandel (en de mensensmokkel) te stimuleren".

De rol van het Centrum

Het werk dat het Centrum doet, evolueert in functie van de actualiteit en de veranderingen in onze samenleving. Zo ontwikkelde het Centrum verschillende werkwijzen en manieren om tussen te komen .

• Onthalen, luisteren, oriënteren en helpen

Het Centrum wordt dagelijks aangesproken over discriminaties of situaties waarin de fundamentele rechten van vreemdelingen op ons grondgebied geschonden worden. De aandacht die het Centrum van bij het eerste contact aan deze verzoeken besteedt, is essentieel voor de verdere adequate opvolging.

Een groot aantal van die vragen voor tussenkomst wordt snel beantwoord door het geven van informatie of het doorverwijzen naar andere overheidsdiensten of verenigingen. Andere vragen vereisen meer werk: racistische of homofobe aanvallen, conflicten tussen werkgever en werknemer, discriminatie bij het

verhuren van een woning, racistische uitlatingen en aanzetten tot haat op internet, ... In dergelijke situaties komen de medewerkers van het Centrum actief tussen en begeleiden ze concreet de slachtoffers.

Haat en discriminatie zijn afwijkende handelingen. Afstand nemen van haat is het herstellen van een gebroken sociale band. Daarom geeft het Centrum de voorkeur aan formules van dialoog, onderhandeling, verzoening en zelfs bemiddeling.

Tabel 1:
Motief van het aantal meldingen (geopende dossiers) op het Centrum in 2005

Redenen van discriminatie	Abs. Cijfers	%
Totaal	1609	100%
Raciale discriminatie	777	48%
Discriminatie op basis van handicap	130	8%
Discriminatie op basis van seksuele geaardheid	82	5%
Discriminatie op basis van het geloof of van levensbeschouwing	73	5%
Discriminatie op basis van gezondheidstoestand	58	4%
Discriminatie op basis van leeftijd	52	3%
Andere redenen van discriminatie (fortuin, burgerlijke stand, ...)	126	8%
Verblijf	113	7%
Andere redenen (Centrum niet bevoegd...)	198	12%

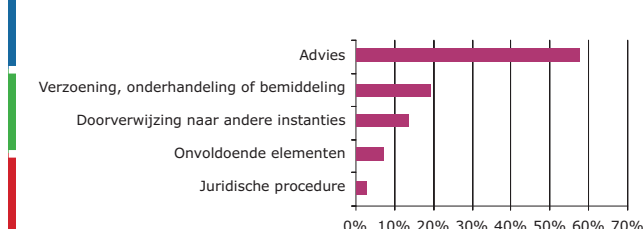
In totaal kreeg het Centrum 1609 meldingen in 2005, waarvan zowat de helft betrekking heeft op raciale discriminaties. Het aantal meldingen gebaseerd op niet-raciale discriminaties en migraties (verblijf) is beduidend lager. Dit verklaart zich door het feit dat het Centrum pas sinds 2003 bevoegd is voor andere vormen van discriminatie en voor migraties en dit nog niet zo gekend is bij het grote publiek. Bovendien bestaan er veel en belangrijke verenigingen die op het terrein actief bezig zijn met de slachtoffers van niet-raciale discriminaties (bijv. handicap, holebi's). De tabel toont ook duidelijk aan dat de meldingen in verband met handicap en seksuele geaardheid de meeste meldingen opleveren in het domein van de niet-raciale discriminaties.

In verband met de categorie 'verblijf' waren er 113 dossiers van meldingen geopend door het Centrum in 2005. Het betreft hier voornamelijk klachten in verband met moeilijkheden bij de administratieve afhandeling van verblijfsdossiers. Het Centrum heeft daarnaast in 2005 wel meer dan 1000 informatievragen van mensen of verenigingen in verband met verblijf en migraties beantwoord. Dit cijfer van behandelde informatievragen werd niet in deze tabel van

meldingen opgenomen, maar wordt later in het hoofdstuk over migraties toegelicht.

De cijfers in dit globale overzicht verschillen van de cijfers per departement: niet alle meldingen komen meteen bij het juiste departement terecht, en voor een aantal meldingen is het Centrum niet bevoegd.

Grafiek 1:
Behandeling door het Centrum van de dossiers in 2005

Wanneer het Centrum de meldingen onderzoekt blijkt dat ruim 1 op 5 dossiers ofwel onvoldoende elementen heeft om gegrond te zijn ofwel niet tot onze bevoegdheden behoort.

In dit laatste geval zal het Centrum zo goed als mogelijk doorverwijzen naar instanties die wél bevoegd zijn.

In ruim driekwart van de gevallen kan een dossier afgesloten worden na advies, verzoening, onderhandeling of bemiddeling. In slechts 3 procent van de gevallen is het wenselijk en/of nodig om een gerechtelijke procedure op te starten. Bepaalde factoren spelen een rol bij het overwegen van een gerechtelijke procedure, zoals de toestemming van het slachtoffer, het al dan niet georganiseerde karakter van de dader en van de feiten, de ernst van de feiten, reeds lopende dossiers die met de feiten verband houden, ...

• **Kennen en begrijpen**

In België werken verschillende organisaties aan het onderzoeken en het beter begrijpen van fenomenen van migratie, discriminatie, het niet-respecteren van de fundamentele rechten, ... Daarom werkt het Centrum samen met verenigingen op het terrein, Belgische en Europese universiteiten, instellingen zoals bijv. de Koning Boudewijnstichting. In het kader van deze samenwerking worden onderzoeken, seminars en programma's voor de uitwisseling van informatie en praktijkervaring georganiseerd.

• **Voorkomen, informeren, sensibiliseren, opleiden**

Aan politieke leiders en burgers wordt informatie gegeven en gesensibiliseerd over migratie, diversiteit en multiculturaliteit. Dit gebeurt via studiedagen, acties op het terrein, informatiecampagnes en vormingen in specifieke sectoren, zoals bijvoorbeeld in overheidsdiensten, ondernemingen, huisvestingssector, sportverenigingen.

Het Centrum werkt samen met Cap 48

In 2005 werkte het Centrum opnieuw samen met Cap 48. Deze actie, opvolger van de operatie 48.81.00, is een initiatief voor het goede doel van de RTBF sinds 2003 ten voordele van personen met een handicap. Het Centrum presenteerde de klachten voor handicap in de Raad van Bestuur en werkte mee aan de slotavond op 16 oktober 2005 op de RTBF. In het kader van deze samenwerking toont de website van Cap 48 een overzicht van het werk van het Centrum op dit vlak (www.cap48.be).

Het Centrum biedt via zijn vormingen de mogelijkheid aan magistraten, politieagenten, privé- of overheidsombudsmannen, ondernemingen, scholen en verenigingen om samen te werken rond thema's zoals de strijd tegen discriminatie, diversiteit en interculturele communicatie.

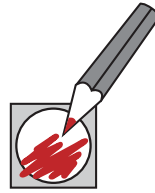
De sensibilisering over onderwerpen die soms brandend actueel zijn, gebeurt eveneens via publieke standpunten en via pers en media.

Heel wat nationale en internationale organisaties en verenigingen doen een beroep op het Centrum. In dit verband doet het Centrum heel wat activiteiten die de link leggen tussen de theorie en een pragmatische aanpak op het terrein: bijvoorbeeld een gemeenteraad helpen nadenken over het al dan niet dragen van de hoofddoek in de gemeentediensten, managers begeleiden bij het invoeren van diversiteit in hun arbeidsorganisatie, spreken op colloquia op lokaal niveau of België vertegenwoordigen op internationaal niveau.

• *Stimuleren, adviseren en aanbevelen*

Het Centrum formuleert op alle beleidsniveaus aanbevelingen bij de overheid. Deze aanbevelingen handelen over de verbetering van de wetgeving en het uitwerken van actieplannen, of beogen een beter begrip vanwege de politieke leiders van bepaalde nieuwe fenomenen (bijvoorbeeld de nieuwe migratiestromen). Daarnaast doen de federale overheid, gewesten en gemeenschappen steeds meer een beroep op het Centrum voor analyses en advies in materies die tot hun bevoegdheid behoren.

Het Centrum waakt permanent over een juist evenwicht tussen een loyale houding tegenover de overheid enerzijds en de belangen van personen en groepen die slachtoffer zijn van discriminaties anderzijds. Dankzij de toegekende onafhankelijkheid kan het Centrum de nodige objectiviteit garanderen en betere voorstellen formuleren voor de promotie van gelijke kansen en het respect van fundamentele rechten.

Een memorandum voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2006

Voor een gemeentelijk beleid met respect voor diversiteit

De gemeente staat als overheid het dichtst bij de mensen. De principes van gelijkheid, respect voor diversiteit en de erkenning van de menselijke waardigheid vertalen zich op het terrein in tal van gemeentelijke beslissingen. Deze principes kunnen toegepast worden zowel in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd, als in de impulsen die de gemeente geeft aan het 'samenleven'.

In het vooruitzicht van de gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober 2006 wil het Centrum op zijn terrein een bijdrage leveren. Daarom richtte het Centrum in oktober 2005 achttien concrete voorstellen aan alle democratische politieke partijen in de hoop dat ze die voorstellen in hun toekomstige meerderheidsakkoorden opnemen. Op die manier kunnen alle gemeenten in België de voorhoede van onze democratie blijven uitmaken.

Onder deze achttien voorstellen beveelt het Centrum onder meer aan:

- een grotere toegankelijkheid van openbare functies voor mensen met een vreemde nationaliteit;
- een beter onthaal en meer waardering van de gebruikers van de vreemdelingendiensten;
- een betere informatie en oriëntatie van nieuwkomers;
- toegankelijke openbare gebouwen, winkels en horecazaken voor personen met een handicap;
- het versterken van de samenwerking tussen onderwijsinstellingen en gemeenten ter bevordering van gelijke onderwijskansen voor iedereen, los van het inkomen van de ouders.

Verschillende diensten van het Centrum stellen hun expertise ter beschikking voor het realiseren van deze voorstellen.

Meer informatie ?

www.diversiteit.be

Talrijke partnerships

Al deze taken zouden niet kunnen uitgevoerd worden indien het Centrum in een ivoren toren leefde. Sinds zijn oprichting heeft het Centrum altijd partnerships gevormd met verenigingen in verschillende domeinen: representatieve verenigingen van verschillende gemeenschappen en beroepen, verenigingen actief voor de integratie van migranten, verenigingen die de rechten van mensen met een handicap beschermen, verenigingen die homoseksuele mensen vertegenwoordigen, ... Er wordt ook samengewerkt met publieke en parapublieke instellingen op het terrein: OCMW's, universitaire onderzoekscentra, regionale integratiecentra, enz. Dankzij deze permanente samenwerking blijft het Centrum de problemen benaderen op een manier die verankerd is in de realiteit en is er een vruchtbare wisselwerking tussen reflectie en actie.

De Koning Boudewijnstichting: een bevoorrechte partner

Het Centrum heeft een regelmatige en hechte samenwerking met de Koning Boudewijnstichting. Concreet wordt er met de Stichting samengewerkt rond onderwerpen die te maken hebben met migratie, integratie of aanverwante thema's. Al geruime tijd nemen medewerkers van het Centrum deel aan jury's om projecten te selecteren of aan onderzoeken uitgevoerd door de Koning Boudewijnstichting.

Daarnaast is de directie van het Centrum lid van twee werkgroepen die gecoördineerd worden door de Koning Boudewijnstichting: de eerste over de Islam en de tweede over het onveiligheidsgevoel. Sinds meer dan een jaar vergaderen de Koning Boudewijnstichting en het Centrum op regelmatige basis over hun respectievelijke oriëntaties en acties. Op die manier vermijdt men dubbel werk en kan men in heel wat gevallen samen optreden.

In deze optiek was de oriëntatienota 2005-2007 van het Centrum onderwerp van een brede discussie met de partners (zie kader).

Een oriëntatie, een consultatie van de partners

In december 2004 keurde de Raad van Bestuur van het Centrum een strategisch plan goed voor de komende jaren. Na discussies met de partners waarmee het Centrum regelmatig samenwerkt (vertegenwoordigers van doelgroepen, ministers, overheidsdiensten, politieke partijen, onderwijsmiddens en sociale partners, NGO's en academische milieus), werd een definitieve versie opgesteld. Hierbij werd rekening gehouden met alle opmerkingen en suggesties die geformuleerd werden. Deze versie werd in november 2005 goedgekeurd door de Raad van Bestuur in de vorm van een 'Oriëntatienota 2005-2007'. De nota dient voortaan als basis voor het bepalen van de prioritaire acties van het Centrum.

Het resultaat van de dialoog opgezet rond de 'oriëntatienota' was bijzonder rijk. Daarom wil het Centrum voortaan een meer systematisch overleg met de betrokken verantwoordelijken en actoren rond strategische doelstellingen van het Centrum. Het is wenselijk om ongeveer tweemaal per jaar samen te komen om te debatteren over de prioriteiten van het Centrum. Het is niet de bedoeling dat het Centrum 'doet' wat iedereen verwacht, maar wel dat het Centrum de wensen van de externe actoren leert kennen. Zodoende kan het zijn strategie en werking zonodig aanpassen.

Meer informatie ?

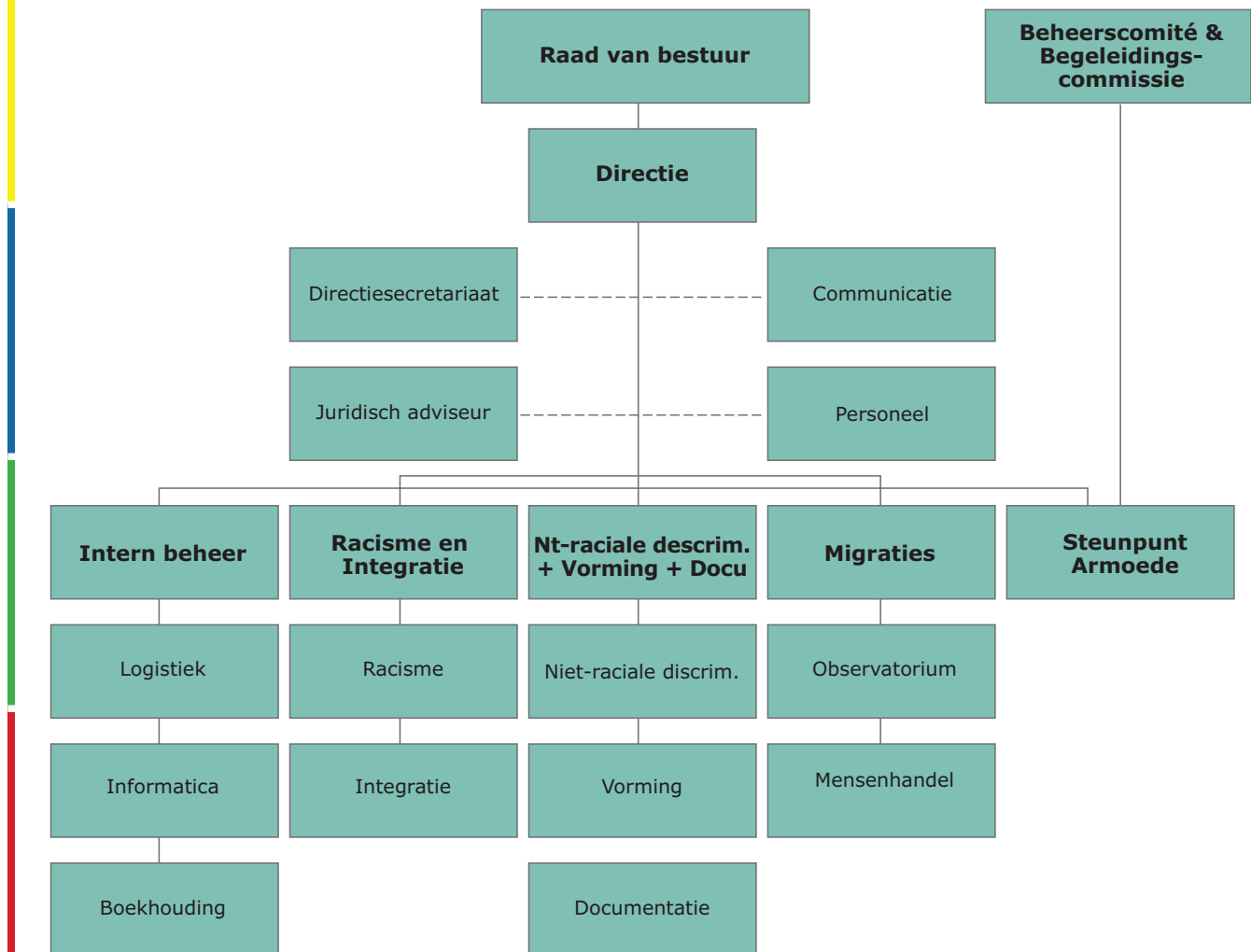
U vindt de oriëntatienota op www.diversiteit.be

Structuur en werking van het Centrum

Om alle opdrachten uit te voeren, heeft het Centrum 95 medewerkers in dienst (Steunpunt Armoedebestrijding en medewerkers voor specifieke projecten met een overeenkomst van bepaalde duur inbegrepen). Het organigram van het Centrum is samengesteld uit verschillende diensten gestructureerd in functie van zijn bevoegdheden en activiteiten.

Organigram van het Centrum op 31 december 2005

• **De directie**

De directie presenteert aan de Raad van Bestuur een strategisch plan en concrete actieplannen. Na het goedkeuren van de plannen waakt de directie over de uitvoering ervan. De directie is eveneens belast met de organisatie van het teamwerk, het voorbereiden van de standpunten van het Centrum én de interne en externe communicatie.

Twee medewerkers zijn belast met de organisatie van de externe communicatie van het Centrum: contacten met de media, informatiecampagnes, brochures, ... Zij dragen bij tot een zo breed mogelijke informatieverbreiding over het Centrum en zijn thema's. Daarnaast nemen ze deel aan de planning en organisatie van seminaries en studiedagen die door het Centrum worden voorgesteld.

De juridische raadgever adviseert de directie en coördineert het juridische werk van het Centrum. Hij verzekert daarnaast ook het secretariaat van de Raad van Bestuur.

De dienst Personeelszaken voert het personeelsbeleid uit en geeft er advies en informatie over. De dienst zorgt ervoor dat het potentieel op het vlak van personeel zo goed mogelijk aangewend wordt voor de opdrachten van het Centrum, rekening houdend met de toegekende budgetten.

• **Intern beheer**

Het onthaal, de boekhouding, de informatica en het onderhoud ondersteunen de activiteiten van het Centrum. Zonder deze diensten zou het Centrum niet kunnen functioneren en zou het de talrijke vergaderingen en colloquia in 2005 niet kunnen organiseren.

Koninklijk bezoek

Op 5 oktober 2005 bracht koning Albert II een bezoek aan het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding. De Koning nam deel aan een werkvergadering en ontmoette daarna het personeel. Met dit bezoek onderstreepte Koning Albert II het belang van de strijd tegen discriminatie en de rol die het Centrum in dit domein op zich neemt.

• De dienst Racisme

Deze dienst behandelt de situaties waarin personen of groepen personen slachtoffer of getuige zijn van racistische of discriminerende handelingen.

Politieke partijen die aanzetten tot discriminatie en racisme

Op het politieke terrein blijft waakzaamheid geboden. Het Centrum spande een proces aan tegen het Front National in 1999. Dit proces, nog steeds aan de gang in 2005, gebruikte alle mogelijke proceduremiddelen om uitstel na uitstel te bekomen. Deze situatie wordt te dikwijls herhaald in bepaalde repressieve dossiers en in sommige gerechtelijke arrondissementen. Het Centrum houdt eraan te herinneren dat de intenties van het federaal Actieplan tegen het racisme zich moeten vertalen in concrete acties. Het eerste van de tien punten van dit plan beoogt een betere toepassing van de wetgeving ter bestrijding van discriminaties.

In het kader van zijn opdracht blijft het Centrum waken over de naleving van de antiracistische en antidiscriminerende maatregelen, zonder zich evenwel 'blindelings te storten' op elke gelegenheid. Daarom geeft het Centrum de voorkeur aan strategieën op lange termijn.

• De dienst Integratie

De strijd tegen discriminatie en de acties in het voordeel van de integratie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Op basis van observaties en analyses

inzake integratie formuleert de dienst adviezen en aanbevelingen aan de overheden. De dienst is eveneens een tussenpersoon voor sensibilisering bij verschillende milieus (ondernemingen, vakbonden, enz.) en een drijvende kracht van diverse initiatieven.

• De dienst Niet-raciale discriminaties

Deze dienst is belast met de begeleiding van slachtoffers van discriminaties op grond van onder meer seksuele geaardheid, burgerlijke stand, afkomst, geboorte, fortuin, leeftijd, het geloof of levensbeschouwing, gezondheidstoestand, handicap of fysieke eigenschap, enz.

• De Vormingsdienst

Hoe worden minderheidsgroepen of mensen die vatbaar zijn voor discriminaties onthaald in overheidsdiensten? Hoe kan men diversiteit invoeren in een instelling of onderneming? Hoe worden conflicten opgelost? Hoe kan men luisteren, optreden, onderwijzen en werken in een multiculturele omgeving? Op dit en nog vele andere vragen helpt de vormingsdienst om een antwoord te vinden. De vragen komen van een zeer divers publiek: politiediensten, magistraten, leerkrachten, ambtenaren verantwoordelijk voor het onthaal in OCMW's, gevangenisbewakers, gemeenten, studenten, maatschappelijk werkers, vakbonden, privé-sector en verenigingen.

De vormingsdienst ontwikkelde een preventieve en pragmatische aanpak van vormingen. Kennisoverdracht en reflectie baseren zich op een methodologie die veel plaats laat voor de praktijkervaring van de deelnemers.

• De dienst Documentatie

De dienst Documentatie is op afspraak toegankelijk voor het publiek. De dienst is gespecialiseerd in materies die te maken hebben met discriminatie, racisme en het migrantenbeleid. De dienst beschikt over officiële teksten (van federale, gemeenschaps- en gewestelijke instanties), een persoverzicht, bijna honderd tijdschriften en een aantal gespecialiseerde werken over de situatie in België en in de andere Europese landen.

• De dienst Observatorium voor migraties

De activiteiten van deze dienst groeperen zich rond twee assen:

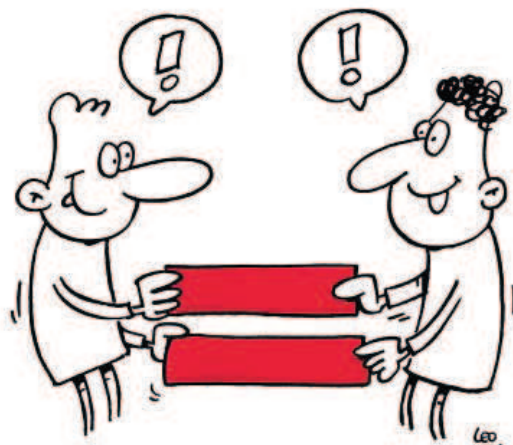
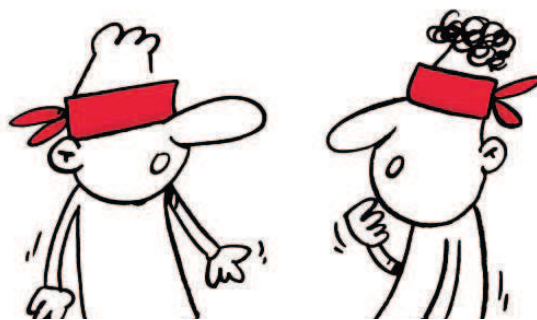
- waken over de fundamentele rechten van vreemdelingen op ons grondgebied, onder meer in verband met de aflevering van visa, de toegankelijkheid en de rechtvaardigheid van de erkenning-procedures voor vluchtelingen, verblijf in gesloten centra, verwijdering van het grondgebied en toegang tot het onderwijs en dringende medische hulp voor mensen die illegaal in ons land verblijven;
- de opvolging en analyse van de migratieproblematiek.

• **De dienst Mensenhandel**

De opdrachten van deze dienst zijn het stimuleren, coördineren en garanderen van de opvolging van het beleid van de strijd tegen de mensenhandel en het publiceren van een jaarverslag specifiek over deze problematiek met analyses en aanbevelingen.

• **Steunpunt Armoedebestrijding**

Het Steunpunt Armoedebestrijding is een van de middelen voorzien door de Gewesten, de Gemeenschappen en de federale Staat voor het voeren van een coherent beleid tegen armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. De dienst maakt aan de politieke leiders haar bevindingen, analyses en voorstellen bekend. Deze komen voort uit het overleg dat het Steunpunt organiseert met de betrokken actoren: verenigingen waar kansarmen het woord nemen, OCMW's, vakbonden, professionals uit diverse sectoren, administraties, ...

België is een referentie voor de Europese buurlanden

In het kader van 'Eurequality', een netwerk van organisaties die voor een gelijke behandeling staan, dient de ervaring van het Centrum als modelvoorbeeld voor sommige Europese buurlanden.

In 2005 werkte het Centrum mee aan de oprichting en lancering in Frankrijk van de 'Haute autorité de lutte contre les discriminations et pour l'égalité' (HALDE) (Hoge Raad voor bestrijding van discriminaties en voor de gelijkheid). Het Centrum werd eveneens uitgenodigd op een vergadering met de toekomstige lidstaten in Boekarest om met zijn ervaring en advies te helpen bij de oprichting van hun instelling ter promotie van gelijkheid van kansen.

HOOFDSTUK 2 Racisme, nog steeds en altijd aanwezig

Het Centrum wordt dagelijks geconfronteerd met uiteenlopende situaties die verband houden met racisme. Zo stellen we vast dat er nieuwe motieven naar voor worden geschoven om bepaalde racistische gedragingen of beslissingen te verklaren en zich zo te onttrekken aan zijn verantwoordelijkheid. Men beroept zich bijvoorbeeld op het feit dat sommige klanten geen werken in hun huis willen laten uitvoeren door werknemers van buitenlandse afkomst. Daarnaast nestelt racisme zich meer en meer in het dagelijkse leven. Een burenc conflict of eenvoudigweg een woordenwisseling in de straat kunnen reeds aanleiding geven tot verbaal of zelfs fysiek geweld. Deze tendens tot verharding is duidelijk merkbaar in de dossiers van het Centrum. Om deze onrustwekkende evolutie het hoofd te bieden, is een beleid noodzakelijk dat rekening houdt met de diversiteit in de samenleving. Bovendien moet de evolutie van de rechtspraak nauwlettend worden gevolgd en is er een versterking van het wettelijke kader en de voorziene actiemiddelen vereist.

Stand van zaken

In 2005 opende het Centrum 1022 dossiers voor een tussenkomst op grond van racisme. Voor 22 dossiers (2%) werd een rechtszaak geopend. In 8 dossiers stelde het Centrum zich burgerlijke partij. De meeste dossiers werden opgevolgd door het geven van advies, het zoeken naar een oplossing via onderhandelen of het doorverwijzen van de vraag naar andere instellingen.

Het blijft belangrijk om te benadrukken dat de statistieken van het Centrum enkel en alleen een weergave zijn van zijn activiteiten en niet van het racisme in onze samenleving. Ze zijn dus maar het topje van de ijsberg waarvan we niet weten hoe groot die is onder de wateroppervlakte. Bovendien is het probleem moeilijk af te bakenen omdat racisme als zodanig een fenomeen is dat niet gemakkelijk kan worden gemeten. Het feit dat er soms onvoldoende elementen zijn om een dossier samen te stellen, een gebrek aan bewijzen, de afstand tussen de gevoelens van het slachtoffer en voorwaarden die in de wet voorzien zijn, ... zijn allemaal factoren die het meten van racisme tot een moeilijke opdracht maken.

• Analyse per sector

Tabel 1: klachten per sector (2005)

Sector	Absoluut cijfer	%
Totaal	1022	100 %
Werkgelegenheid	156	15 %
Openbare diensten	143	14 %
Media/Propaganda	130	13 %
Samenleving	115	11 %
Onderwijs	99	10 %
Ordediensten	92	9 %
Private diensten	89	9 %
Huisvesting	80	8 %
Privé-leven	37	4 %
Gerecht	33	3 %
Andere	42	4 %

Werkgelegenheid

Alle klachten over situaties op de arbeidsmarkt zijn opgenomen bij 'Werkgelegenheid', ongeacht de sector (openbare dienst, onderwijs, horeca,...) waarin de situatie zich voordeed. Op die manier willen we deze schrijnende vorm van discriminatie die nog altijd in België bestaat, op de voorgrond stellen. Een derde van de klachten heeft betrekking op feiten die zich voordeden in de openbare dienstverlening.

Als we kijken naar de manier waarop racisme zich uit in de werkgelegenheidssector, dan stellen we vast dat een derde van de klachten te maken heeft met problemen bij aanwerving. Respectievelijk 10 tot 15% van de klachten vermelden feiten van pesterijen en een slechte verstandhouding onder het personeel. Veertien procent van de klachten houdt verband met ontslag.

Openbare diensten

Meer dan de helft van de klachten over de openbare diensten situeert zich op plaatselijk niveau (gemeentebestuur, OCMW, sportcentra, ...). De klachten gaan over de alsmaar ingewikkeldere administratieve verplichtingen en de toegang tot diverse diensten: een Belgische dame mag niet binnen in het zwembad tijdens de zwembaden voor vrouwelijke moslims, een niet-Europeaan ondervindt moeilijkheden bij zijn inschrijving op tax on web (elektronische belastingaangifte via internet), ...

Media en propaganda

Bijna de helft van de klachten over de media (46%) gaat over internet: webpagina's met een racistisch karakter, haatdragende uitlatingen op een internetforum, in een chatsessie of e-mail. Elf procent van de klachten heeft betrekking op de geschreven pers, waarbij het gaat over het aan de kaak stellen van amalgamen en uitglidders in de media. Negen procent

handelt over pamfletten met haatdragende en racistische propaganda.

Samenleving / privé-leven

Feiten die verband houden met burencollicten zijn verzameld in de categorie 'samenleving'. Deze categorie eindigt op de vierde plaats binnen het geheel van klachten die het Centrum in 2005 ontving. Familiale conflicten horen thuis onder de noemer 'privé-leven'.

Ordediensten

In het kader van de categorie 'ordediensten' heeft 46% van de klachten te maken met een slechte behandeling of pesterijen. Zeventien procent van de incidenten deed zich voor tijdens een identiteitscontrole van de ordediensten.

Private dienstverlening

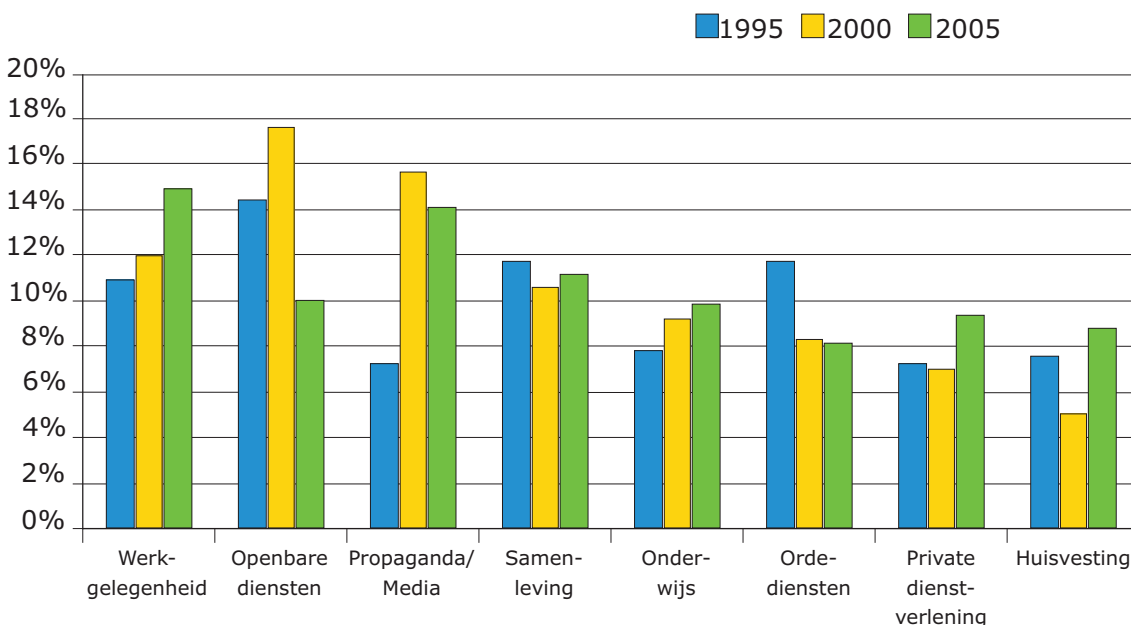
Een vijfde van de klachten in verband met private dienstverlening deed zich voor in de Horecasector. Een ander vijfde heeft te maken met dancings, waarbij de toegangskwestie een netelig probleem blijft.

• Vergelijking over tien jaar

Op basis van een analyse van de dossiers die het Centrum over een periode van tien jaar (1995-2005) behandelde, kunnen we het volgende vaststellen:

- er is een toename van het aantal discriminaties op de arbeidsmarkt;
- conflicten tussen personen, burens, maar ook willekeurige individuen winnen aan belang;
- het aantal discriminaties in de private dienstverlening- en de huisvestingssector stijgt.

Grafiek 1: vergelijking van de klachten per sector (1995-2005)

• Interpretatie van de klachten in 2005

Twee derde van de vragen voor een tussenkomst die het Centrum ontving, blijken na een eerste analyse gegrond te zijn.

De andere klachten komen niet in aanmerking omdat het Centrum niet bevoegd is of omdat er onvoldoende elementen ter beschikking zijn voor de medewerkers van het Centrum om te bepalen of de klacht gefundeerd is. Soms gaat het over een slecht functionerende dienst of een machtsmisbruik, wat ongetwijfeld betreuenswaardige en te veroordelen feiten zijn, maar waarop de wetgeving uit 1981 en 2003 niet van toepassing is. Het komt ook voor dat het gedrag van de aanklager conflicten veroorzaakt (bijvoorbeeld het te laat indienen van een document).

Rechtspraak

Eén van de opdrachten van het Centrum bestaat enerzijds uit het instellen van rechtsvorderingen voor rechtbanken en hoven op alle niveaus en anderzijds uit het toepassen van de wet van 30 juli 1981. In 2000 bundelde het Centrum de rechtspraak in het kader van de antiracismewet en aanverwante wetgeving uit alle gerechtelijke arrondissementen, in combinatie met een diepgaande juridische analyse.

Vanaf dat moment publiceert het Centrum alle gekende rechtspraak op zijn website. Daarnaast levert het Centrum een bijdrage tot de samenstelling van het vademecum 'Aanpak discriminatie en racisme' van uitgeverij Politeia. Maar het Centrum beschikt nog niet systematisch over alle vonnissen en besluiten om een grondige analyse van de rechtspraak en alle nuttige elementen ervan te kunnen uitvoeren.

• Enkele voorbeelden van jurisprudentie in 2005

- Een **negationist** werd door het Antwerpse Hof van Beroep veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf en een boete van 2500 euro. Hij leidde het VHO, een organisatie met als enige doel de verspreiding van negationistische geschriften. Zijn burgerlijke en politieke rechten werden voor een periode van tien jaar ingetrokken. Deze bijkomende sanctie baseert zich op artikel 1 van de antinegationismewet van 23 maart 1995. Het is niet de eerste maal dat dit artikel wordt toegepast, maar het gebeurde eerder sporadisch en altijd in combinatie met een effectieve gevangenisstraf. In de marge is het interessant om te onderstrepen dat in dit dossier het Hof van Cassatie vond dat de delicten die door de antinegationismewet bestraft worden, indien het om geschreven stukken gaat, onder de bevoegdheid van de Correctionele Rechtbank vallen.
- Op 2 november bevestigde het Luikse Hof van Beroep de veroordeling van een eigenaar wegens inbreuk op de wet van 30 juli 1981 tegen racisme in het kader van een **discriminatie in de huisvesting**. De eigenares, beseffende dat de man van het koppel dat het huurcontract ondertekende een Soedanese moslim is, maakte eenzijdig een einde aan het huurcontract. Ze verbood het koppel om de

nieuwe woning te betrekken, terwijl het contract was afgesloten en de huurwaarborg was betaald. Het Hof kende de eigenares de opschorting van uitspraak toe gezien de afwezigheid van een antecedent en om haar socioprofessionele herintegratie niet te belemmeren. Het was de eerste maal dat een Hof van Beroep een veroordeling uitspreekt voor het weigeren van kandidaat-huurders om racistische redenen.

Ter herinnering: de eigenaar van een woning kan zelf zijn huurder kiezen in functie van criteria zoals bijvoorbeeld de solvabiliteit van een huurder of zijn persoonlijk gedrag, maar zijn contractuele vrijheid mag enkel uitgeoefend worden binnen de grenzen van de wet. Er mag dus geen misbruik gemaakt worden van deze vrijheid om tegen de wet in huurders te discrimineren op basis van raciale motieven zoals afstamming of ras. De burgerlijke partijen, met name het Centrum en het benadeelde koppel, kregen een symbolische schadevergoeding van 1 euro toegewezen. Deze rechterlijke uitspraak is heel belangrijk: het is de eerste keer dat de rechtbank in Luik een veroordeling uitspreekt in het kader van de huisvesting.

- De Correctionele Rechtbank van Antwerpen veroordeelde op 16 december 2005 drie personen die terechtstonden wegens het verspreiden van de 'Makakkendans', een racistische versie van de populaire Kabouter Plopdans (de held van een televisieserie voor kinderen, te zien op de Belgische zenders VTM en Club RTL). Ze werden veroordeeld tot het betalen van een boete. De rechter weigerde in te gaan op het verzoek van de beklaagden om hun straf op te schorten omdat hun daden de onverdraagzaamheid en het racisme tussen de verschillende bevolkingsgroepen aanwakkerden. In de loop van de zaak drong het Centrum aan om het strafonderzoek naar drie personen te oriënteren, nl. de persoon die aan de tekstversie van het lied via e-mail een ruime verspreiding had gegeven, naar de persoon die de geluidsversie van de Makakkendans heeft ingezongen en naar de persoon die de geluidsversie via Napster (een programma waarmee men via het internet geluidsbestanden gratis kon uitwisselen met om het even wie) ter beschikking had gesteld samen met toespraken van Adolf Hitler. Het Centrum ontving sinds 2000 meer dan 100 klachten in verband met de racistische Plop-parodie. Het Centrum heeft klacht ingediend door zich burgerlijke partij te stellen in deze strafzaak.

• Hoe maakt het Centrum de keuze om een zaak voor de rechtbank te brengen?

Het zou voorbarig zijn om nu al conclusies te trekken in welke mate de antidiscriminatiewet van 25 februari 2003 effectief bijdraagt aan de gelijkheid van kansen. Wanneer het Centrum een klacht op grond van discriminatie ontvangt, dan wordt er eerst op grond van de aard van de klacht bepaald of het gaat over een inbreuk op de antiracismewet, dan wel op de antidiscriminatiewet.

Bij klachten over aanwerving zal het Centrum eerder geneigd zijn om de burgerlijke procedures uit de wet

van 2003 te gebruiken als drukkingsmiddel. Zo kan men aldus de werkgever er toe aanzetten om maatregelen te nemen teneinde de discriminatie te vermijden en de klachten op grond van discriminatie serieus te nemen. Indien het Centrum opteert voor de antiracismewet (die onder het strafrecht valt) in conflicten die te maken hebben met discriminatie, leidt dit immers onvermijdelijk tot het verstoren en/of verbreken van de arbeidsrelaties.

Bij structurele discriminaties (bijvoorbeeld in het dossier over de speciale toegangsvoorwaarden voor migranten in een fitnesscentrum) biedt een burgerlijke procedure, met name een vordering tot staking gekoppeld aan een mogelijke dwangsom de mogelijkheid om de toegangsregeling te veranderen. Een regelmatige inventaris van de klachten kan zinvol zijn om de doeltreffendheid van de vordering tot staking na te gaan.

Sommige discriminerende feiten zijn nochtans zo zwaarwichtig (bijvoorbeeld haatmisdrijven) dat een strafrechterlijke reactie noodzakelijk is. Tot nu toe gaat het vooral over misdrijven met opzettelijke slagen en verwondingen en intimidatie. Er kan nog niet worden vastgesteld in welke mate de rechtbanken gebruikmaken van hun bijkomende mogelijkheden om zwaardere straffen uit te spreken in vergelijking met de vonnissen op basis van de antiracismewet.

Een beroep doen op het strafrecht moet met een zekere terughoudendheid gepaard gaan. Alleen als alle andere middelen om het conflict op te lossen, uitgeput zijn, zal het Centrum aan het slachtoffer voorstellen om aangifte te doen. Daarna kan het Centrum ook zelf een zaak aanspannen voor de rechtbank op basis van zijn wettelijke bevoegdheid om in rechte op te treden.

In de behandeling van de klachten besteedt het Centrum veel aandacht aan het zoeken van oplossingen door het geven van advies en het voorstellen van buitengerechtelijke bemiddeling. Een geslaagde bemiddeling resulteert in een verzoening. Elke verzoening impliceert een opgelost conflict dat dus niet meer voor de rechtbank moet worden gebracht.

Bij de behandeling van klachten is het Centrum voorstander van het uitwerken van protocols met andere partners. Dergelijke protocols bestaan al met vakbonden, de Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling en het Comité P (voor klachten over de werking van de ordediensten). Deze instellingen sporen zelf de klachten op en geven de resultaten vervolgens door aan het Centrum.

• **Overzicht van de procedures in 2005**

- In een dossier van racistisch geweld tegen bewoners van een opvangcentrum voor vluchtelingen, door de daders 'gekozen' op basis van hun geloofs-overtuiging, werd een deel van het dossier behandeld via een bemiddeling van een gespecialiseerd organisme.
- Het Centrum spaart geen enkele inspanning om racisme tijdens het voetbal uit te sluiten. Het Centrum werkt mee aan een gerechtelijk onderzoek tegen een harde kern van supporters die zich

situeert tussen hooliganisme en extreem rechts. Vermeldenswaardig is dat de herziene wet op de veiligheid bij voetbalwedstrijden (artikel 23 van de wet van 21 januari 1998) een positieve bijdrage levert in de strijd tegen het racisme.

- De waakzaamheidscel, opgericht in het Centrum, constateert een stijging van het aantal antisemitische incidenten in Antwerpen. Het parket voert een beleid van nultolerantie. Dankzij het akkoord van de rechtbanken met dit beleid hoopt het Centrum een krachtig signaal te kunnen geven opdat deze incidenten de nodige aandacht zouden krijgen.

- Er zijn duidelijke spanningen merkbaar tussen joodse en maghrebijnse jongeren in Antwerpen. Deze spanningen uiteten zich dikwijls in zware racistische daden gepleegd door minderjarigen. Het Centrum is er voorstander van om specifieke lessen uit te werken en begon daarover gesprekken met de Ondersteuningsstructuur Bijzondere Jeugdzorg (OSBJ) en de vzw Suggnomè.

Antisemitisme in 2005

In 2005 werden 58 **antisemitische meldingen** door het Centrum geïnterviewd. Het gaat over verbale en/of fysieke agressie, hakenkruisen op openbare gebouwen, negationistische uitlatingen op internet, nazistische websites en folders, enz. Een strenge opvolging van de dossiers en het in kaart brengen van het soort feiten dat werd gepleegd, maakten het mogelijk om de verschillende partners te mobiliseren. De slachtoffers kregen eveneens een beter inzicht in de diensten en de rol die het Centrum kan spelen.

- Een groep jonge sympathisanten van extreem rechts vielen een jonge vrouw van Afrikaanse origine aan. Ze deden eveneens de Hitlergroet. Het Centrum begeleidde de vrouw en stelde zich burgerlijke partij ter zitting voor de jeugdrechtbank.

- Het Centrum werd op de hoogte gebracht, onder andere door een ex-bediende, van discriminerende feiten in twee Antwerpse fitnesscentra. Kandidaten van vreemde origine werden tegengewerkt om zich in te schrijven door het stellen van financiële en andere voorwaarden. Deze vorm van sluipend racisme kan alleen blijven bestaan door de deelname van personeelsleden die het systeem in stand houden.
- Tot slot opende het Centrum een rechtszaak tegen een oud-afgevaardigde van het Front nouveau de Belgique (FNB) wegens een boodschap in een publicatie verspreid per post. Deze publicatie maakte doelbewust een amalgaam van criminaliteit, drugs en migranten.

Belangrijke acties

• *Werkgelegenheidssector*

In 2005 namen de discriminaties op de arbeidsmarkt opnieuw een belangrijke plaats in. Bovendien bleven de moeilijkheden op het niveau van de bewijsvoering bestaan. De discriminaties zijn nog altijd vergelijkbaar met de vorige jaren en doen zich voor bij de aanwerving, tijdens de arbeidsovereenkomst en bij het ontslag.

Bij de aanwerving

Heel veel klachten gaan over de weigering van een kandidatuur en de onmogelijkheid om een onderhoud te bekomen om zijn competenties te kunnen aantonen.

De selectieprocedure zelf komt bovendien steeds meer op de helling te staan door het toenemende belang van subjectieve criteria. De evolutie in de rechtspraak toont aan dat het niet langer volstaat om nationaliteitsvoorwaarden te bepalen om een misdrijf te begaan op grond van raciale discriminatie. De redactie van de advertentie moet bovendien voorafgegaan zijn door de reële intentie om te discrimineren. Het Centrum benadrukt het onrustwekkende karakter van deze evolutie en blijft waakzaam tegenover de mogelijke gevolgen hiervan.

Het Centrum herinnert in dit kader aan het feit dat het stellen van voorkeurscriteria in verband met nationaliteit of origine wel degelijk raciale discriminatie is. Deze handelingen zijn strafbaar krachtens artikel 2bis van de wet van 30 juli 1981.

Uit het leven gegrepen Geen Marokkaanse werknemers!

- Een onderneming die garagepoorten produceert, weigert werknemers aan te werven van Marokkaanse origine, ondanks het tekort aan arbeidskrachten in de sector. De directie beroept zich hiervoor op het voorbehoud van de klanten.
- In april 2005 weigert een werkgever een kandidaat met de Marokkaanse nationaliteit aan te werven als magazijnier omdat hij niet behoort tot de Europese Gemeenschap.

In de arbeidsrelaties

De situaties die aan de kaak gesteld worden, gaan over intimidatie door een of meerdere collega's en/of een hiërarchische overste. Sommige beroepsmiddens aanvaarden bijvoorbeeld moeilijk de aanwezigheid van gekwalificeerd personeel van vreemde origine. De slachtoffers klagen over hinderlijke en racistische uitlatingen en onrechtvaardige sancties.

Wanneer het slachtoffer van intimidatie uiteindelijk de feiten in de onderneming aanklaagt, komt het voor dat men hem zelf verantwoordelijk stelt voor de ondergane behandeling. Als gevolg daarvan wordt het slachtoffer overgeplaatst naar een andere dienst. Tot slot wordt zijn reputatie aangetast, wat zijn herintegratie bemoeilijkt.

Heel wat conflicten hadden kunnen voorkomen of opgelost worden indien de werkgever snel de juiste maatregelen had genomen.

Bij het ontslag

Het komt voor dat er expliciet ontslag wordt gegeven vanuit discriminerende motieven.

Zoom Informatieloket over discriminatie bij aanwerving

Op 1 mei 2001 riep de Brusselse Minister van Werkgelegenheid de sociale partners op om samen met hem een sociaal pact op te stellen om de tewerkstelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verbeteren. Dit pact is een reactie op de onrustwekkende "ondertewerkstelling" van de Brusselaars in de hoofdstad en wil het levensniveau verbeteren door een behoorlijke tewerkstelling.

Om deze doelstelling te bereiken, bepaalden overheden en beroepssectoren concreet hun maatregelen en objectieven en verboden ze elke discriminerende handeling bij de aanwerving.

In die context werd in mei 2003 de overeenkomst goedgekeurd tussen het Centrum en de Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling (BGDA). De overeenkomst voorziet in de oprichting van een Informatieloket over discriminatie bij aanwerving.

De opvang van slachtoffers of mensen op zoek naar informatie, alsook eerstelijns hulpverlening, wordt verzekerd door de adviseur van de BGDA. Als er tijdens dit onderhoud voldoende aanwijzingen zijn om een discriminatie te veronderstellen gebaseerd op een of meerdere factoren zoals opgesomd in de wet van 30 juli 1981 of de wet van 25 februari 2003, dan wordt er een afspraak gemaakt tussen de klager en een medewerker van het Centrum.

Het dossier wordt met de grootst mogelijke objectiviteit onderzocht teneinde het slachtoffer zo goed

mogelijk te informeren over zijn rechten en de eventuele acties. Een rechtszaak aanspannen is één van de mogelijke oplossingen, maar wordt eerder uitzonderlijk gebruikt (tot nu toe werd er slechts één dossier voor de rechtbank gebracht). Hiervoor zijn er verschillende oorzaken.

Voor wat betreft de klachten gegrond op racisme is het voor de klager bijzonder moeilijk om het bewijs van de discriminatie te leveren. Het gaat immers over een grotendeels subjectief en gevoelsmatig verschijnsel. Slachtoffers getuigen dikwijls dat ze een verzoening willen, bijvoorbeeld om werk te vinden, om na een ontslag opnieuw aangeworven te worden of om betere arbeidsomstandigheden af te dwingen (bijvoorbeeld in het geval van intimidatie).

De aard van het probleem bepaalt de keuze van de methode. Uiteraard gebeurt dit altijd in overleg met de aanklager.

Na drie jaar werking van het loket blijkt duidelijk dat de origine van de persoon de belangrijkste discriminerende factor blijft. Bovendien hebben de meeste personen die een discriminatie aanklagen op basis van deze factor de Belgische nationaliteit. Tegelijk is er in 2005 een stijging van de klachten gekoppeld aan leeftijd en sociale moeilijkheden.

Tot slot is het nodig dat, naast de strijd tegen discriminatie, de werkzoekenden ook beschermd worden in de fase die de job voorafgaat: bij de publicatie van de werkaanbieding en bij de eigenlijke selectie. Deze fase wordt beschermd door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 38, en mag niet vergeten worden.

• Dancings

Verschillende klachten gaan over discriminaties in dancings.

Welke soort klachten?

De klachten over het deurbelied van dancings en/of cafés die met portiers werken, hebben allemaal één ding gemeen. Het gaat over getuigenissen waarin melding gemaakt wordt van problemen waarbij jongeren betrokken zijn over onaanvaardbaar gedrag (intimidaties met een seksuele, fysieke en verbale connotatie). Daarnaast wordt er melding gemaakt van het weigeren van de toegang aan bepaalde personen op basis van hun fysieke eigenschappen waaruit men het toebehoren tot een categorie of groep kan afleiden en wat tot discriminatie op basis van verondersteld ras, huidskleur of nationale en/of etnische afstamming leidt.

Uit het leven gegrepen

Op 10 februari 2005 sprak het Antwerpse Hof van Beroep de portier van een dancing vrij die de toegang had geweigerd aan een promotor van het project 'Dancecrimination'. Het aangehaalde motief was de twijfel over de racistische intentie van de portier. Door dit besluit bevestigde het Antwerpse Hof van Beroep het vonnis van de Correctionele Rechtbank van Hasselt, uitgesproken op 10 mei 2000, en aanvaardde het feit dat het bewijs van de discriminatie kan worden aangebracht door de realisatie van een video-opname van het gesprek tussen de portier en het slachtoffer.

In een ander vonnis, uitgesproken op 25 mei 2005 door de Correctionele Rechtbank van Leuven, liet de rechter zich niet overtuigen door de excuses van de portier en was van mening dat "*de verklaring van de portier beantwoordt aan een excuus dat doorgaans gebruikt wordt om de echte motieven voor de weigering te verzwijgen en dat het bijgevolg aangetoond is dat de belanghebbenden geweigerd werden uitsluitend wegens hun huidskleur*". De rechtbank veroordeelde de twee portiers tot een boete van 500 euro.

Hoe werden de klachten behandeld?

Op basis van de elementen die het Centrum ter beschikking krijgt, wordt er een keuze gemaakt tussen bemiddeling of rechtszaak. Het aantal veroordelingen blijft relatief klein. In de meeste gevallen is het de portier zelf die betaalt. Gezien de herhaalde klachten over dezelfde discotheken kan bemiddeling een goede werkwijze zijn om terugkerende geschillen te regelen.

Het Centrum beseft dat er ook andere maatregelen moeten worden onderzocht om te strijden tegen discriminatie in de horeca. Bijzondere aandacht moet verleend worden aan het overleg met de uitbaters van dancings en de portiers, rekening houdend met hun commerciële belangen. Het objectief is dubbel: onderzoeken van de maatregelen die moeten genomen worden in het kader van de veiligheid en voorkomen dat jongeren de toegang worden geweigerd op basis van discriminerende motieven die wettelijk verboden zijn.

In verschillende politiezones en gerechtelijke arrondissementen (bijvoorbeeld Leuven, Hasselt, Gent en Lier) startten er initiatieven. Individuele acties, zoals bemiddeling, aanbevelingen bij getuigenissen en gedragscodes (die hun doel misten door een gebrek aan controle, aangepaste procedures voor de behandeling van de klachten en regelmatige evaluaties) gaven weinig of geen bevredigende resultaten.

De oplossing bestaat uit een combinatie van acties en initiatieven.

- Er moeten op grote schaal onderzoeken gevoerd worden. Gaat het over een discriminerend beleid en wat zijn de indicatoren?
- Waar moet men eerst en vooral een onderzoek voeren?

Ook al heeft een zaak op het eerste zicht betrekking op een slachtoffer en een uitbater, toch moet een structurele benadering bevorderd worden die de belangen van andere partijen in evenwicht brengt, onder meer door het betrekken van de plaatselijke overheid, de politie, het parket, de bewakingsfirma's en de migrantenverenigingen.

Als na het onderzoek blijkt dat het gaat over een structureel probleem, dan kan een benadering zoals in Leuven vruchten afwerpen. Het voorzien van overleg tussen de vertegenwoordigers van de sector, een bijkomend politiereglement over de werking van portiers en een gedragscode leverden een meerwaarde op. Het aantal klachten verminderde, de klachten werden sneller behandeld en meestal ter bevrediging van beide partijen. Er blijft echter waakzaamheid geboden. Anders wordt het risico gelopen dat de afgesloten akkoorden verkeerd worden gebruikt of dode letter worden. Een inventaris van de klachten en regelmatige steekproeven kunnen worden gebruikt om de doeltreffendheid van de maatregel na te gaan.

Samenwerking

- Het Centrum is vragende partij voor een actieve samenwerking met het College van procureurs-generaal met het oog op een systematische overdracht van de rechtspraak aan het Centrum, teneinde de rechtspraak in verband met de antiracismewet in kaart te kunnen brengen.

De laatste jaren werd de wet van 30 juli 1981 steeds meer toegepast door rechtbanken en hoven. Maar dit blijft onvoldoende, rekening houdend met de dagelijkse realiteit inzake racisme en discriminatie. De wettelijke interventie, en meer specifiek de invoering van verzwarende omstandigheden in een beperkt aantal misdrijven, resulteerde reeds in een aanzienlijke rechtspraak.

- Het Centrum en het Comité P (permanent controlecomité van de ordediensten) sloten een akkoord met het oog op een betere samenwerking voor de opvolging van klachten over de ordediensten. Regelmatige contacten en de systematische communicatie van informatie over de klachten moeten het Centrum in staat stellen om een volledig beeld te krijgen van de discriminerende feiten, alsook van de handelingen en uitlatingen met racistische inslag van politieagenten.

Het protocol voorziet ook in overleg eenmaal per kwartaal om de verschillende problemen rondom de opvolging van de klachten tegen politieagenten te bespreken. Bovendien organiseert het Comité P minstens eenmaal per maand een vormingsdag bestemd voor de medewerkers van het Centrum die de klachtendossiers tegen politieagenten beheren.

Het Centrum verheugt zich over deze positieve vooruitgang in de samenwerking met het Comité P. Niettemin is het Centrum van mening dat er nog werk aan de winkel is, onder meer wat betreft de informatie over de opvolging van de disciplinaire onderzoeken. Wanneer een dossier het onderwerp is van een intern (controledienst van het politie-

korps) of extern onderzoek (Comité P), en daarna niet overgemaakt wordt aan het parket, dan beschikken noch het Centrum, noch het slachtoffer over de resultaten van het onderzoek en de eventuele sanctie van de dader van de feiten. De slachtoffers hebben het moeilijk met dit gebrek aan informatie over de opvolging van hun klacht.

Interview

Pric en het Centrum: een lokale samenwerking voor integratie

Sharmila Rambaran is diensthoofd bij het Provinciaal integratiecentrum van Limburg (Pric). Sinds 1994 sloot het Pric een akkoord met het Centrum. Het Centrum verzorgt op bepaalde tijdstippen een permanentie in het Pric met de bedoeling klachten te ontvangen en te behandelen, bij voorkeur door bemiddeling. En met succes: 85% van de klachten wordt hierdoor opgelost.

"De samenwerking met het Centrum is altijd goed verlopen", verduidelijkt Sharmila Rambaran. "Maar in 2005 voelden we de noodzaak om de samenwerking te evalueren. Er zijn immers heel wat veranderingen in onze samenleving waardoor we de rol van de permanentie in het Pric moesten herzien. Vorig jaar hebben we bijvoorbeeld maar 1 klacht ontvangen over huisvesting en 1 klacht over tewerkstelling, tegenover 24 klachten over onderwijs! Onderwijs is dus een domein waarin we de komende jaren moeten investeren. Dit betekent natuurlijk niet dat we de problemen in verband met tewerkstelling en huisvesting moeten verwaarlozen."

Daarom wilt het Pric een netwerk over klachten ontwikkelen, samengesteld uit zes partners: het Pric, het Centrum, de vakbonden, de huurdersbonden, de ombudsdiensten voor de openbare diensten en het Opbouwwerk. *"Dankzij dit netwerk", vervolgt het diensthoofd, "zijn alle domeinen vertegenwoordigd in een gestructureerd overleg. De opdracht is het verbeteren van de samenwerking tussen de verschillende organisaties en de overdracht van informatie. Het Pric zal voorzien in de logistieke ondersteuning die nodig is voor de werking van de structuur."*

Nationale projecten

• Tien prioriteiten in de strijd tegen racisme

In 2004 werkte de federale regering een actieplan uit over racisme, antisemitisme en xenofobie. Dit plan beoogt meer coherentie in de strijd tegen racisme en stelt tien prioriteiten. Daarnaast worden de middelen aangegeven om de prioritair acties uit te voeren. Het Centrum kreeg de opdracht om de vooruitgang te evalueren en, in de mate van zijn bevoegdheden, op een concrete manier bij te dragen aan de uitvoering ervan.

Om deze doelstellingen te bereiken, werd een permanente werkgroep opgericht, samengesteld uit vertegenwoordigers van de Ministers van Binnenlandse

Zaken, Justitie en Sociale Integratie en de leden van het Centrum. De werkgroep komt regelmatig samen om de verschillende problemen te bespreken. Deze transversale werking vergroot de doeltreffendheid van de uitvoering van de voorziene stappen in het plan.

Vooruitgang en acties in 2005:

Vormingen

- Raadpleging van de politiescholen met betrekking tot de cursussen over diversiteit en de strijd tegen racisme. Dit maakte de planning mogelijk van prioritaire acties en verbeteringen op dat vlak. Deze zullen worden uitgevoerd in het kader van een nieuwe overeenkomst tussen het Centrum en de federale politie.
- Uitbreiding van de vorming van magistraten en justitieassistenten door het Centrum (99 deelnemers in 2005). In 2005 werd er ook vorming gegeven aan de Nederlandstalige en Franstalige Justitiehuzen. Het Centrum zette de vorming verder van gerechtelijke stagiairs in samenwerking met de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) en de FOD Justitie.
- Versterking van de samenwerking van het Centrum met het HRJ.

Opvolging van de klachten

- Aanduiding van een referentiemagistraat per arrondissement die de klachtendossiers over alle mogelijke vormen van discriminatie centraliseert. Hij of zij waakt over de opvolging van de dossiers en geeft het Centrum een betere kijk op de behandeling.
- Samenstellen van een nomenclatuur voor racismemisdrijven in de procesverbalen van de politie. Het komt té veel voor dat de racistische dimensie van een inbreuk niet weergegeven wordt in een procesverbaal. Nochtans is racisme een misdrijf en verdient het als dusdanig te worden behandeld. In 2005 werd een nieuwe procedure uitgewerkt. De verbaliserende agent moet bovenaan het procesverbaal een 'aandachtspunt' weergeven in verband met het racistische of discriminerende motief dat de aanklager van het misdrijf verklaart (bijvoorbeeld slagen en verwondingen). Daardoor wordt het procesverbaal automatisch overgedragen aan de referentiemagistraat van het arrondissement die vervolgens het racistische en/of discriminerende karakter van de inbreuk moet identificeren. De procedure is vanaf 2006 in werking getreden.

• Racisme en internet

In het kader van het federaal tienpuntenplan tegen racisme werden een aantal initiatieven genomen tegen 'cyberhaat' via de oprichting van een stuurgroep met sleutelactoren, zoals de Federal computer crime unit (FCCU), de Internet service providers association (Ispa), het College van procureurs-generaal ... en het Centrum. Deze verzameling van bevoegdheden en actievelden beoogt een efficiënte *modus operandi* te ontwikkelen om het hoofd te bieden aan de verspreiding van haat via internet.

Via een reeks constructieve contacten verzekert het Centrum een doeltreffende opvolging van racistische feiten op internet. De contacten met internetgebruikers, moderators, beheerders en operators bereiken

dikwijls hun doel en openen de mogelijkheid tot dialoog en de uitdieping van de problematiek met de betrokkenen.

• Acties in de voetbalwereld

Van januari tot december 2005 herzag het Centrum een overeenkomst met de Voetbalcel van de FOD Binnenlandse Zaken die de veiligheid op voetbalwedstrijden verzekert. Het protocol voorziet in een samenwerking op verschillende niveaus: analyse, interventie, sensibilisering en vorming.

Vorming is een belangrijk middel. Het Centrum verzorgde onder meer de vorming van stewards en veiligheidsverantwoordelijken van de stadia en ontwikkelde een pedagogische map voor alle stewards op nationaal niveau. Deze map werd verstuurd aan alle clubs uit de eerste, tweede en derde divisie om hen te helpen het hoofd te bieden aan racistische gedragingen van sommige supporters. Ongeveer 300 stewards afkomstig uit verschillende clubs volgden een vorming van de experts van het Centrum.

Na de problemen met racisme tussen de clubs FC Haren en FC Maccabi organiseerde het Centrum in samenwerking met de Brusselse regering en de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KBVB) een rondetafelgesprek met alle Brusselse voetbalclubs. Bovendien resulteerde een sensibiliseringsdag 'Rode kaart tegen racisme' in augustus 2005 in de organisatie van pedagogische spelen met de preminiemen van 48 Brusselse clubs.

Tot slot werd (in 2005) een werkgroep 'Racisme in het voetbal' opgericht. Gecoördineerd door het Centrum verenigt deze werkgroep vertegenwoordigers van verschillende kabinetten op federaal, regionaal en communautair niveau. Objectief: een structureel actieplan coördineren en centraliseren om op nationaal niveau een grote sensibiliseringscampagne te lanceren.

Het Centrum en de voetbalcel van de FOD Binnenlandse Zaken hebben overigens richtlijnen en eenvoudige procedures uitgewerkt voor de strijd tegen racistische incidenten tijdens wedstrijden.

Deze richtlijnen werden, met het oog op een grondig debat, gericht aan alle actoren in de voetbalwereld: organisatoren, supportersfederaties en nationale

clubs. Begin 2006 werd een algemeen document gepubliceerd door de Minister van Binnenlandse Zaken.

Internationale projecten

- **De Europese Commissie tegen Racisme en Onverdraagzaamheid (ECRI)**

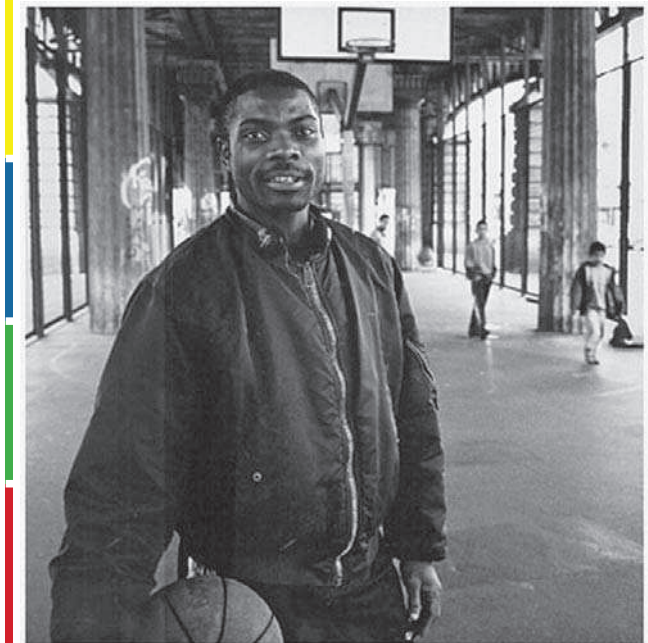
Het Centrum zetelt in naam van België in de ECRI, een interne instelling van de Raad van Europa. In 2005 werkte de ECRI verder aan de uitvoering van de derde cyclus van de benadering 'per land', haar belangrijkste opdracht. De Commissie onderzoekt daarnaast ook de problematiek van de inzameling van etnische gegevens, een onderzoek waarvoor zij de samenleving en de gespecialiseerde nationale organen zal betrekken met het oog op de uitwerking van een project 'Richtlijnen'. De ECRI werkt nauw samen met het Europees Waarnemingscentrum voor racistische en xenofobe fenomenen (EUMC) en de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa / Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten (OVSE / ODIHR).

Op de top van 16 en 17 mei 2005 besliste de Raad van Europa om de strijd tegen racisme, discriminaties en alle vormen van onverdraagzaamheid op te voeren. Daarvoor kreeg de ECRI de nodige middelen om haar werkzaamheden te versterken in nauwe samenwerking met de nationale overheden.

- **Het Europees Waarnemingscentrum voor racistische en xenofobe fenomenen (EUMC)**

Het EUMC is een onafhankelijke instelling van de Europese Unie. De zetel bevindt zich in Wenen. Het EUMC observeert de omvang en de ontwikkeling van racistische en xenofobe fenomenen in de Europese Unie en geeft aan de communautaire instellingen en de Europese Lidstaten kwantitatieve gegevens, analyses en trends inzake de strijd tegen racisme en xenofobie.

Deze informatie wordt verzameld op basis van gegevens afkomstig van een netwerk met de naam 'Raxen'. Het netwerk bestaat uit 25 nationale contactpunten. Het Centrum is het contactpunt voor België en leverde in 2005 een bijdrage voor verschillende publicaties van het EUMC die u kunt lezen op zijn website.

- **Het transnationale project Eurequality**

De Europese richtlijn over raciale gelijkheid (2000/43) vereist van de Lidstaten dat ze een of meerdere organen aanwijzen voor de bevordering van gelijke behandeling. Sommige landen zetten nu nog maar hun structuur op poten. Het project verenigt in een netwerk met de naam Eurequality zes Europese landen: Spanje, Bulgarije, Finland, Ierland, Polen en België. Drie landen hebben reeds een structuur, drie andere nog niet.

Eurequality beoogt de uitwisseling van goede praktijken over de opgerichte organen, hun onafhankelijkheid en hun relatie met de samenleving. Dit netwerk wil de benaderingen onderzoeken die het meest doeltreffend bleken te zijn in andere landen en bepalen hoe deze beste praktijken aangepast kunnen worden aan de specifieke situatie in elk land. Eurequality is geen permanente structuur, maar een project dat stopt eind 2006. De Belgische ervaring van het Centrum dient als model voor het project.

HOOFDSTUK 3 Van integratie tot gelijkheid van 'kansen'

De rol van het Centrum is het bestrijden van discriminaties, onder meer door te bemiddelen op basis van individuele klachten. Daarnaast reageert het Centrum tegen een discriminerende logica en bevordert het de integratie van nieuwkomers, de gelijkheid van kansen en de diversiteit. Het is de taak van de dienst Integratie om deze discriminerende logica te identificeren en in contact te staan met de actoren en hun organisaties op het terrein en de betrokken administraties. Op die manier worden aanbevelingen geformuleerd voor overheden, informatie en sensibilisering georganiseerd en/of concrete projecten gecoördineerd.

Stand van zaken

De problematiek van de integratie is geëvolueerd. Er is nog altijd sprake van een integratiebeleid voor de immigranten (de nieuwkomers)¹, maar de situatie voor de andere generaties is verschillend. Voor deze laatste groepen staat het bekomen van een gelijke behandeling prioritair. De hindernissen die een gelijkheid in de weg staan, behoren niet tot de problematiek van de integratie, maar wel tot deze van de discriminatie. Vandaar de verschuiving naar een relevant dispositief en/of beleid in het kader van de bevordering van gelijkheid van kansen, de strijd tegen discriminaties en het diversiteitsbeheer.

De dienst Integratie volgt deze evolutie en organiseert haar werk rondom drie assen, zowel op nationaal als op Europees niveau.

De behandeling van de problemen van gelijkheid en het diversiteitsbeheer resulteerden in debatten over onder meer de actieve uiting van religieuze overtuigingen, de interculturele dialoog of de opportuniteit van sommige instrumenten, zoals statistieken die gebaseerd zijn op de afkomst.

¹ Bijvoorbeeld via voorzieningen om de taal aan te leren aan nieuwkomers.

Belangrijke acties

- **Voor diversiteit in de onderneming: voorstellen aan de regering**

In het kader van de werkzaamheden van de Interministeriële Conferentie Integratie (mei 2005) vroeg de minister van Maatschappelijke Integratie en Gelijke Kansen aan het Centrum om concrete voorstellen te formuleren in de strijd tegen discriminatie in tewerkstelling. Het Centrum stelde in dit kader een aantal maatregelen voor die zich baseerden op de alsmaar grotere gevoeligheid van bepaalde economische "decision makers" voor de problematiek van de 'sociale verantwoordelijkheid van ondernemingen'...

Het gaat bijvoorbeeld over de creatie van een label voor ondernemingen die concrete acties ondernemen voor meer diversiteit. De notie van een label is interessant omdat het doelstellingen definieert, het principe van de niet-discriminatie promoot, een stimulans mogelijk maakt tussen ondernemingen en een jaarlijkse evaluatie impliceert van de uitgevoerde acties. Het voorstel van een label wordt momenteel uitgewerkt.

Andere voorstellen beogen het opnemen van een hoofdstuk 'diversiteit' in de sociale balans van ondernemingen of ook nog het invoeren van een diversiteitsbepaling in het kader van de toekenning van overheidsopdrachten of subsidies aan ondernemingen. Het Centrum pleit eveneens voor het sluiten van Collec-

tieve Arbeidsovereenkomsten met afspraken over niet-discriminatie in verschillende sectoren².

- **Reactivering van het debat over 'statistieken die gebaseerd zijn op de afkomst'**

In juli 2005 belaste de Interministeriële Conferentie Tewerkstelling het Centrum met de opdracht om verenigingen en personen te bevragen die representatief zijn voor de immigratieproblematiek. De bedoeling? Hun mening leren kennen over het principe en desgevallend de voorwaarden voor de invoering van 'statistieken die gebaseerd zijn op de afkomst'. Ter herinnering: dergelijke statistieken zijn eveneens een middel om de discriminaties op de arbeidsmarkt beter in kaart te brengen, ook al zijn ze momenteel illegaal en omstreden. Heiligt het doel de middelen? In plaats van de vraag te reduceren tot een simpel 'voor of tegen', wil het Centrum alle opinies leren kennen over dit onderwerp³.

Wat blijkt? Er bestaat een grote weerstand tegenover deze statistieken, ook al wordt hun bruikbaarheid erkend. De notie van etniciteit en 'ras' wordt beschouwd als eng, stigmatiserend, reducerend en gevaarlijk. Bovendien is de invoering van een dergelijk middel zowel betwistbaar als arbitrair. Wat betekent een 'etnische identiteit'? Wat is bijvoorbeeld de etnische afkomst van iemand die geboren is uit een gemengd huwelijk? Wat is de relevantie van een indeling volgens nationaliteit die niet noodzakelijkerwijs de bevolkingsgroepen dekt? Hoe zal men rekening houden met de andere facetten van een identiteit die aanleiding kunnen geven tot discriminatie (cultuur, religie, socio-economisch niveau of diploma)?

Zonder afbreuk te doen al deze argumenten, kunnen we niet ontkennen dat een dergelijk informatiemiddel bij een feitelijke discriminatie op etnische basis het mogelijk maakt om de inbreuk te meten en te verhelpen. In dat geval moet de invoering van 'statistieken die gebaseerd zijn op de afkomst' voldoen aan strikte voorwaarden: men moet de mensen vertellen waarom deze gegevens worden verzameld. De informatie kan enkel verzameld worden op anonieme en vrijwillige basis. Het is per definitie verboden om iemand op basis van familienaam te identificeren, en de statistische meting moet handelen over de aanwerving, de promotie en de duur van het contract. Bovendien moet er door een onafhankelijke commissie controle worden uitgeoefend over de manier waarop de gegevens worden verzameld, opgeslagen en gebruikt. Welke gegevens worden weerhouden? Voor welke doeleinden? Met welke garanties?

+ Meer informatie ?

De tekst over dit onderzoek van het Centrum naar de verschillende meningen over 'statistieken die gebaseerd zijn op de afkomst'

² Dit werk is concreet opgestart via de cel 'Kleurrijk ondernemen' (binnen de FOD Tewerkstelling en Sociaal overleg).

³ De consultatie gebeurde aan Franstalige kant in samenwerking met de Centres régionaux d'intégration van Luik en Charleroi en het Centre bruxellois d'action interculturelle. Aan Nederlandstalige kant was er een samenwerking met het Afrikaans Platform, het Belgisch-Roemeens Huis Arthis, de Federatie van Marokkaanse verenigingen, het Forum van etnisch-culturele minderheden en de Unie van Turkse verenigingen.

- **werken rond het onthaal en de socio-professionele integratie van nieuwkomers**

Ook al is de groep nieuwkomers niet homogeen, toch herkennen we een aantal gemeenschappelijke kenmerken en specifieke moeilijkheden.

Hun moeilijkheden hebben onder meer te maken met het niet beheersen van een van onze landstalen, de gebrekkige kennis van de instellingen, een onaangepaste beroepsopleiding en de hindernissen om huisvesting te vinden. Sommigen hebben ook te kampen met bijkomende problemen die veroorzaakt worden door hun "clandestiene parcours", zoals hun afhankelijkheid van werkgevers of malafide verhuurders, angst voor overheden, onregelmatige gezondheidszorg, enz ...

Op basis van deze vaststellingen werden twee bijzondere acties gevoerd: de ene op het vlak van tewerkstelling en de andere op het vlak van informatie en oriëntatie.

'Socio-professionele integratie van nieuwkomers'

Dit project, sinds september 2001 door het Centrum gecoördineerd en door het Europees Sociaal Fonds ondersteund, beoogt de socio-professionele integratie van nieuwkomers. Dit concretiseert zich in een aantal initiatieven van werkbegeleiding. Deze worden in elk Gewest georganiseerd door de regionale tewerkstellingsdienst in samenwerking met de partners uit de verenigingswereld. Het project wordt jaarlijks geëvalueerd. De laatste evaluatie werd in november 2005 door het Centrum gepubliceerd. De initiatieven nemen verschillende vormen aan, naargelang de realiteit van elk Gewest, en worden verrijkt door de uitwisseling van praktijkervaringen onderling. In december 2005 organiseerde het Centrum een colloquium met betrekking tot dit project waarop talrijke problemen werden besproken die opduiken bij het voorzien van specifieke middelen inzake tewerkstelling. Op het programma stond onder meer de problematiek van de plaats en de legitimiteit van de specifieke begeleiding, de socio-professionele integratie van vrouwelijke nieuwkomers, de integratiemiddelen en de werkgevers.

+ Meer informatie ?

Het verslag van het colloquium dat plaatsvond in december 2005 en de jaarlijkse evaluaties van dit project kunt u downloaden op www.diversiteit.be.

Newintown

Newintown.be is een website van het Centrum. De website is ontworpen als een werk- en oriëntatiemiddel voor nieuwkomers die sinds kort in België verblijven. Deze website richt zich eveneens tot professionals en andere mensen (vrienden, burens, ...) die nieuwkomers begeleiden en hun integratie ondersteunen.

+ Meer informatie ?

Surf naar www.newintown.be.

• **Hoe gaat men om met de publieke uiting van religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen in het openbaar? We nemen een kijkje naar de situatie op het terrein.**

In maart 2005 publiceerde het Centrum de resultaten van een uitgebreide 'Bevraging naar actieve publieke uiting van religieuze en levensbeschouwelijke overtuigingen'. Dit verslag kreeg veel aandacht in de media. Uiteraard had dit te maken met de problematiek van de hoofddoek, wat een reëel risico betekende dat het debat beperkt bleef tot dit ene thema, terwijl de bevraging alle religieuze en levensbeschouwelijke uitingen beoogde. De bevraging wordt gepresenteerd als een informatiemiddel (beleidsmakers die zich vragen stellen bij de nieuwe praktijken en willen weten hoe hun collega's hiermee omgaan) en stof tot nadenken (uiterlijke tekenen, gedragingen en verzoeken van geloofsbeleving; tegengestelde aanpak van dezelfde neutraliteitsprincipes of veiligheidsnormen).

De bevraging werd gesuperviseerd door twee universiteitsprofessoren⁴. De gehanteerde methode bestond uit het ontmoeten van beleids mensen uit verschillende sectoren, zoals onderwijs, ondernemingen, ziekenhuizen, vakbonden en media. De bedoeling was het verzamelen en identificeren van hun bedenkingen, standpunten en praktijken inzake.

De conclusies nuanceren sterk de gangbare vooroordelen. De relatief zeldzame geloofsuitdrukkingen worden in realiteit door de beleidsmakers op het terrein heel pragmatisch benaderd. In hoofdzaak wordt een uiting van een religieuze of levensbeschouwelijke overtuiging zonder discussie geweigerd als deze de uitvoering van de arbeidsovereenkomst of de interne reglementering in het gedrang brengt, de objectieve behandeling van de gebruiker in vraag stelt (neutraliteitsprincipe), de veiligheid en hygiëne in gevaar brengt of de omgang met klanten in de weg staat. Naast deze relatief duidelijke gevallen variëren de gedragingen aanzienlijk. Zo worden uiterlijke tekenen in het ene geval zonder discussie geweigerd en in het andere geval aanvaard. Of men zoekt oplossingen voor de situatie.

Samengevat benadrukt het verslag de creativiteit en het pragmatisme van de actoren op het terrein om het hoofd te bieden aan nieuwe en soms problematische situaties. Het onthult ook de vraag naar een referentiekader over wat wel of niet mag worden verboden en wat kan worden toegelaten inzake religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen in een open, pluralistische samenleving die de fundamentele rechten respecteert.

+ Meer informatie ?

Het volledige verslag van deze bevraging vindt u op www.diversiteit.be.

⁴ De professoren Marie-Claire Foblets (Katholieke universiteit Leuven) en Marco Martiniello (Université de Liège) begeleiden alle projectfasen die ze van commentaar voorzien hebben in de inleiding van het verslag.

• **Verslag Interculturele Dialoog**

In mei 2005 publiceerde de Commissie voor Interculturele Dialoog een eindverslag van haar werkzaamheden⁵. Deze Commissie werd door de federale regering in februari 2004 opgericht. Bedoeling? Een stand van zaken maken van de problematiek van de multiculturele samenleving zoals die zich in België en overal in Europa ontwikkelt. Dit gebeurt zonder taboes te vermijden, maar ook zonder zich te laten verblinden door elementen die in de media goed liggen (hoofddoek, terrorisme, internationale context, ...). Uiteraard zijn deze elementen ook belangrijk, maar soms verhullen ze de dagelijkse realiteit van het 'samenleven'.

Om deze stand van zaken te maken, hield de Commissie drieëndertig plenaire zittingen. Deze bijeenkomsten werden voorbereid door vier werkgroepen die zich concentreerden op:

1. *de fundamentele werkingsbeginselen van de openbare diensten (gelijkheid, non-discriminatie en neutraliteit) en hun concrete vormgeving in een interculturele context;*
2. *het burgerschap als remedie tegen de angst voor de andere en het in zichzelf gekeerd zijn;*
3. *de gelijkheid van mannen en vrouwen als emancipatorische waarde;*
4. *de plaats en de erkenning van de uiting van geloofsovertuigingen.*

Achtenzestig belangrijke deskundigen werden gehoord, vierentwintig vergaderingen van werkgroepen en rondetafels met meer dan negentig getuigen en een dertigtal privégesprekken werden georganiseerd. Bovendien werden bijna honderd memoranda en talloze oriëntatienota's over specifieke onderwerpen of thema's die nader onderzoek vroegen, ontvangen en geïnventariseerd.

De besluiten van dit werk zijn rijk en verscheiden. We kunnen ze onmogelijk in enkele regels samenvatten en beperken ons in dit jaarverslag tot enkele grote lijnen.

Eerst en vooral mogen we cultuur en religie niet met elkaar verwarren, wat nog te dikwijls gebeurt. Er werd eveneens rekening gehouden met andere dimensies, zoals taal, geheugen, geschiedenis, kunst, en pluralistische identiteit van jonge immigranten.

Daarnaast moeten we rekening houden met een fundamentele optie: het aanvaarden en de erkenning van de aanwezigheid van verschillende culturele groepen in onze samenleving. En dus hun recht om met eerbiedwaardigheid en respect te worden behandeld. Wat leidt tot het weigeren van het idee dat integratie gelijkstaat met assimilatie, in de zin dat men afstand doet van zijn cultuur. Elke mens moet worden gerespecteerd als individu dat op gelijke voet deelneemt aan de samenleving. Hierbij moet men proberen niet in de valstrik te trappen om zich enkel op z'n eigen gemeenschap terug te plooiën, wat in tegenspraak is met het concept van samenleven.

⁵ 'Eindverslag en getuigenissen', Commissie voor Interculturele Dialoog, mei 2005, 246 pagina's.

Meer concreet beveelt de Commissie voor Interculturele Dialoog de invoering aan van een beleid van positieve actie inzake tewerkstelling, sociale huisvesting en openbare diensten, alsook een beleid ter bevordering van bijvoorbeeld het aanleren van talen en culturen uit het land van herkomst en de dialoog tussen de verschillende culturele (en niet alleen religieuze) bestanddelen van ons land. Tijdens de verschillende sessies van de Commissie voor Interculturele Dialoog zorgde het Centrum voor het onthaal en de actieve begeleiding door middel van de uitwisseling van kennis over de realiteit van het terrein en ervaringen.

Meer informatie ?

Het verslag van de Commissie voor Interculturele Dialoog vindt u op www.diversiteit.be.

Thematische dossiers

Naast de specifieke investeringen zoals voorgesteld onder de rubriek 'Belangrijke acties' wordt de dienst Integratie ook ingeschakeld op meer structurele werkterreinen, zoals bijvoorbeeld tewerkstelling, huisvesting of onderwijs.

• De bedrijfswereld alsmeer meer betrokken

Het Centrum wordt regelmatig geïnterpelleerd door werkgevers en syndicale delegaties die een beroep doen op zijn expertise om een diversiteitsbeleid in hun onderneming of sector te stimuleren. De optiek van het Centrum in deze materie is om hen te overtuigen van het feit dat diversiteit geen verplichting is, maar een sociale en economische opportuniteit. Het netwerk Business & Society is hiervan een duidelijk voorbeeld. Dit netwerk is als Belgische tak van het European Business Network for Social Cohesion (EBNSC) ontstaan in 1995. Vandaag telt het een veertigtal leden die samen duizenden werknemers vertegenwoordigen (zie ook het interview met Brigitte Hudlot).

Het Centrum werkte regelmatig samen met het netwerk Business & Society. Zo ook op 25 oktober 2005 tijdens een colloquium over maatschappelijk verantwoord ondernemen. Op het programma stond onder meer een atelier over diversiteit. Bovendien organiseert het Centrum in 2006 in hetzelfde kader ook rondetafelgesprekken en seminars voor verantwoordelijken uit de economische wereld over het thema van de 'diversiteit in de onderneming'.

Interview

Business & Society: gelijkheid van kansen bevorderen in de ondernemingen

Business & Society is een netwerk van ondernemingen en groepen dat het concept van het maatschappelijk verantwoord ondernemen in bedrijfsactiviteiten bevordert om bij te dragen tot duurzame ontwikkeling en menselijke vooruitgang.

In 2005 werkte het Centrum een project uit in samenwerking met Business & Society. In 2006 wordt het project uitgevoerd. Het bestaat uit de organisatie van vijf rondetafelgesprekken en een seminarie voor verantwoordelijken van het netwerk en het Centrum, de academische wereld en vooral ondernemingen die proactief zijn inzake het onthaal en de aanwerving van immigranten, gehandicapten of werknemers ouder dan 50 jaar.

Vertrekkende van getuigenissen en de analyse van concrete gevallen is het de bedoeling om naar aanleiding van deze rondetafelgesprekken en seminars om informatiebrochures samen te stellen. Deze brochures kunnen ondernemingen in België helpen bij het verstrekken van werk aan mensen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt.

"Onze gemeenschappelijke doelstelling," verklaart Brigitte Hudlot, projectverantwoordelijke bij Business & Society, "is het motiveren van ondernemingen om bij het aanwerven van nieuwe werknemers iedereen dezelfde kansen te geven. Discriminatie is niet altijd vrijwillig. Dat is een foute redenering. Heel dikwijls weten managers niet welke procedures ze moeten volgen of wat de wettelijke verplichtingen zijn. Onze informatiebrochures geven hen meer inzicht in de wetgeving en de maatregelen die ze moeten nemen. We doen dit met voorbeelden van bedrijven die de stap hebben genomen om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Zo kan men uit de brochures een soort van 'gedragscode' afleiden. Tot slot zijn er ook nuttige adressen waar men advies kan krijgen. Vanwege zijn ervaring leek het Centrum ons een van de meest competente organisaties om op te treden als daadwerkelijke partner van de bedrijven en om er een campagne te voeren die diversiteit en tolerantie bevordert."

● **Discriminatie bestrijden in de huisvesting: concrete voorstellen**

In zijn eindverslag van 1993 'Voornemens tot gelijkheid' meende het Koninklijk Commissariaat voor het Migrantenbeleid dat huisvesting een zeer belangrijk aspect was van het globale immigrantenbeleid. Sindsdien concentreerde het Centrum zich op de problematiek van de discriminatie in de huisvestingsmarkt. De dienst Armoedebestrijding zette gedeeltelijk de werkzaamheden van het Koninklijk Commissariaat verder met het uitwerken van niet-specifieke maatregelen in de algemene strijd tegen armoede en sociale uitsluiting.

Op 11 mei 2005 overhandigde het Centrum aan de Interministeriële Conferentie Integratie een niet-volledige lijst met vaststellingen en voorlopige voorstellen met betrekking tot de sociale huisvesting en de private woningmarkt. Bovendien presenteerde het Centrum als reactie op de nieuwe voorstellen van de Vlaamse regering inzake sociale huisvesting haar standpunt hierover aan de Vlaamse minister voor Huisvesting (zie kader hiernaast).

Sociale huisvesting

Inzake sociale huisvesting is de centrale vraag vandaag: hoe kunnen we ervoor zorgen dat de woonkwaliteit in de sociale woonwijken verbetert? In bepaalde gevallen is de verleiding groot om de leefbaarheid te koppelen aan taal-, nationaliteits- en afkomstvoorwaarden.

Volgens het Centrum is het niet door het toepassen van positieve discriminatie, gebaseerd op de taal of de etnische afkomst, dat men de situatie en het 'samen leven' in de wijken zal verbeteren. Hiervoor is een meer globale visie noodzakelijk.

Het Centrum heeft dan ook een aantal zeer concrete voorstellen geformuleerd. Ze hebben te maken met alle aspecten van de problematiek: een groter aanbod van huisvesting, maar niet uitsluitend in de achtergestelde wijken van grote steden; een beter beheer van het stadswefsel; aanpassing van de criteria om een sociale woning toe te kennen; de verbetering van de leefomstandigheden door het voorzien van een gemengd aanbod van economische, sportieve en commerciële functies; een uitbreiding van de bevoegdheden van de sociale huisvestingsmaatschappijen met bredere maatschappelijke taken; een

grotere betrokkenheid van de huurders op het beheer van de woningen en hun leefomstandigheden enz....

Sociale huisvesting: discriminaties weigeren

Op 2 december 2005 maakte de Vlaamse regering haar nieuwe wooncode bekend over sociale huisvesting. Een van de maatregelen is dat huurders of kandidaat-huurders van sociale woningen de Nederlandse taal moeten kennen of leren. De directeur van het Centrum, Jozef De Witte, reageerde op dit voorstel met de publicatie van een opiniestuk, in naam van het Centrum, in het dagblad *De Standaard* op 6 december 2005. Daarin wordt onder meer bevestigd:

"(...) Het Centrum erkent dat taal een van de motors tot integratie is, maar integratie heeft ook behoefte aan een structurele aanpak, zoals een correct werk tegen een rechtvaardig loon, aangepast onderwijs, een goed functionerend sociaal netwerk, een goed uitgebouwde gezondheidsinfrastructuur, enz.... Bovendien staat het recht op wonen voor iedereen ingeschreven in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948), en dit recht werd opnieuw bevestigd in het Vlaamse regeerakkoord met als ambitie 'een betaalbare woning voor iedereen'. Blijkbaar wordt 'iedereen' nu versmald tot 'wie Nederlands kent of leert': een schending van het fundamentele recht? De Vlaamse regering moet zich bovendien terdege bewust zijn van de negatieve effecten van haar beslissing op de private huurmarkt. (...) Hoe zal de Vlaamse regering uitleggen dat zij voor een sociale woning wél een taalvereiste mag opleggen, maar de privé-verhuurder dit niet mag doen en daarvoor een veroordeling riskeert wegens discriminatie? (...)

Op de koop toe brengt het verplichtende karakter van de taaleis een hele administratieve en organisatorische rompslomp met zich mee. Is het sop uiteindelijk nog de kool waard? Enerzijds zijn er vandaag nog steeds wachtlijsten voor mensen die niet verplicht zijn maar wél bereid zijn om Nederlands te leren. Moeten we daar niet eerst iets aan doen? Anderzijds zal een onafhankelijke instantie de kennis van het Nederlands op een objectieve wijze moeten meten én moet er – zo wil het toch een rechtsstaat die naam waardig – een beroepsprocedure ingesteld worden. Elkeen weet dat een controlerend en sanctionerend beleid verschrikkelijk veel machinerie en bureaucratie met zich meebrengt, zeer veel geld kost en op zich niets bijdraagt aan de kennis van het Nederlands. (...) Kortom, (...) de huidige maatregelen dreigen niet alleen indirect te discrimineren, ze dreigen bovendien zéér veel te kosten en zéér weinig uit te halen, en integendeel méér mensen aan huisjesmelkers over te leveren. Hoogste tijd dus om grondig na te denken én het beleid bij te sturen."

De volledige tekst van dit opiniestuk van het Centrum vindt u op www.diversiteit.be (rubriek 'Persberichten').

Private woningen

Om iedereen een gelijke toegang tot huisvesting te garanderen, verbiedt de wetgever raciale en niet-raciale discriminaties in het kader van de wet op racisme van 30 juli 1981 en de wet ter bestrijding van discriminaties van 23 februari 2003. Niettegenstaande het bestaan van een wetgevend kader kon het Centrum vaststellen dat deze wettelijke maatregelen en hun draagkracht weinig of niet gekend zijn. Het grote publiek is er dikwijls verkeerdelijk van overtuigd dat de contractuele vrijheid van de eigenaar de weg vrijmaakt voor discriminatie tegenover immigranten, gehandicapten, homoseksuelen, ... Het Centrum stelt voor om een grootscheepse informatiecampagne te organiseren voor alle actoren: burgers, sociale huisvestingsmaatschappijen en sociale verhuurkantoren, eigenaars en immobiliënkantoren. Het Centrum vindt het belangrijk om de sensibiliseringsaanpak te bepalen in functie van de doelgroep: informatiefolders voor de burgers, informatiebijeenkomsten voor verenigingen, organiseren van informatieloketten in sociale immobiliënkantoren. Verder dienen eigenaars herinnerd te worden aan het wettelijke verbod tot discriminatie in de Wooncode voor eigenaars. Tenslotte stelt het Centrum voor om non-discriminatieprotocollen op te nemen in de deontologische code van makelaars. In dit kader werd het Centrum uitgenodigd om deel te nemen aan de werkgroep over discriminatie in de private woningmarkt opgericht door de Interministeriële Conferentie Huisvesting.

Om zware en moeilijke burgerlijke procedures te vermijden, stelt het Centrum voor om een arbitragecommissie voor huurgeschillen op te richten als verzoeningsinstantie voor een snelle oplossing van problemen. Het Centrum stelt eveneens voor om de vrederechter de specifieke bevoegdheid te geven voor het onderzoeken van de mogelijkheid tot vordering tot staking om een discriminerende weigering bij het huren van een woonst te doen stoppen (bijvoorbeeld het stopzetten van een discriminerende advertentie).

• Onderwijs

Naast het structurele engagement inzake intercultureelheid op school of betreffende de procedures om diploma's gelijk te schakelen, benadrukken we twee nieuwe terreinen op het niveau van het onderwijs.

In de Vlaamse onderwijsraad (VLOR), engageren zich talrijke actoren voor de diversiteit

Een groep actoren hebben zich geëngageerd om de moeilijke toegang tot hoger onderwijs voor kansarmen of migranten te verbeteren. De Vlaamse hogescholen, de instellingen voor hoger onderwijs, de studentenverenigingen, de vakbonden, de verenigingen die kansarmen en etnische minderheden vertegenwoordigen, de Vlaamse regering en het Centrum tekenden in mei 2005 een 'diversiteitsverklaring'. Al deze actoren engageren zich om concrete initiatieven te nemen. De vakbonden stimuleren de deelname aan vormingen en bevorderen een beter diversiteitsbeheer. De studentenverenigingen werken strategieën uit om studenten uit kwetsbare groepen meer te betrekken in de participatiestructuren van instellingen, zodat er meer rekening met hun specifieke noden wordt gehouden. De Vlaamse regering engageert zich om financieringssystemen in te voeren die de toegang van minderheidsgroepen vergemakkelijken. De partners van deze 'diversiteitsverklaring' engageren zich onder meer om een begeleiding uit te werken van betrokken studenten naar het hoger onderwijs, om interculturele competenties te ontwikkelen bij personeel en studenten, om de toegang tot het hoger diploma te vergemakkelijken voor volwassenen uit de geviseerde doelgroepen, om specialisten op te leiden inzake diversiteit in elke organisatie, ...

De verklaring en de concrete engagementen van de verschillende ondertekenaars die hieruit volgen, maken het onderwerp uit van opvolgingsvergaderingen in de Vlaamse Onderwijsraad. Tijdens deze vergaderingen worden de effecten op het terrein geëvalueerd.

'Scholen voor Democratie'

In het kader van de zestig jaar bevrijding van de nazikampen (1945-2005) startte de federaal Minister van Maatschappelijke Integratie en Gelijke Kansen een educatief pilootproject, samen met de gemeenschapsministers van Onderwijs. Het pilootproject wordt gecoördineerd door het Centrum. 'Scholen voor Democratie' wil via dialoog en kennisoverdracht leerlingen sensibiliseren voor democratische waarden. Het project verzamelt meer dan 1200 leerlingen uit het zesde leerjaar basisonderwijs en het zesde jaar secundair onderwijs uit verschillende netten, richtingen, Gemeenschappen en van verschillende socio-culturele milieus, in een pedagogisch programma gespreid over het volledige schooljaar 2005-2006. Op het programma staan een aantal bezoeken aan symbolische plaatsen: het deportatiemuseum in Mechelen, het fort van Breendonk en het concentratiekamp van Auschwitz-Birkenau. 'Scholen voor Democratie' kreeg de medewerking van de Auschwitz Stichting, Territoires de la Mémoire, Démocratie ou Barbarie, Fort van Breendonck, het Joods museum van deportatie en verzet Nationaal Instituut voor Oorlogsinvaliden, en de Belgische Unie van Joodse gedeporteerden – dochters en zonen van de deportatie. Ook verenigingen gespecialiseerd inzake burgereducatie ondersteunden dit project.

• **Vrouwen en immigratie**

De problematiek van de diversiteit is van groot belang met betrekking tot vrouwen. De winst van vrouwen in het hoofdstuk van de gelijkheid is immers recent en fragiel. Bovendien moeten vrouwen strijden om die winst te behouden en uit te breiden. De noden van vrouwen, hier en elders, zijn in vele opzichten gelijkwaardig. Daarom zijn alle vrouwen gevoelig voor heel wat feministische eisen. De liberalisering van de vrouw kruist vandaag deze nood aan erkenning van de culturele diversiteit, bron van waardigheid van immigranten. En deze kruising zorgt voor verwarring. Hoe kunnen we rekening houden met sommige van hun specifieke situaties en tegelijk de vooruitgang van alle vrouwen bestendigen?

Het is door het vooruitschuiven van deze complexiteit dat het Centrum tussenkomt in de problematiek van migrantenvrouwen. In dat kader betreft het Centrum het institutionele of verenigingsleven die zich buigen over de gelijkheidsproblematiek en het institutionele of verenigingsleven werkzaam in het domein van migrantenvrouwen. Zo begeleidt het Centrum verschillende instanties in hun reflectie over het juridisch statuut van deze vrouwen, hun insluiting in de openbare ruimte, hun plaats op de arbeidsmarkt, de moeilijkheden die verband houden met hun afhankelijkheid van gemeenschappen die zich onderscheiden door min of meer uitgesproken culturele eigenheid met betrekking tot hun statuut en hun plaats in de maatschappij.

De Moudawana: een nieuwe Marokkaanse familiecode

Sinds februari 2004 geldt er in Marokko een nieuwe familiecode. De code is eveneens van toepassing op Marokkaanse families in het buitenland. In België zijn er ongeveer 220.000 personen betrokken, 46% onder hen is vrouw. Deze bijzonder belangrijke hervorming voert de juridische gelijkheid in tussen man en vrouwen, onder meer door het delen van de ouderlijke macht, de afschaffing van de mannelijke voogdij over de getrouwde vrouw, de introductie van de gerechtelijke procedure in de scheiding in de plaats van het recht op ontbinding van het huwelijk uitgeoefend door de man. Polygamie is onderworpen aan de autoriteit van de rechter en aan belangrijke wettelijke voorwaarden die het bijna onmogelijk maken. De rechten van het kind zijn eveneens beter beschermd, in het bijzonder voor meisjes. In samenwerking met de Minister van Maatschappelijke Integratie heeft het Centrum initiatief genomen voor verduidelijkende en informatieve acties, vooral naar de 100.000 betrokken vrouwen in België.

• **Impulsfonds voor het Migrantenbeleid**

Het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid werd in 1991 opgericht door de toenmalige federale regering. Dit fonds dient voor de ondersteuning van projecten in het voordeel van de maatschappelijke integratie van personen van vreemde oorsprong, de preventie van discriminaties en de promotie van de interculturele dialoog.

De projecten ondersteund door het fonds moeten bijdragen tot de verbetering van de leefomstandigheden en de gelijkheid van kansen in actiezones die als prioritair worden beschouwd. Het wordt geleid door een impulsfondscomité, samengesteld uit vertegenwoordigers van federale, gewest- en gemeenschapsministers die bevoegd zijn voor het minderhedenbeleid. Het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding neemt het secretariaat waar. Deze secretariaatszaak bestaat uit het administratieve en boekhoudkundige beheer van het impulsfonds. Het is de taak van het impulsfondscomité om de regels en prioriteiten van het fonds te bepalen, maar vooral om de toekenning en het bedrag van de subsidies te beslissen, op basis van de voorstellen van de federale, gewest- en gemeenschapsministers die bevoegd zijn voor integratie. In 2005 waren er 722 subsidieaanvragen (454 uit Wallonië en 268 uit Vlaanderen) voor een totale enveloppe van 7.298.280 euro:

- 280 Franstalige projecten werden ondersteund voor een totaalbedrag van 3.151.324 euro;
- 108 Nederlandstalige projecten werden ondersteund voor een totaalbedrag van 2.526.737 euro;
- 13 federale projecten werden ondersteund voor een totaalbedrag van 1.620.218 euro.

Internationaal

Een Europees kader voor integratie

Op 1 september 2005 publiceerde de Europese Commissie een belangrijke "communicatie" met het oog op het realiseren van een "Gemeenschappelijk programma voor de integratie van nieuwkomers in de Europese Unie". De basisidee van de Europese Commissie is dat immigratie een permanente eigenschap is van de Europese samenleving. Zelfs indien de migratiestroom naar het Europese continent goed geregeld en beheerd wordt, houdt deze immigratie kansen in. Als gevolg is het in het belang van de Lidstaten om een doeltreffend migratiebeleid naar Europa te voorzien.

In 2004 keurde de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken elf gemeenschappelijke basisprincipes goed als basis van een integratiebeleid voor immigranten in Europa (voor meer informatie, zie: http://europa.eu.int/comm/justice_home). De Europese Unie benadrukt de idee dat integratie een dynamisch tweerichtingsproces is van wederzijdse aanpassing door alle immigranten én alle burgers van de ontvangende lidstaat.

Om alle informatie over het integratiebeleid van kracht in de verschillende Lidstaten te centraliseren en de uitwisseling van praktijkervaring te bevorderen, heeft de Europese Commissie een netwerk van contactpunten over integratie, actief op nationaal niveau, uitgebouwd. Op vraag van federaal Minister van Maatschappelijke Integratie treedt het Centrum op als Belgisch contactpunt. In die context heeft het Centrum in samenwerking met vertegenwoordigers van de verschillende institutionele niveaus verantwoordelijk voor integratie, bijgedragen tot het 'Jaarverslag over immigratie en integratie' van de Europese Commissie. Bovendien nam het Centrum deel aan vier technische seminaries als voorbereiding voor de tweede editie van het 'Handboek Integratie' (de eerste versie van dit handboek vindt u op http://europa.eu.int/comm/justice_home). Vijf specifieke thema's werden tijdens deze seminaries besproken: sociale huisvesting, de toegang tot maatschappelijke diensten, de toegang tot de arbeidsmarkt voor nieuwkomers, het beleid van 'mainstreaming' en de integratie op lokaal niveau. Tijdens deze seminaries presenteerden specialisten uit de vijftientig Lidstaten goede praktijken uit hun land. De vertegenwoordiger van het Centrum werd op elk van de vier seminaries vergezeld door twee Belgische experts.

HOOFDSTUK 4 Handicap, seksuele geaardheid, leeftijd, ... Discriminatie in het leven van elke dag

Raciale discriminatie is niet de enige vorm van discriminatie in onze samenleving. Sinds de inwerkingtreding van de antidiscriminatiewet van 25 februari 2003 zijn de bevoegdheden van het Centrum aanzienlijk uitgebreid. Het Centrum kan voortaan tussenkomen in elke vorm van directe of indirecte discriminatie gebaseerd op ras, huidskleur, afkomst, nationale of etnische afstamming, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, fortuin, leeftijd, geloof of levensbeschouwing, huidige of toekomstige gezondheidstoestand, handicap of fysieke eigenschap.

Stand van zaken

In 2005 liepen bij de dienst niet-rationale discriminatie 470 meldingen binnen, tegenover 374 in 2004, een stijging met meer dan 25%.

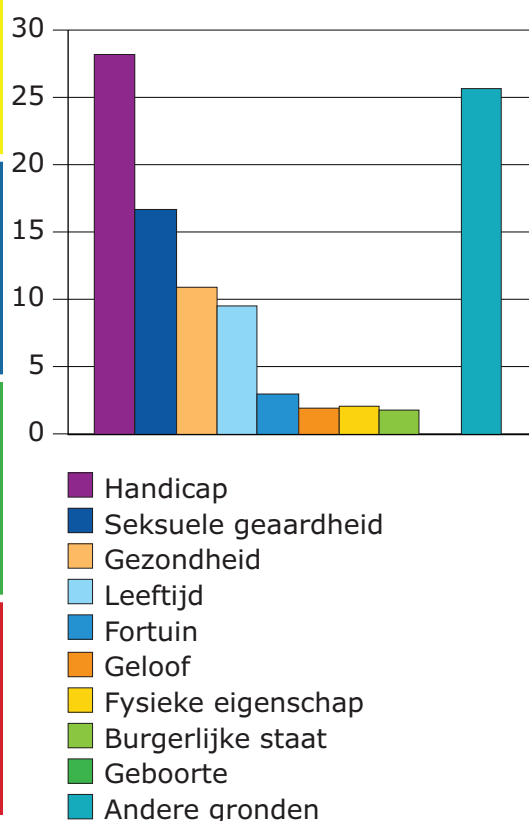
Daarnaast waren er in 2005 nog heel wat klachten van voorgaande jaren in behandeling. Het gaat hier om meer ingewikkelde klachten waarvan de behandeling meerdere maanden in beslag neemt. Sommige klachten kunnen dus niet afgerond worden in het jaar waarin het dossier werd geopend.

Enkele kleine schommelingen niet te na gesproken, blijft de rangschikking van de verschillende discriminatiegronden naar aantal meldingen dezelfde als de voorbije jaren. Voor bijna elke discriminatiegrond wordt ook een vergelijkbare proportionele stijging vastgesteld.

Drie jaar na de inwerkingtreding van de antidiscriminatiewet is de bredere werking van het Centrum beter gekend. Het is dan ook logisch dat het aantal discriminatiemeldingen is toegenomen.

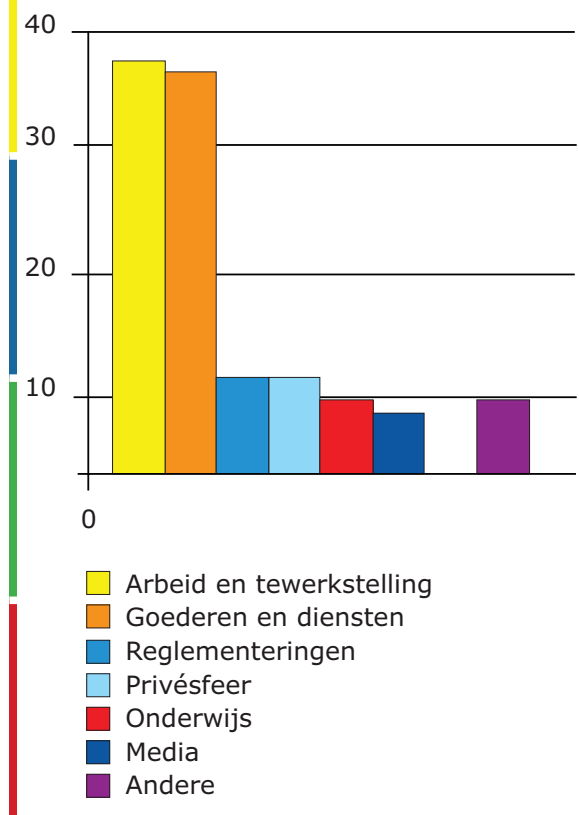
Ook de samenwerking met verenigingen werd beter en hechter, waardoor het Centrum meer meldingen ontving via deze verenigingen die op het terrein werkzaam zijn.

Grafiek 1: Verdeling van de meldingen naar discriminatiegrond (2005)

Tot slot veroorzaakten de communicatie die het Centrum rond een aantal gerechtelijke uitspraken voerde en de aandacht die de media hieraan schonken eveneens een stijging van het aantal meldingen.

Grafiek 2:
Verdeling van de meldingen naar sector (2005)

Het grootste deel van de discriminatiemeldingen die in 2005 binnenliepen, heeft te maken met de sectoren goederen en diensten en arbeid en tewerkstelling.

• Handicap

Het aantal discriminatiemeldingen in verband met handicap steeg met 30%.

Wat deze discriminatiegrond betreft, hebben de meeste meldingen (75%) niets met arbeid en tewerk-

stelling te maken, maar wel met problemen in diverse domeinen, zoals huisvesting, horeca, bankdiensten, openbaar vervoer, enz. Terwijl de Europese richtlijn 2000/78/EU enkel betrekking heeft op arbeid en tewerkstelling, kent de Belgische antidiscriminatiewet gelukkig een breder toepassingsgebied. Het aanbieden van goederen en diensten valt eveneens onder het bereik van de antidiscriminatiewet.

Een niet te verwaarlozen deel van deze meldingen heeft te maken met onduidelijkheden of betwistingen wat betreft de reglementeringen rond uitkeringen aan personen met een handicap.

Van de 33 meldingen met betrekking tot arbeid en tewerkstelling hebben slechts 14 dossiers betrekking op redelijke aanpassingen. Evenwel werd ook tijdens de behandeling van sommige andere dossiers gaandeweg vastgesteld dat het voorzien van redelijke aanpassingen een oplossing kon bieden voor een probleem dat oorspronkelijk weinig of niets te maken had met redelijke aanpassingen.

Als we gaan kijken naar het soort handicap van de personen die zich tot het Centrum richten, dan kunnen we stellen dat vooral personen met een fysieke handicap gemakkelijk toegang hebben tot de antidiscriminatiewet. 69% van de meldingen is afkomstig van personen met een fysieke handicap, tegenover 14,5% meldingen van personen met een geestelijke of verstandelijke handicap.

De verenigingen van personen met een fysieke handicap zijn altijd al erg betrokken geweest bij de problematiek van de toegankelijkheid, zowel in termen van fysieke toegang als van participatie. Er vallen in het leven van elke dag immers nog heel wat situaties te signaleren waarin een gebrek is aan toegankelijkheid.

Het eisen van meer inclusie en zelfstandige participatie is ongetwijfeld gemakkelijker voor mensen met een fysieke handicap. Personen met een geestelijke of verstandelijke handicap hebben te lijden onder een grotere stigmatisering. Ze leven minder zelfstandig en worden meestal begeleid in de stappen die ze zetten naar instellingen zoals het Centrum. Op die manier blijven ze afhankelijk van derden om zich te uiten en voor hun rechten op te komen. Een analyse van de ontvangen meldingen toont aan dat het doorgaans de ouders of verenigingen zijn die een klacht indienen met betrekking tot discriminatie op grond van een geestelijke of verstandelijke handicap.

• Seksuele geaardheid

Bijna 17% van de ontvangen meldingen houdt verband met de discriminatiegrond seksuele geaardheid.

Zoals in het voorgaande jaar hebben veel meldingen hier betrekking op beeldvorming in de media (e-mail, internet, ...). Daarnaast heeft een groot aantal meldingen betrekking op de sector arbeid en tewerkstelling.

Bijna alle gevallen van fysieke of verbale agressie die aan de dienst niet-rationale discriminatie werden gesig-

naleerd, houden verband met discriminatie op grond van seksuele geaardheid. In zes op de tien gevallen werd een eenvoudige klacht neergelegd bij het parket.

Eigenaardig genoeg ontving de dienst slechts één klacht in verband met huisvesting. Het Centrum had een groter aantal meldingen in verband met huisvesting verwacht gezien het vonnis van de Rechtbank van Nijvel – waarbij een eigenaar werd veroordeeld die weigerde een villa te verhuren aan een homoseksueel koppel omwille van hun seksuele geaardheid – en de aandacht die hieraan werd besteed in de media.

• **Huidige of toekomstige gezondheidstoestand**

Wat de discriminatiegrond gezondheidstoestand betreft, merken we dit jaar een verschuiving. Op een totaal van 51 meldingen hebben de meeste dossiers betrekking op arbeid en tewerkstelling: 45% tegenover 25% in 2004.

De helft van deze meldingen in verband met arbeid en tewerkstelling gaat over ontslag. Hier doet de vraag zich stellen wat nog het evenwicht is tussen enerzijds de principes van non-discriminatie en anderzijds de arbeidsrechtelijke mogelijkheden om iemand na zes maanden ziekteverlof of wegens overmacht te ontslaan (wet van 3 juli 1978).

Het aantal meldingen in verband met verzekeringen verminderde daarentegen verhoudingsgewijs van 52% in 2004 naar 25% in 2005.

De behandeling van deze meldingen impliceert over het algemeen een intensief werk en de resultaten zijn niet altijd in verhouding tot de investering. Deze dikwijls ingewikkelde dossiers vereisen diepgaande gesprekken met de verzekeringsmaatschappijen over risico-inschattingen. Doordat hier nog geen grote vooruitgang werd geboekt, daalt mogelijk het aantal meldingen. Wordt toch resultaat geboekt in een individueel dossier, bijvoorbeeld de vermindering van een extra premie gekoppeld aan een specifieke gezondheidstoestand, dan betekent dat helemaal niet dat de verzekeraar zijn beleid van risico-inschatting aanpast en worden vergelijkbare dossiers behandeld als voordien.

Het aantal meldingen van mensen met hiv nam toe. Dit kan onder meer verklaard worden door een grotere samenwerking met de aids-referentiecentra en met de organisaties die werken rond seksuele gezondheid en aids-bestrijding.

• **Leeftijd**

Met betrekking tot leeftijd zijn er tegenover het totale aantal meldingen verhoudingsgewijs evenveel meldingen dan vorig jaar.

In tegenstelling tot de andere discriminatiegronden hebben de meeste meldingen met betrekking tot leeftijd te maken met arbeid en tewerkstelling. In de overheidssector hanteert men vaak expliciete leeftijdsgrenzen. In de privé-sector worden leeftijdsgrenzen niet expliciet geformuleerd maar worden vaak impliciet leeftijdsgrenzen gehanteerd.

Het grote aantal meldingen op grond van leeftijd geeft enerzijds aan dat dit een belangrijke problematiek is en anderzijds dat het bewustzijn hieromtrent groeit.

Discriminatie op grond van leeftijd wordt nog te dikwijls gerechtvaardigd door te verwijzen naar gebruiken en tradities. Men vindt het nog altijd normaal om iemand verschillend te behandelen op grond van leeftijd.

• **Fortuin**

De 14 ontvangen meldingen hebben alle te maken met het aanbieden van goederen en diensten.

Tien meldingen daarvan betreffen de huisvestingsector. Het gaat vooral over personen aan wie men een woning weigert op basis van hun socio-economisch statuut (mensen met een leefloon, invaliditeitsuitkering, werkloosheidsuitkering, ...). De meldingen verwijzen zowel naar discriminatie in advertenties als naar daadwerkelijke weigeringen. In dit kader werd samengewerkt met 'Vlan' en 'Immoweb' om hun aandacht te trekken op het discriminerende karakter van sommige advertenties en daarvoor structurele oplossingen te zoeken.

Uit het leven gegrepen Discriminerende advertenties

Het Centrum werd ingelicht over vastgoedadvertenties in het gratis weekblad Vlan waarin voorwaarden werden gesteld als "OCMW-klienten onthouden zich", "voor mensen met een vaste tewerkstelling", ... Het Centrum onderzocht deze situatie met de uitgevergroep van Vlan en er werden concrete maatregelen genomen: Vlan publiceerde een informatiebijlage over de antidiscriminatie- en antiracismewet en stelde voor de medewerkers die de advertenties invoeren een interne nota op waarin ze worden aangespoord om discriminerende advertenties te verwijderen.

• **Fysieke eigenschap**

In 2005 ontving de dienst niet-raciale discriminatie 10 meldingen van een mogelijke discriminatie op grond van een fysieke eigenschap.

Dit soort discriminatie komt doorgaans voort uit het vooroordeel dat mensen met een bepaalde fysieke eigenschap geen onthaal- of contactfunctie kunnen uitoefenen omdat ze het imago van de organisatie zouden beschadigen. Ze zouden de klanten kunnen afschrikken. Door mensen met bepaalde fysieke eigenschappen te discrimineren, blijven ze onzichtbaar en bevestigt men dit vooroordeel.

Uiterlijke kenmerken zoals haarsnit, piercings en kledij, vallen volgens het Centrum niet onder deze discriminatiegrond. Dit zijn immers kenmerken of eigenschappen waarover men zelf controle heeft.

Uit het leven gegrepen

De toegang tot een discotheek wordt geweigerd

Een jonge vrouw gaat naar een discotheek. Ze draagt een bandana en een pet omdat ze door de chemotherapie die ze moet ondergaan geen haar meer heeft. Men weigert haar de toegang omdat ze een pet draagt ...

● **Geloof of levensbeschouwing**

De dienst niet-rationale discriminatie stelt een sterke vermindering vast van het aantal meldingen gebaseerd op geloof of levensbeschouwing. In 2005 werden slechts 9 dossiers geopend. Deze dossiers bevatten een breed spectrum van religies of religieuze bewegingen en vallen onder uiteenlopende toepassingsvelden van de wet.

Het moet gezegd dat veel meldingen in verband met uiterlijke tekenen van geloofsovertuigingen door de dienst Racisme worden behandeld omdat ze dikwijls ook te maken hebben met discriminatie op grond van nationale of etnische afstamming.

● **Burgerlijke staat**

De weinige meldingen in verband met burgerlijke staat hebben te maken met onduidelijkheden in administratieve procedures of met administratieve reglementeringen waardoor men zich benadeeld voelt.

● **Geboorte**

Het Centrum ontving in 2005 geen enkele melding van discriminatie op grond van geboorte.

● **Niet bevoegd**

Het aantal meldingen van discriminatie op grond van criteria waarvoor het Centrum niet bevoegd is, steeg aanzienlijk. In 2005 hadden 121 meldingen (25% van het totale aantal meldingen) betrekking op situaties die subjectief door de betrokken personen ervaren werden als discriminerend, maar niet konden teruggebracht worden tot een van de discriminatiegronden zoals vastgelegd in de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van het Centrum.

Dit grote aantal kan gedeeltelijk verklaard worden door het Arrest van het Arbitragehof van 6 oktober 2004 die de gesloten lijst van discriminatiegronden in Artikel 2 van de wet van 25 februari 2003 verwierp. Dit had tot gevolg dat het Centrum meer meldingen ontving waarvoor het niet bevoegd is. Het gaat vooral om meldingen van discriminatie gebaseerd op 'taal' en 'geslacht'.

Hieruit blijkt de noodzaak om bijkomende informatie te verspreiden over de bevoegdheden van het Centrum. De lancering van de nieuwe website van het Centrum zal daarin een belangrijke rol spelen.

Rechtspraak: de antidiscriminatiewet van 25 februari 2003

De meeste vonnissen op basis van de wet van 25 februari 2003 zijn een toepassing van de burgerrechtelijke bepalingen in deze wet, in het bijzonder de mogelijkheid van de vordering tot staking. In één zaak maakte de rechter gebruik van de mogelijkheid die de wet voorziet om de strafmaat voor bepaalde discriminerende gedragingen te verzwaren.

Een van de meest voorkomende problemen heeft te maken met de bewijslast. De rechtspraak hierover is verdeeld.

Daarentegen stelt de toepassing van het principe dat een rechter een einde kan maken aan een discriminerende situatie niet zoveel problemen.

● **Vordering tot staking**

Bewijslast

De rechtspraak is verdeeld over de vraag wanneer en hoe een discriminatie is bewezen. Sommige rechters zijn strenger dan andere. In een zaak waarin een verhuurder weigerde zijn villa te verhuren aan een homoseksueel koppel, besliste de Rechtbank van Eerste Aanleg van Nijvel in april 2005 dat de discriminatie bewezen was. Een bediende van het vastgoedkantoor had immers een boodschap nagelaten op het antwoordapparaat van het koppel waarin hij zei dat de eigenaar "liever verhuurde aan een klassiek koppel". De boodschap op het antwoordapparaat werd vastgesteld door een deurwaarder. Omdat de verhuurder niet kon aantonen dat hij dit níet had gezegd aan de bediende van het vastgoedkantoor, achtte de rechter de discriminatie bewezen.

Het Centrum ziet in deze uitspraak een correcte toepassing van de mogelijkheden van de wet van 25 februari 2003 voor wat betreft de bewijslast en de verdeling ervan.

Een andere zaak kaderde in een vergelijkbare context. De eigenares van een woning weigerde te verhuren aan een koppel van vreemde afkomst. Na een vordering ingediend door de Franstalige organisatie MRAX paste de rechtbank op 3 juni 2005 het principe toe van de verschuiving van de bewijslast. Een vriend van het koppel telefoneerde zelf met de eigenares, die duidelijk maakte dat ze enkel aan Belgen wou verhuren. De eigenares was niet in de mogelijkheid om te bewijzen dat de weigering níet gebaseerd was op de afkomst van de kandidaat-huurders. De rechter achtte de discriminatie bewezen.

Een belangrijke uitspraak kwam van het Hof van Beroep van Gent op 30 november 2005. Ook hier ging het om een weigering om een woning te verhuren aan een homoseksueel koppel. Het Hof verduidelijkte de reikwijdte van het principe van de verdeling van de bewijslast. In eerste aanleg besliste de rechtbank dat alleen door middel van praktijktests het mechanisme van de verschuiving van de bewijslast kon worden

aangetoond. Het Centrum tekende beroep aan tegen deze beslissing onder meer omdat de draagwijdte van artikel 19 van de wet van 25 februari 2003 – dat voorziet in het mechanisme van de verschuiving van de bewijslast – veel groter is. Het Centrum werd op dit punt in het gelijk gesteld.

Het Hof concludeerde niettemin dat er geen sprake was van discriminatie omdat de vordering tot staking niet ingespannen werd tegen de verantwoordelijke persoon. Het Centrum diende de vordering immers in tegen drie broers en zussen die mede-eigenaar waren van het huurpand. Doordat niet zij persoonlijk waren tussengekomen in de verhuur van de woning, maar wel hun moeder, oordeelde het Hof dat ze niet van discriminatie konden worden beschuldigd. In deze zaak nam een gerechtsdeurwaarder akte van de verklaringen van de bediende van het vastgoedkantoor die verduidelijkte dat de eigenares haar appartement niet wou verhuren aan 'twee mannen of vrouwen'. De term 'eigenares' sloeg op de moeder.

In dit vonnis liet het Hof evenwel verstaan dat een vaststelling van een gerechtsdeurwaarder geen bewijs is van discriminatie. De reden hiervoor is volgens het Hof dat een proces verbaal opgesteld door een deurwaarder alleen getuigt van het feit dat een persoon iets heeft verklaard. Niets meer en niets minder. Het Hof verduidelijkte dat het proces verbaal op basis van wat de deurwaarder heeft gezien en gehoord geen afdoende bewijs levert van de inhoud of de waarheid van de verklaringen.

Een ander vonnis gaat in tegen de hierboven vermelde rechtspraak. In deze zaak werd een vordering tot staking ingediend omdat men een slechtziende die vergezeld werd door haar assistentiehond de toegang tot een restaurant weigerde. De getuigenissen van de vrienden van het slachtoffer werden voor de rechtbank als bewijselementen naar voren gebracht. De rechtbank oordeelde echter dat er geen sprake was van discriminatie omdat er geen rechtstreekse bewijzen waren en het principe van de verschuiving van de bewijslast niet kon worden toegepast. Krachtens de bepalingen van artikel 19 van de wet van 25 februari 2003 kan de rechter het bestaan van een discriminatie veronderstellen vanaf het moment dat er feiten aangetoond worden die deze veronderstelling staven.

Huisvesting

Drie van de ingediende vorderingen tot staking betreffen discriminatie op vlak van huisvesting. In elk van deze drie zaken was er sprake van een vastgoedkantoor dat als tussenpersoon optrad tussen de verhuurders en de kandidaat-huurders.

Slechts in één geval oordeelde de rechtbank dat het vastgoedkantoor gediscrimineerd had, terwijl de vastgoedkantoren in de andere huurdossiers op een vergelijkbare manier handelden. De Rechtbank van Eerste Aanleg van Brussel veroordeelde het kantoor tot het betalen van een dwangsom in het geval het kantoor opnieuw een discriminerende advertentie zou plaatsen of een discriminerend criterium zou laten meespelen bij het opstellen van een lijst met kandidaat-huurders.

Een belangrijke opmerking is dat de rechter in geen van deze dossiers juridische bezwaren maakte tegen het indienen van een vordering tot staking, ook al bleek het omstreden pand intussen al aan iemand anders verhuurd.

• *Srafrecht – verwerpelijke beweegredenen*

In het Leuvense werd een homostel aangevallen door drie minderjarigen. Het stel kwam net van een holebifui en omarmde elkaar in de straat.

De Jeugdrechtbank van Leuven oordeelde dat uit het gedrag en het taalgebruik van de daders kon worden afgeleid dat de slagen en verwondingen werden ingegeven door haat, misprijzen en vijandigheid tegenover het koppel wegens hun seksuele geardeheid.

Belangrijke acties

• *Bloeddonatie: luisteren, samenbrengen, praten*

Mannen die seks hebben gehad met een andere man mogen geen bloed geven. Dit verbod geeft dikwijls aanleiding tot kritiek. Is hier sprake van een vorm van discriminatie? Het Centrum startte een overleg op met de Dienst voor het Bloed van het Rode Kruis, Sensoa, het Plate-forme Prévention SIDA, Ex Aequo en de twee federaties die holebi's vertegenwoordigen, de Holebifederatie en de Fédération des Associations Gayes et Lesbiennes (FAGL).

Het was een moeilijk, maar vruchtbaar overleg. Aan de ene kant voelden de homomannen zich gekwetst en gechoqueerd door deze weigering. Aan de andere kant verduidelijkte het Rode Kruis dat de veiligheid van de ontvangers van bloed een essentiële verplichting is. De Hoge Gezondheidsraad wees er in 2005 nog op dat in geval van aanvaarding van donaties afkomstig van de mannelijke homoseksuele bevolking, het overdrachtsrisico van HIV door transfusie met meer dan 41 % zou verhogen. In deze discussie moet een afweging gemaakt worden tussen de strijd tegen discriminatie aan de ene kant en de bescherming van het collectieve belang inzake volksgezondheid aan de andere kant.

De deelnemers aan het overleg zagen al snel de noodzaak in om een folder ter beschikking te stellen waarin meer informatie gegeven wordt rond het waarom van de uitsluiting van mannen die seks hebben gehad met een andere man. De werkgroep besliste eveneens dat men aandachtig moet blijven voor de evolutie in deze materie. De technieken evolueren en de epidemiologische gegevens wijzigen voortdurend: de criteria die vandaag gehanteerd worden kunnen morgen achterhaald zijn. Wordt vervolgd ...

Interview

Mieke Stessens, woordvoerder van de Holebifederatie (*)

"De Holebifederatie werkt samen met het Centrum op basis van een samenwerkingsovereenkomst. Elke inbreuk op de antidiscriminatiewet kan aan het Centrum worden gesignaleerd, maar als het specifiek gaat over een discriminatie op grond van seksuele geaardheid kan de holebidiscriminatie ook gerapporteerd worden aan de Holebifederatie. De Holebifederatie en het Centrum houden elkaar voortdurend op de hoogte van elkaars werk en van meldingen die voor hen beide relevant kunnen zijn. Deze samenwerking verloopt zeer constructief. De Holebifederatie doet voor haar werking dikwijls een beroep op de expertise van de medewerkers van het Centrum."

(*) De Holebifederatie is de koepel van de Vlaamse en Brusselse holebiverenigingen.

• Verzekeren zonder discriminatie: een werk van lange adem

De dienst niet-rationale discriminatie van het Centrum opent heel veel dossiers over verzekeringen. Het gaat vooral over hospitalisatieverzekeringen, gezondheidszorg en levensverzekeringen, soms in het kader van collectieve verzekeringen (zoals groepsverzekeringen van ondernemingen). De meeste gevallen handelen over de weigering om een risico te dekken of over het aanrekenen van bijkomende premies op basis van de gezondheidstoestand of de handicap van de verzekerde.

De toepassing van de antidiscriminatiewet op de verzekeringssector, doet de vraag stellen naar de grens tussen de gangbare praktijk binnen een verzekeringsmaatschappij, die uiteraard het verzekerde risico moet berekenen, en het moment waarop deze praktijk een vorm van discriminatie gaat uitmaken. In

de zin van de antidiscriminatiewet kunnen de verzekeringsmaatschappijen een verschil in behandeling maken gebaseerd op criteria als leeftijd, gezondheidstoestand en handicap voor zover deze verschillen op een 'objectieve en redelijke' manier kunnen worden gerechtvaardigd. De maatregelen die de verzekeringsmaatschappijen nemen (extra premie, uitsluiting, ...) moeten tegemoet komen aan een legitiem doel en moeten noodzakelijk, adequaat en proportioneel zijn met betrekking tot de persoonlijke situatie van de verzekerde, het soort verzekering en de objectieve wetenschappelijke gegevens.

Het voorbeeld van mensen met hiv is tekenend voor deze discussie. Enkele jaren geleden was hun levensverwachting nog zeer kort. De verzekeringsmaatschappijen beslisten toen om sommige risico's niet te dekken. Zo was het bijvoorbeeld voor mensen met hiv onmogelijk om een levensverzekering af te sluiten voor het bekomen van een hypothecaire lening. Dit leek toen 'objectief en redelijk'. Maar dankzij de medische vooruitgang kunnen deze mensen vandaag hopen op een veel langere levensverwachting. Het Centrum startte gesprekken op tussen verzekeringsmaatschappijen, specialisten uit aidsreferentiecentra en patiëntenverenigingen. Hoewel deze gesprekken nog niet geleid hebben tot concrete resultaten, hebben ze er toch toe geleid dat er nu ook langs de kant van de verzekeraars actief wordt over nagedacht over deze problematiek.

Dit voorbeeld kan uitgebreid worden naar andere ziektebeelden. De medische vooruitgang is indrukwekkend. Veel ernstige aandoeningen (zoals hartproblemen en zelfs kanker) kunnen vandaag de dag genezen of in elk geval onder controle gehouden worden. De verzekeringsmaatschappijen moeten gestimuleerd worden om hun risicobeleid aan te passen aan deze evolutie en om inventief te zijn. Denk maar aan progressieve premies, die verminderen of verdwijnen in functie van de evolutie van een ziektebeeld in de tijd.

In het kader van deze problematiek onderhoudt het Centrum contacten met de ombudsdienst van de verzekeraars en met de consumenten- en patiëntenverenigingen.

Uit het leven gegrepen

Een onrechtmatige weigering

Een verzekeringsmaatschappij weigert een schuldsaldoverzekering af te sluiten met iemand die suikerziekte heeft. In verhouding tot de ziekte is deze weigering buiten proportie. Het Centrum informeert de persoon over zijn rechten inzake non-discriminatie. Op basis van deze informatie onderhandelt de vrouw opnieuw met de verzekeraar en kan ze toch verzekerd worden.

Het Centrum pleit voor een specifieke wetgeving om discriminatie bij verzekeringsmaatschappijen te voorkomen. Zowel de verzekeraars als de klanten zouden hierdoor meer juridische zekerheid krijgen en het aantal zaken dat vatbaar is voor interpretatie zou verminderen. In dit kader werd een voorontwerp van wet uitgewerkt met het oog op de bescherming van patiënten en personen met een handicap. Het

Centrum formuleerde verschillende voorstellen om het voorontwerp te verbeteren en beter af te stemmen op de antidiscriminatiewet. Jammer genoeg zijn de gesprekken over deze tekst stilgevallen in 2005.

- **Toegankelijkheid en assistentiehonden: naar een specifieke wetgeving**

Voor heel wat personen met een handicap (slechtziend, motorische handicap of epilepsie) is een assistentiehond onmisbaar voor de dagelijkse veiligheid en zelfstandigheid. Jammer genoeg worden deze honden op sommige plaatsen niet toegelaten. Zo'n weigering, indien niet gebaseerd op objectieve criteria van hygiëne of veiligheid, is duidelijk een vorm van indirecte discriminatie.

De wetgeving hieromtrent is echter slecht gekend en weigeringen komen nog veel voor. Bovendien is het niet altijd gemakkelijk om juridisch op te treden. Het bewijs is moeilijk te leveren. Sommige rechters zijn immers van mening dat getuigenissen niet volstaan.

Deze situatie moet op juridisch vlak worden uitgeklaard. Daarom ondersteunde het Centrum de activiteiten van de werkgroep 'Personen met een handicap', bestaande uit vertegenwoordigers van de betrokken overheden. In 2005, na talrijke raadplegingen, leidden deze werkzaamheden tot een wetsvoorstel en een voorstel van samenwerkingsovereenkomst tussen de Gewesten en de Gemeenschappen.

Volgens dit voorstel kan de toegang alleen geweigerd worden op basis van een wettelijke bepaling (bijvoorbeeld zones in het zwembad die men niet mag betreden met schoenen, plaatsen in het ziekenhuis waar medische zorgen worden verstrekt, ...) of op basis van een reglement dat stoelt op ernstige motieven als veiligheid of hygiëne en wanneer geen redelijke aanpassing kan voorzien worden. Er is een geldboete voorzien bij overtredingen van de wet.

Het Centrum wil dit initiatief uitbreiden met een aanpassing van de reglementering inzake de hygiëne in restaurants. De huidige reglementering hierover is onvoldoende duidelijk, wat aanleiding geeft tot talrijke ongerechtvaardigde weigeringen.

Uit het leven gegrepen

Toegankelijkheid van een openbaar gebouw

Een federaal ambtenaar is rolstoelgebruiker. Na de verhuis van zijn dienst stelt hij vast dat het nieuwe gebouw niet toegankelijk is: de toegang is te smal en de liften zijn alleen bereikbaar via een roltrap, die uiteraard niet toegankelijk is voor rolstoelgebruikers. Bovendien is er slechts één aangepast toilet in het hele gebouw. Nochtans is het gebouw nieuw en bepaalde de bouwvergunning dat men de wetgeving op toegankelijkheid diende te respecteren.

Na tussenkomst van het Centrum en andere overheidsinstellingen en nadat de zaak onder de aandacht werd gebracht in de pers, werd de deur van de hoofdingang verbreed en beloofde men de nodige aanpassingen te doen.

Conclusie is dat naast een doorlichting op toegankelijkheid van het volledige patrimonium van de Regie der Gebouwen, zoals voorzien in het 'diversiteitplan' van federaal minister Christian Dupont, het ook noodzakelijk is dat hetzelfde gebeurt voor de nieuwe gebouwen die door de Regie der Gebouwen in gebruik worden genomen.

• **De antidiscriminatiewet: voor verbetering vatbaar**

De praktijk bracht bepaalde tekortkomingen aan het licht van de antidiscriminatiewet van 2003, die nog nieuw is en een ingewikkelde en delicate problematiek behandelt. De dienst niet-rationale discriminatie van het Centrum is uiteraard goed geplaatst om deze tekortkomingen te registreren. Zo is bijvoorbeeld het concept van de vordering tot staking nog altijd niet aangepast aan bepaalde situaties, de bewijsvoering is dikwijls zeer moeilijk, wat problemen met zich meebrengt wat betreft de verdeling van de bewijslast, medische criteria worden vaak betwist, de schadevergoeding van slachtoffers van discriminatie is niet uitdrukkelijk voorzien in de wet, enz...

Het Centrum doet aanbevelingen aan de verschillende bevoegde ministers om bepaalde aspecten van de wet te verbeteren. Een eerste belangrijke nota met aanbevelingen heeft betrekking op arbeid en tewerkstelling. We geven enkele voorbeelden van aanbevelingen uit deze nota.

Het begrip discriminatie dient beter gedefinieerd te worden. De huidige definitie is een open definitie die vatbaar is voor interpretatie. Een ander probleem met de definitie is dat de wet voorziet dat een verschil in behandeling op het gebied van arbeidsbetrekkingen enkel gerechtvaardigd kan worden indien het kenmerk op basis waarvan een verschil in behandeling wordt gemaakt een 'wezenlijke en bepalende beroepsvereiste vormt vanwege de aard van de betrokken specifieke beroepsactiviteiten of de context waarin deze worden uitgevoerd'. Zo is het bijvoorbeeld toegestaan dat een theatergezelschap enkel op zoek gaat naar zwarte acteurs om de rol van Martin Luther King te spelen. Maar de lijn is niet altijd even duidelijk te trekken als in het voorbeeld. De zeer algemene omschrijving laat een grote interpretatiemarge over aan de rechter, wat voor heel wat onduidelijkheid kan zorgen. Het Centrum beveelt dan ook aan om in de wet een meer precieze omschrijving van deze uitzonderingsbepaling te hanteren.

Een andere aanbeveling betreft de moeilijkheid om discriminatie op het werk te bewijzen. Deze moeilijkheid heeft te maken met het feit dat wel het slachtoffer dat klacht indient bij de arbeidsrechtbank of bij de Sociale Inspectie wettelijk beschermd is tegen ontslag, maar niet de getuigen. Hierdoor wordt het verzamelen van getuigenissen bemoeilijkt. Het Centrum stelt dan ook voor dat de wet voorziet in een bescherming van de getuigen.

Meer informatie ?

De nota met de aanbevelingen vindt u terug op de website van het Centrum: www.diversiteit.be.

Een gave huid bij de politie: verplicht?

In de medische selectievoorwaarden van de federale politie wordt verwezen naar een aantal fysieke eigenschappen die noodzakelijk zijn voor de functie-uitoefening. Zo worden er voorwaarden gesteld wat betreft het gewicht, de lengte en de ademhalingscapaciteit. Dergelijke criteria maken geen discriminatie uit, aangezien ze noodzakelijk zijn om een optimale operationele inzet te kunnen waarborgen. Toch reageerde het Centrum op twee uitsluitingcriteria die vermeld stonden op de website van de federale politie: "littekens of chronische huidaandoeningen die de sociale functie van het personeelslid compromitteren, of welke door hun aard of omvang aanleiding geven tot hinder bij het dragen van de voorgeschreven kledij of tijdens het uitvoeren van normale opdrachten" en "ernstige en chronische huidaandoeningen op zichtbare lichaamsdelen (bijvoorbeeld psoriasis, eczeem, ...) die functionele verwickelingen of langdurige behandelingen kunnen veroorzaken".

Littekens of huidaandoeningen die hinderlijk zijn bij het dragen van de voorgeschreven kledij vormen weliswaar een objectief en redelijk criterium. Maar wat bedoelt men met het compromitteren van de sociale functie? Compromitteren een wijnvlek, een litteken of eczeem de sociale functie van het personeelslid? Hetzelfde wat betreft huidaandoeningen 'op zichtbare lichaamsdelen'. Bestaat de sociale functie van de politie er niet juist in om de diversiteit van de bevolking zichtbaar te maken, met inbegrip van de fysieke eigenschappen waarvan sprake?

Het Centrum verduidelijkte zijn standpunt en ondernam samen met de Cel Gelijke Kansen van de politie de nodige stappen. Dit leidde tot een aanpassing in de oorspronkelijke tekst: de criteria 'die de sociale functie van het personeelslid compromitteren' en 'op zichtbare lichaamsdelen' werden geschrapt.

• **Kinderen met een handicap beter integreren in het gewone onderwijs**

Na verschillende klachten in verband met leerlingen met een gezondheidsprobleem of een handicap die niet konden worden ingeschreven in gewone scholen, interpelleerde het Centrum de Franstalige Gemeenschap om een oplossing te zoeken. Het departement onderwijs van de Franstalige Gemeenschap nam het Centrum mee op in een werkgroep met de bedoeling concrete voorstellen ter zake uit te werken. Deze aanbevelingen werden opgenomen in een omzendbrief die door het departement onderwijs naar alle schooldirecties werd verstuurd om eraan te herinneren dat de modaliteiten voorzien voor de opvang van leerlingen met specifieke behoeften moeten worden opgenomen in het pedagogisch project van de school. Het Centrum werkt rond dit thema ook samen met de Liga voor de Rechten van het Kind en het 'Plate-forme pour l'accueil de l'enfant malade chronique ou handicapé à l'école'.

Speciale thema's

• *Werkposten aanpassen*

De tewerkstellingsgraad van mensen met een handicap bedraagt nauwelijks 42,5% tegenover 64,3% bij de rest van de bevolking. Hier zijn verschillende oorzaken voor, zo blijkt uit onderzoek. De belangrijkste oorzaak is het feit dat de werkpost dikwijls niet is aangepast aan de verschillende handicaps. Daarom bepaalt de Europese richtlijn 2000/78/EU (omgezet in Belgisch recht door de antidiscriminatiewet van 2003) dat werkgevers moeten instemmen met redelijke aanpassingen voor personen met een handicap die gekwalificeerd zijn om het werk te doen waarvoor ze werden aangenomen.

Binnen een interministeriële conferentie van de federale overheid en de Gemeenschappen en de Gewesten wordt reeds verschillende jaren gewerkt aan de opheffing van de hindernissen die nog bestaan voor de toepassing van deze richtlijn. Het Centrum werd gevraagd om hieraan mee te werken gezien zijn expertise in concrete situaties. Dit resulteerde onder meer in het uitwerken van een zeer praktische brochure bestemd voor werkgevers waarin wordt omschreven wat precies wordt verstaan onder een redelijke aanpassing van de werkpost.

Meer informatie ?

U kunt de brochure downloaden of bestellen via <http://meta.fgov.be>

Wat is een redelijke aanpassing?

De aanpassing moet beantwoorden aan drie criteria: ze moet **doeltreffend** zijn en een **gelijke en zelfstandige** participatie van de persoon met een handicap mogelijk maken. Concreet moet voor elke vraag om de werkpost aan te passen onderzocht worden of de aanpassing redelijk is. Met andere woorden: is de investering in verhouding met het probleem, met de omvang van de onderneming, met het aantal werknemers, enz. Een voorbeeld: voor een onderneming met slechts vier werknemers kan het onredelijk zijn om verschillende deuren te gaan verbreden om de werkpost toegankelijk te maken voor één rolstoelgebruiker.

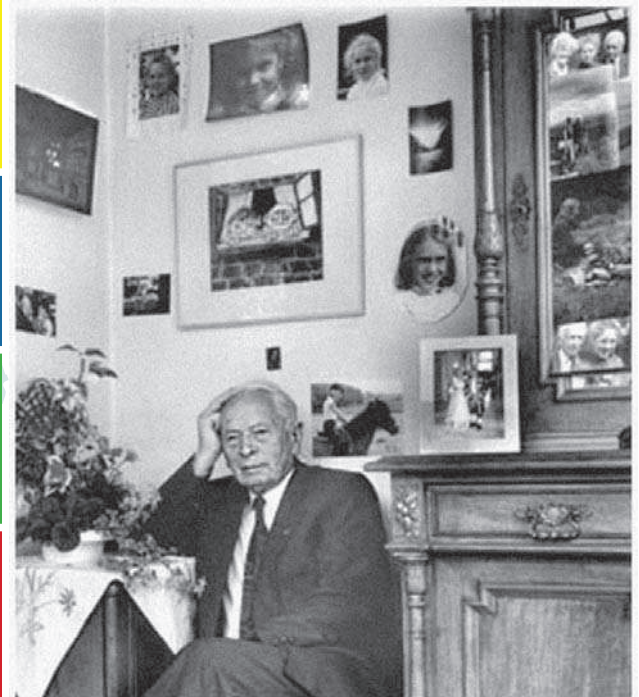
Er bestaan veel mogelijke aanpassingen: het verbreden van deuren of het aanbrengen van een hellend vlak voor rolstoelgebruikers, lichte aanpassingen van het uurrooster of de arbeidsorganisatie voor de werknemer met een geestelijke handicap. Of nog het aankopen van een groter computerscherm of een aangepast toetsenbord voor een slechtziende werknemer of het aankopen van een aangepaste telefoon voor een slechthorende werknemer.

Deze aanpassingen vergemakkelijken eerst en vooral het werk voor de werknemers met een handicap, maar verhogen dikwijls ook het gebruiksgemak van alle werknemers, ook die zonder handicap.

Belangrijk is dat de instellingen voor sociale integratie van personen met een handicap in de Gewesten en Gemeenschappen financiële tussenkomsten voorzien voor de aanpassing van de werkpost.

Uit het leven gegrepen Een 'redelijke' inrichting

Een oudere man huurt een appartement via een vastgoedkantoor. Hij moet vijf traptreden doen om de lift te bereiken. Het vastgoedkantoor belofde hem dat de eigenarenvereniging een trapleuning zou laten installeren. Echter, nadien besliste de algemene vergadering van mede-eigenaars om uit esthetische overwegingen geen trapleuning te installeren. Het Centrum is tussengekomen bij de beheerders van het gebouw en vestigde hun aandacht op het feit dat het hier een redelijke aanpassing betreft zoals voorzien in de wet. Er werd een akkoord afgesloten voor de uitvoering van de noodzakelijke aanpassingswerken.

• **Discriminatie op grond van leeftijd: voldoen aan de Europese richtlijnen**

De Europese richtlijn 2000/78/EU verbiedt elke vorm van discriminatie gebaseerd op leeftijd op het vlak van arbeid en tewerkstelling. Indien deze richtlijn strikt genomen wordt, kan ze een grote impact hebben op de bestaande regels van ons sociaal recht. Zo zouden alle stimulansen gekoppeld aan de leeftijd (bijvoorbeeld de vermindering van sociale lasten in het voordeel van de tewerkstelling van jongere of oudere werknemers) op de helling komen te staan omdat ze discriminerend zijn.

De richtlijn voorziet echter dat de lidstaten kunnen bepalen dat een verschil in behandeling op grond van leeftijd geen discriminatie vormt indien dit verschil in behandeling objectief en redelijk wordt gerechtvaardigd.

digd door legitieme doelstellingen van het beleid op het terrein van de werkgelegenheid, de arbeidsmarkt of de beroepsopleiding, alsook op het terrein van de sociale zekerheid. De lidstaten moeten wel de lijst met gewenste uitzonderingen en hun rechtvaardiging overmaken aan de Europese Commissie. De oorspronkelijke datum hiervoor was 2 december 2003. België vroeg een bijkomende termijn van drie jaar. Het Centrum herinnert de sociale partners en de regering regelmatig aan deze verplichting, die voorafgaandelijk sociaal overleg op Belgische niveau vereist.

• **Adoptie door homoseksuele koppels: een belangrijke vooruitgang**

Het Centrum is verheugd dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers eind 2005 het wetsvoorstel goedgekeurde dat adoptie openstelt voor paren van gelijk geslacht. Hierdoor krijgen deze paren nieuwe mogelijkheden om een gezin op te bouwen. Bovendien wordt op deze manier ook een wettelijk kader geboden aan de talrijke holebigezinnen met kinderen die tot op vandaag in een juridisch vacuüm vertoeven. In het geval één van de partners overlijdt, bijvoorbeeld, kunnen de kinderen niet gegarandeerd de wettelijke bescherming genieten van de overlevende ouder. Daarnaast dienen ook oplossingen te worden gezocht voor nieuw samengestelde gezinnen – holebi of hetero – waarvoor eveneens een beschermend wettelijk kader ontbreekt. Voorstellen rond de gezamenlijke uitoefening van het ouderlijk gezag, zoals het voorstel inzake het zorgouderschap, lijken ons hieraan tegevoel te komen.

Uit het leven gegrepen Een gezin met gelijke rechten

Twee samenwonende vrouwen met een kind ondervinden problemen om erkend te worden als gezin binnen de onderneming waar een van de vrouwen werkt. Daardoor kan de vrouw in kwestie haar recht op tijdskrediet niet laten gelden. Na contact met de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en met de vakbonden werd in de Nationale Arbeidsraad de beslissing genomen dat in het kader van de collectieve arbeidsovereenkomst 77 bis ook feitelijk samenwonende koppels erkend worden als gezin.

Interview

NVHVG: een Europese richtlijn verduidelijkt aan personen met een verstandelijke handicap

De Nationale Vereniging voor Hulp aan Verstandelijk Gehandicapten (NVHVG) verdedigt de rechten van personen met een verstandelijke handicap en hun familie. In het kader van het project 'Fighting for our rights', gesubsidieerd door de Europese Commissie en geleid door de vereniging 'Inclusion Europe', waarvan de NVHVG lid is, werkte deze laatste samen met het Centrum aan het opstellen van een brochure en het organiseren van opleidingen. De brochure verduidelijkt de Europese richtlijn (en zijn toepassing in Belgisch recht) aan mensen met een verstandelijke handicap met het oog op het bevorderen van gelijke kansen voor alle minderheidsgroepen met een sociale, fysieke of verstandelijke handicap. De opleidingen zijn bestemd voor juristen die personen met een verstandelijke handicap begeleiden.

"Deze Europese richtlijn werd uitgebreid in zijn toepassing in Belgisch recht", verduidelijkt Thérèse Kempeneers-Foulon, algemeen secretaris van de NVHVG. "De regeling beoogt de niet alleen de strijd tegen discriminatie van deze mensen op de werkvloer, maar ook wat betreft de toegang tot goederen en diensten, zoals bijvoorbeeld verzekeringen. Voor ons bestond de uitdaging erin om personen met een verstandelijke handicap zo goed mogelijk te informeren over het bestaan van de richtlijn en de meerwaarde ervan voor het vrijwaren van hun rechten. Samen met het Centrum en in overleg met personen met een verstandelijke handicap hebben we een brochure geschreven in een zeer klare taal, geïllustreerd met pictogrammen, om de impact van deze wetgeving op een zeer begrijpelijke manier te verduidelijken. We waren heel blij dat het Centrum aan dit project heeft meegewerkt. De medewerkers van het Centrum hebben immers veel praktijkervaring in de strijd tegen elke vorm van discriminatie. Het is niet makkelijk om de problematiek van mensen met een verstandelijke handicap goed te vatten, maar het team van het Centrum begreep perfect de moeilijkheden die deze mensen elke dag moeten overwinnen en de manieren waarop ze gediscrimineerd kunnen worden."

Internationaal

- *'Fighting for our rights': tegen discriminatie op basis van een verstandelijke handicap*

Het Centrum is partner van het Europese project 'Fighting for our rights' dat werkt rond discriminatie op basis van een verstandelijke handicap. Het Centrum organiseerde in november 2005 een seminarie met de bedoeling praktijkervaringen hieromtrent uit te wisselen met verschillende Europese organisaties die strijden tegen discriminatie.

Zoom

Voor meer diversiteit in de overheidsdiensten

Het Centrum werkte samen met de Federale Overheidsdienst Personeel en Organisatie om de diversiteit te bevorderen bij de overheidsdiensten. Een eerste overeenkomst werd afgesloten voor de periode van april 2004 tot januari 2005. Het is de bedoeling begeleiding te bieden bij het ontwikkelen van een diversiteitbeleid in het federale overheidsapparaat en van een tewerkstellingsbeleid van mensen met een handicap en mensen met een vreemde afkomst. In die periode werkten twee medewerkers van het Centrum samen met de FOD om op het terrein sensibiliserend te gaan werken.

Na afloop hiervan deed het Centrum de – noodzakelijke – aanbeveling dat de verschillende overheidsdiensten zich moeten engageren om zelf medewerkers aan te werven die verantwoordelijk zijn voor het diversiteitbeleid. Ondertussen bleef het Centrum de werkzaamheden hieromtrent verder volgen en bracht het advies uit aan het begeleidingscomité. Deze samenwerking leidde tot het opstellen van het 'Actieplan 2005-2007 voor het bevorderen van diversiteit'. In dit plan worden tachtig concrete acties voorgesteld die betrekking hebben op selectie, ontwikkeling van competenties, arbeidsomstandigheden en loopbaan.

In het plan worden bijvoorbeeld aanbevelingen gedaan om vacatures open te stellen voor iedereen, om bepaalde doelgroepen voor te bereiden op selectieprocedures, om in de samenstelling van de examenjury's ook aandacht te hebben voor diversiteit, om de toegankelijkheid voor personen met een handicap te verbeteren, om contactpunten op te richten voor mensen die menen slachtoffer te zijn van discriminatie, om vormingen over diversiteit te organiseren, enz...

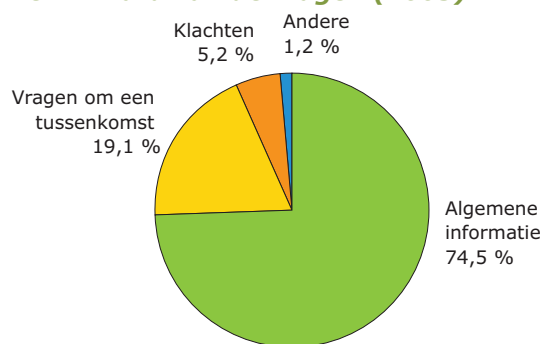
HOOFDSTUK 5 Migraties: inzicht leidt tot efficiëntere aanpak en bescherming

Sinds zijn oprichting besteedt het Centrum bijzondere aandacht aan de rechten van vreemdelingen tijdens hun volledig migratietraject, ongeacht hun administratieve situatie. Het Observatorium voor Migraties werd in de lente 2003 opgericht met de bedoeling om deze bezorgdheid om te zetten in een permanente werking.

Stand van zaken

Het aantal individuele vragen gericht aan het Observatorium bleef in 2005 stabiel (1973 tegenover 2025 in 2004).

Grafiek 1: Aard van de vragen (2005)

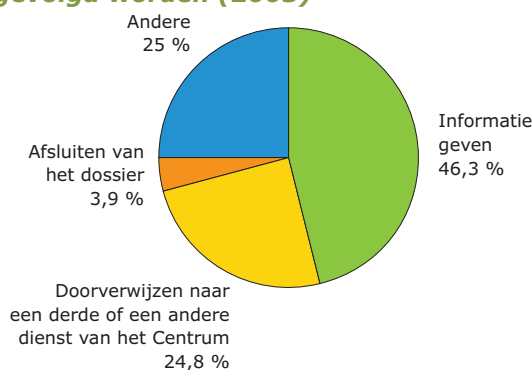

Drievierde van de vragen of bezoeken aan het Observatorium waren vragen naar informatie (over procedures, beroepsmogelijkheden, de wetgeving in het algemeen, ...). In een op de vijf gevallen werd het Observatorium gevraagd om te bemiddelen voor het inwinnen van informatie, bijvoorbeeld over de stand van zaken van een dossier, de redenen van een vertraging, de motivatie van een beslissing, de moeilijkheden die men ondervindt bij het onderzoeken van een dossier, enz. Hoewel het Centrum dikwijls de vraag krijgt, wordt er nooit ondersteuning gegeven over de grond van het dossier (bijstand met het oog op een positieve beslissing, ...) vermits dit niet tot zijn taken behoort.

In tegenstelling tot twee andere diensten van het

Centrum die individuele klachten ontvangen (de diensten Racisme en Niet-rationale discriminatie), kreeg het Observatorium weinig klachten strictu sensu (5%). Het betreft hier voornamelijk klachten in verband met moeilijkheden bij de administratieve afhandeling van verblijfsdossiers.

Grafiek 2: Manier waarop de vragen verder opgevolgd worden (2005)

In bijna de helft van de gevallen (46%) werd er onmiddellijk informatie gegeven. In een op de vier gevallen werd de vraagsteller doorverwezen naar een gespecialiseerde dienst (waaronder ook advocaten) die kan instaan voor de opvolging van het dossier (hulp bij het opstellen van een aanvraag of indienen van beroep, samenstellen van een dossier, opvolgen van de verschillende stappen, ...). Het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding beschikt immers niet over het mandaat of de nodige middelen voor de organisatie van een juridische,

sociale dienst en een individuele opvolging. Het Centrum heeft wel de bevoegdheid om informatie te verstrekken, zoals hierboven beschreven. Een individuele vraag geeft alleen aanleiding tot het openen van een dossier in geval van een formele klacht tegenover een persoon of dienst en/of als de situatie symptomatisch is en aanleiding kan geven tot het formuleren van een meer algemene aanbeveling.

Tabel 1:
Reden van de vraag (2005)

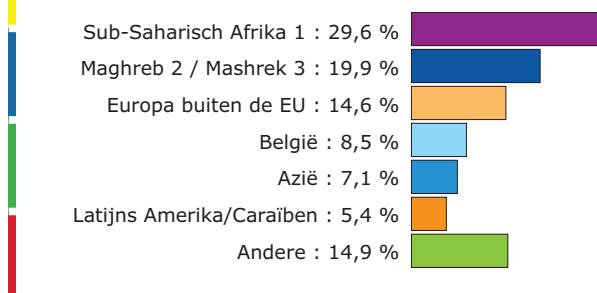
Reden	%
1. Regularisatie:	20,7
2. Huwelijk/samenwoning:	12
3. Ander verblijf:	11,3
4. Gezinshereniging:	10
5. Detentie/terugkeer/verwijdering:	6,3
6. Onthaal/sociale hulp/medische hulp:	6,2
7. Nationaliteit:	5,8
8. Asiel:	5,8
9. Verblijf/werk:	5,6
10. Kort verblijf/visa:	2,3
11. Verblijf/studies:	2,2
12. Buiten de bevoegdheid van het Observatorium:	10,7
13. Andere:	1,1

Het aantal vragen in verband met regularisatie, steeg in 2005 aanzienlijk (21% tegenover 14% in 2004). Dit was zonder twijfel het gevolg van de maatregelen die in alle stilte werden goedgekeurd voor de regularisatie van asielzoekers die in een lange procedure verwerkt zitten (naargelang de situatie drie of vier jaar zonder Raad van State). Begin 2005, op het moment dat de maatregelen in voege traden, werden veel vragen gesteld over de zogenaamde 'regularisatie-campagne'. Dit initiatief was ongetwijfeld een goede zaak voor de verblijfszekerheid van vele individuen en gezinnen, maar de gebrekkige officiële communicatie hierover valt te betreuren. De geruchtenstroom in de migrantengemeenschappen creëerde immers valse hoop bij tal van mensen die dan toch niet aan de voorwaarden bleken te voldoen.

Ook het aantal vragen over familiale aangelegenheden bleef groot (huwelijk /samenwoning (12%) + gezinshereniging (10%) geeft 22%). Deze vragen handelen over moeilijkheden die ondervonden werden bij het afsluiten van een huwelijk (te leveren documenten, uitstel van het huwelijk en bijkomend onderzoek, weigering, ...), het afleveren van visa voor gezinshereniging (te leveren documenten, bewijs van afstamming, (niet)erkenning van het huwelijk in het buitenland, duur van het onderzoek van de aanvraag, voorwaarde van verbintenis tot tenlasteneming, ...).

Grafiek 3:
Afkomst van de vraagstellers (2005)

Bijna de helft van de vraagstellers zijn afkomstig uit Afrika (30% uit Sub-Saharisch Afrika en 20% uit Maghreblanden). Daarna volgen de Europeanen (buiten de EU), goed voor 15%.

Belangrijke activiteiten

• Respect voor de grondrechten van vreemdelingen

Het Centrum waakt over het respect van de grondrechten van vreemdelingen in België en dit in alle domeinen die hen specifiek aanbelangen: asiel, regularisatie, huwelijk en gezinshereniging, visa, inschrijving in de gemeente, discriminatie op basis van het verblijfsstatuut, toegang tot de arbeidsmarkt, nationaliteitverwerving, ...

Informeren, oriënteren en aanbevelen

Mensen met een vraag of klacht worden door het Centrum geïnformeerd over hun rechten, plichten en beroepsmogelijkheden. Eventueel worden ze doorverwezen naar gespecialiseerde diensten.

Naast het geven van informatie en oriëntatie kan het Centrum op basis van deze oproepen structurele problemen vaststellen, die vervolgens worden aangekaart bij de betrokken overheden. Voorbeelden: de opvang van gezinnen met kinderen die onwettig in ons land verblijven in de open opvangcentra van Fedasil, de dubbelzinnigheid van een in te vullen document bij een sociale dienst, het aanhangig maken van een dossier bij de Stafhouder van de Balie wanneer het

1 Sub-Saharisch Afrika: Afrikaanse landen ten zuiden van de Sahara
 2 Maghreblanden: Marokko, Algerije, Tunesië
 3 Mashrek: regio van Arabisch sprekende landen, gesitueerd ten oosten van Egypte tot Iran

werk van een advocaat betwist kan worden, de toegang tot de basisdienstverlening van banken voor vreemdelingen die onwettig in ons land verblijven, een klacht voor een structurele fout in de werking van een OCMW, enz.

Interview

Het Cric: drukbezochte juridische permanentie en thematische vormingen

Het 'Centre régional d'intégration de Charleroi' (Regionaal integratiecentrum in Charleroi (Cric) werd in 1997 opgericht in het kader van het decreet van 4 juli 1996 van het Waalse Gewest over de integratie van vreemdelingen of personen van vreemde afkomst. Het Cric werkt samen met het verenigingsleven en de openbare sector van de stad Charleroi. Het werkgebied van het Cric telt 400.000 inwoners die in een uiterst kwetsbaar gebied wonen en gebukt gaan onder talrijke vormen van discriminaties. Het Cric werkt voor verschillende projecten samen met het Centrum voor de gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding.

Angelica Ferullo, verantwoordelijk voor de vorming in het Cric: *"Elke eerste dinsdag van de maand houdt een medewerker van het Centrum twee uur lang een permanentie in onze lokalen. Hij ontvangt alle klachten over raciale discriminatie en helpt vreemdelingen bij hun administratieve of juridische stappen. Deze permanentie wordt heel druk bezocht. Samen met het Centrum creëerden we ook een sociaaljuridisch platform dat elke derde woensdag van de maand bijeenkomt. Op deze vergaderingen wisselen we standpunten uit met actoren uit de eerstelijnszorg die met allochtonen werken en organiseren we thematische ontmoetingen. Daar komen experts, waaronder ook de medewerker van het Centrum, specifieke delen van de wetgeving uitleggen, dikwijls in rechtstreeks verband met de actualiteit van de rechten van vreemdelingen: nieuwe maatregelen inzake regularisatie, de wettelijke regeling van de arbeidsvergunning, de verwerving van de Belgische nationaliteit, de wettelijke regeling van het huwelijk, enz.*

Werken in een netwerk

Het Centrum onderhoudt regelmatige betrekkingen met overheden en de bevoegde federale administraties (kabinetten en FOD's Binnenlandse Zaken, Maatschappelijke Integratie en Justitie), gespecialiseerde openbare instellingen (Dienst Vreemdelingenzaken, Commissariaat Generaal voor de Vluchtelingen en Staatslozen, Fedasil (federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers), ...) en verenigingen die eerstelijnsbegeleiding aan vreemdelingen geven (Ciré, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Belgisch Comité voor hulp aan de vluchtelingen, ...).

Vanaf eind 2004 en het volledige jaar 2005 werd er maandelijks overlegd met het kabinet van Binnenlandse Zaken, dat als eerste de voorstellen van het Centrum ontvangt inzake materies die onder zijn bevoegdheid vallen.

Uit het leven gegrepen

Hongerstaking in de Miniemenkerk: discrete diplomatie

In maart/april 2005 hielden Koerdische kandidaat-vluchtelingen een hongerstaking in de Brusselse Miniemenkerk. Het Centrum werd meermaals gepolst naar zijn standpunt, maar bleef zeer discreet. Tegelijk bleef het Centrum met alle partijen in contact. Zo creëerde het Centrum de mogelijkheid van een ontmoeting tussen de Minister van Binnenlandse Zaken en de vertegenwoordigers van de Koerdische actievoerders. De ontmoeting vond plaats in de lokalen van het Centrum en leidde tot een aanvaardbare oplossing voor een vastgelopen conflict.

Belangrijk juridisch werk

In uitvoering van de agenda opgesteld in Tampere in 1999 begonnen de Lidstaten van de Europese Unie op 30 april 2004 een grootscheeps juridisch werk. Niet minder dan 17 teksten werden goedgekeurd. De teksten handelen over asiel, migratie en grenscontrole, met inbegrip van het visabeleid. De meeste teksten moesten of moeten nog omgezet worden in Belgisch recht, wat in realiteit een omvangrijke herziening betekent van de wet van 15 januari 1980 over de 'toegang tot het grondgebied, het verblijf, de huisvesting en de verwijdering van vreemdelingen'. De regularisatie wegens uitzonderlijke omstandigheden, met inbegrip van het verblijf van ernstig zieke personen, het recht op gezinshereniging, de asielprocedure en het begrip vluchteling, de creatie van een bijkomend beschermingsstatuut, de geschillen van bestuur inzake het vreemdelingenrecht en het statuut van slachtoffer van mensenhandel werden in een eerste luik hervormingen goedgekeurd tijdens de laatste Ministerraad van 2005. Vanaf 2004 verzekert het Centrum de globale opvolging van deze hervormingen. Bijzondere aandacht gaat daarbij naar de bijkomende bescherming, de gezinshereniging van mensen uit derdewereldlanden en het statuut van

slachtoffer van mensenhandel. In die context ontwikkelde het Centrum een diepgaande expertise die een actieve bijdrage levert aan het overleg over deze materies. Het Centrum nam de rol op zich van doorgeefluik om de verspreiding van de expertise van het verenigingsleven naar de bevoegde regeringen te garanderen. De bedoeling hiervan was de uitwerking en de toepassing van het vreemdelingenrecht binnen de opdracht toevertrouwd aan het Centrum dichter bij elkaar te brengen. Het recht om te leven in het gezin, in al zijn aspecten, vormt in dit kader een fundamentele as van de werkzaamheden van het Centrum.

In de praktijk wordt vastgesteld dat de Europese harmonisatie neerwaartse druk uitoefent op het beschermingsniveau van de rechten van vreemdelingen, zowel op het niveau van de erkenningprocedures (kortere termijnen, strengere voorwaarden), als wat betreft de inhoud (vooral voor de gezinshereniging), ook al bestaat er voortaan een nieuw beschermingsstatuut en bleef het vluchtelingenstatuut grotendeels intact. Er wordt eveneens geconstateerd dat deze hervormingen de Belgische regering in de mogelijkheid stellen om een structureel en transversaal antwoord te geven op reële en veronderstelde misbruiken van de procedures. Dit antwoord bestaat uit een systematische verlenging van de preciaire verblijfsduur van vreemdelingen. De toekenning van een verblijf van onbepaalde duur wordt dus uitgesteld en de voorwaarden zijn strenger. De bijzondere toepassingen van deze algemene tendens zijn soms moeilijk verenigbaar met de naleving van de internationale engagementen die België heeft genomen inzake mensenrechten. Een voorbeeld: indien de eerste echtgenote reeds werd 'herenigd', hoe kan men dan de gezinshereniging verbieden van de kinderen van de tweede echtgenote in het kader van een polygaam huwelijk in naleving van het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind en het principe van de non-discriminatie? Bovendien blijft de vraag bestaan wat er moet gebeuren op het einde van een precair verblijf van lange duur, of het nu gaat over een regularisatie of een uitwijzing.

Studiedag over visa

Op 15 november 2005 organiseerde het Centrum een studiedag: 'Visa: nuttig, nodig, overbodig?'. De afgifte en controle van visa zijn een vertaling van de beleidskeuzes inzake migratie, goedgekeurd door de Europese en nationale overheden. Op de studiedag werden diverse standpunten uitgewisseld, het Belgische en Europese beleid verduidelijkt en de theorie aan de praktijk getoetst.

De gesprekspartners (Dienst Vreemdelingenzaken, Staatsveiligheid, SN Brussel Airlines, verschillende universiteiten, Buitenlandse Zaken, federale ombudsmannen, ...) discussieerden rond een aantal cruciale vragen. Vormen visa een wezenlijk onderdeel van een migratiebeleid? Welke controle bestaat er? Is de controle doeltreffend? Verhinderen of stimuleren visa de mensenhandel en de netwerken van mensenhandel? Moeten de voorwaarden voor de afgifte van visa en de controlerende maatregelen strenger worden?

In het kielzog van deze studiedag zal het Centrum in 2006 speciale aandacht geven aan de voorwaarden en modaliteiten van de afgifte van visa, met de bedoeling voorstellen en/of aanbevelingen te formuleren.

• **Bijzondere aandacht aan de praktijk van detentie en verwijdering**

Het Centrum is bijzonder aandachtig voor het beleid en de praktijk van detentie en uitwijzing van mensen zonder papieren. Medewerkers van het Centrum maken regelmatig gebruik van hun bezoekrecht aan de gesloten centra – een recht dat hen verleend werd door het Koninklijk Besluit van 2 augustus 2002. In de loop van 2005 werd dit recht ongeveer veertig maal toegepast. Door deze bezoeken kon het Centrum een opmerkelijke verandering vaststellen in de samenstelling van de populatie in sommige gesloten centra: grote gezinnen met soms heel jonge kinderen kwamen in de plaats van alleenstaande mannen en vrouwen. Deze evolutie is bijzonder opvallend in het transitcentrum 127bis waar er deze zomer op de totale bevolking zestig kinderen geteld werden. Het Centrum maakt zich zorgen over deze situatie omdat er voor deze kinderen geen opvang of begeleiding voorzien is die aangepast is aan hun leeftijd, ook al werden er in september extra personeelsleden aangeworven (het equivalent van twee voltijdse overeenkomsten).

Ook in het opvangcentrum van Merksplas valt er een verandering in de samenstelling van de gebruikelijke populatie vast te stellen. Sinds afgelopen zomer worden er eveneens vrouwen in dit opvangcentrum gedetineerd. Deze veranderingen beïnvloeden de dagelijkse werking van de centra en hun personeel.

Het Centrum volgt deze ontwikkelingen op de voet en waakt over het respect van de grondrechten van de (nieuwe) bewoners. Het Centrum verzekert er zich van dat het personeel en de infrastructuur van deze centra in staat zijn om deze evolutie op te vangen, maar jammer genoeg is dit niet altijd het geval.

Het Centrum kan alleen vaststellen dat er zeer weinig aandacht wordt besteed aan de psychosociale omkadering van de bewoners. Er moet voortdurend over gewaakt worden dat de bewoners volledige en juiste informatie ontvangen via onthaalbrochures en informatie die de centra zelf moeten verspreiden of via sociale diensten.

Gezinnen in gesloten centra

Drie van de zes gesloten centra in België vangen gezinnen op:

- het Transitcentrum 127 in Melsbroek, gelegen naast de spoorweg. Het transitcentrum opende in 1988 en zorgt voor de opvang van vreemdelingen die wachten op de uitspraak van hun asielaanvraag;
- het Repatriëringscentrum 127bis in Steenokkerzeel, gelegen naast de spoorweg. Dit centrum 127bis opende in 1994 en onthaalt in principe uitgeprocedeerde vreemdelingen of vreemdelingen die het bevel hebben gekregen het land te verlaten;
- het INAD-centrum in Zaventem, in de gebouwen van de luchthaven. Het INAD-centrum opende in 1996 en dient voor de vasthouding van vreemdelingen die geen toegang krijgen tot het grondgebied (omdat ze niet voldoen aan een of meerdere voorwaarden om toegang te krijgen tot het grondgebied zoals vastgelegd in artikel 3 van de wet van 15 december 1980). Deze vreemdelingen wachten op hun terugkeer naar het land van vertrek, voor zover ze geen asielaanvraag hebben ingediend. Vanwege hun bijzondere profiel is de verblijfsduur van deze bewoners eerder beperkt, in vergelijking tot deze van de bewoners van andere centra.

In de praktijk constateren we niettemin een systeem van communicerende vaten tussen deze drie centra. Bovendien is hun specialisatie in functie van het administratieve traject van hun bewoners zeer relatief geworden.

Het INAD-centrum

In 2005 besteedde het Centrum heel veel aandacht aan het INAD-centrum, zijn werking en de situatie van de bewoners. Het Centrum is bijzonder ongerust over het feit dat er nog altijd geen reglementaire tekst is die de werking en de leefregels in het INAD-centrum bepaalt. Het INAD-centrum is in principe bestemd voor de tijdelijke opvang van reizigers die geen toelating verkrijgen tot het grondgebied en wachten op hun uitwijzing. Maar de werkelijkheid is anders! Het INAD-centrum onthaalt alsmar meer vreemdelingen die illegaal in ons land verblijven met het oog op een snelle uitwijzing. Het is duidelijk dat zonder reglementair kader zelfs de meest fundamentele rechten van de gedetineerden in dit INAD-centrum niet kunnen gegarandeerd worden. Aangezien het INAD-centrum ook gezinnen met kinderen opvangt, is dit een bijzonder prangend probleem.

Wat betreft de infrastructuur stelt het Centrum vast dat de bewoners nog altijd niet beschikken over de mogelijkheid om buiten een luchtje te scheppen. Het Centrum volgt hierin de aanbeveling van het Comité voor de Preventie van Folteringen van de Raad van Europa uit 1997 en eist dat de bewoners van het INAD-centrum minstens één uur per dag 'gelucht' mogen worden.

De bewoners van het INAD-centrum hebben geen enkele mogelijkheid om hun advocaat, voogd of

andere vertrouwenspersoon te ontmoeten. Als het geval zich voordoet, dan hebben de ontmoetingen plaats in de lokalen van de federale politie van de luchthaven, in weinig optimale omstandigheden.

Tot slot moet er een absoluut verbod komen op de detentie in het INAD-centrum van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, al is het maar omdat ze de slaapzaal van de volwassenen (mannen en vrouwen) delen. Deze situatie is in strijd met het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind, geratificeerd door België. Maar zelfs begeleid moet de detentie van minderjarigen vermeden of strikt beperkt worden in tijd, gezien de onaangepaste infrastructuur van dit INAD-centrum aan de noden van kinderen. De detentie van minderjarigen moet altijd de laatste oplossing zijn. De overheid beschikt hier immers over andere middelen (borgstelling, huisarrest, ...).

Overleg met de Dienst Vreemdelingenzaken

In 2005 versterkte het Centrum zijn relaties met de Dienst Vreemdelingenzaken (overheidstoezicht van de gesloten centra). De medewerkers van het Centrum die de gesloten centra bezochten, signaleerden problemen in verband met de omstandigheden waarin de gedetineerden verbleven, zoals bijvoorbeeld de toegang tot informatie of gezondheidszorg. Het Centrum maakte een algemeen rapport en over elk gesloten centrum een specifiek rapport. Deze verslagen werden overgemaakt aan de Dienst Vreemdelingenzaken die rekening hield met bepaalde voorstellen en een aantal prioritaire acties ondernam om de toestand te verbeteren.

Aanbevelingen en overleg

- Van juli tot september 2005 deed het Centrum een aantal thematische bezoeken aan de gesloten centra 127, 127bis en INAD met betrekking tot het vasthouden van gezinnen met minderjarige kinderen. Een rapport beschrijft en analyseert de informatie die tijdens die drie maanden werd verkregen (aantal gezinnen met kinderen, aantal kinderen per gezin, de gemiddelde leeftijd van de kinderen, hun nationaliteit, de duur van de detentie, hun opleiding vóór de detentie, hun leefomstandigheden, ...). Het rapport is dus een praktische weergave van de situatie van deze mensen in de zomer van 2005. Het Centrum signaleerde de belangrijkste problemen aan de bevoegde instanties en verzekert de opvolging ervan. Deze problemen hebben onder meer betrekking op het opstellen van statistieken over de gedetineerden in gesloten centra, de parameters van een uitwijzingsbeleid voor gezinnen die onregelmatig in ons land verblijven, het respect voor de grondrechten van kinderen zoals onder meer gebruikelijk in het internationale recht.
- Over het INAD-centrum werd een verslag opgesteld met daarin een analyse van de werking en de verblijfsomstandigheden (zie het punt over het INAD-centrum).

Uit het leven gegrepen **Conflictbeheer in een open centrum**

Een conflict barst los in een opvangcentrum voor vluchtelingen tussen Afrikaanse en Oost-Europese bewoners. De aanleiding hiervoor was de uitzending van een bokswedstrijd op televisie. Na dit conflict worden alleen de Afrikaanse bewoners bestraft. Dit gebeurde volgens de gestrafte bewoners enkel op basis van een rapport dat zij als 'vooringenomen' bestempelen. Bovendien betwisten ze de zwaarte van de sanctie (vier mensen worden uit het opvangcentrum gezet) in verhouding tot de feiten (verbaal geweld zonder fysiek geweld, 'verzoening' de volgende dag, ...). Uit protest beginnen de Afrikaanse bewoners een hongerstaking. Het Centrum wordt geconsulteerd en organiseert een bemiddeling tussen de stakers en het overheidstoezicht van het opvangcentrum. Resultaat: de hongerstaking wordt stopgezet en de directie geeft een lichtere sanctie. De bewoners aanvaarden het principe van de sanctie en doen zelf een voorstel dat door de directie wordt goedgekeurd.

- Het Centrum pleegde overleg met Fedasil over de arrestaties in open centra van asielzoekers die het land werden uitgewezen. De arrestaties beogen hun detentie in gesloten centra en hun verwijdering van het grondgebied.
- Als gevolg van deze arrestaties in open centra werd een deontologische nota voor maatschappelijk werkers geactualiseerd. De overheid vroeg immers de medewerking van de maatschappelijk werkers om informatie te bekomen over de bewoners. Deze handelwijze veroorzaakte een diepe malaise bij de maatschappelijk werkers in de open centra. De nota bespreekt algemene deontologische elementen en specifieke aspecten voor de werknemers in open centra. Ze werd voorgesteld en verspreid tijdens een rondetafelgesprek georganiseerd door het Plate-forme de vigilance pour les réfugiés et les sans papier (platform van waakzaamheid voor vluchtelingen en mensen zonder papieren).

• **Migratiestromen beter identificeren**

De overheden informeren

Sinds 2003 heeft het Centrum de wettelijke opdracht 'de overheden te informeren over de aard en de grootte van de migratiestromen'. Deze aard en grootte evolueren echter voortdurend: andere landen van herkomst, andere bevolkingsgroepen, andere trajecten, andere projecten. De migratie wordt veelzijdiger en beperkt zich niet, zoals op een stereotiepe manier wordt gedacht, tot Marokko en Turkije. Er komen nieuwe groepen migranten: Iraniërs en Tsjetsjenen, Roms uit Roemenië of Slovakije, Afghanen en Koerden, Chinezen en Filippino's. Daarnaast ontwikkelt zich het verschijnsel van minderjarige asielzoekers, vooral uit zwart Afrika, onrustwekkend snel.

Migratie uit China: het onzichtbare zichtbaar maken

Volgens de gangbare opvatting zijn Chinese migranten bijzonder discreet, bijna onzichtbaar. Nochtans vormen ze een van de oudste en talrijkste diaspora: er wonen meer dan 33 miljoen Chinezen in het buitenland. In Europa situeert hun migratie zich in de tweede helft van de 20ste eeuw, met een sterke opleving in de jaren '80. Het orgelpunt van deze evolutie was de bloedige repressie van de betogingen op het Tian'an Men plein in juni 1989, waardoor de hoop op een democratisch China verbrijzeld werd.

In die tijd was België reeds gesloten voor migranten. Er bestond alleen nog de mogelijkheid om asiel of een gezinshereniging aan te vragen, waarvan de Chinezen weinig of geen gebruik maakten. Daarentegen deden ze vaak een beroep op het statuut van buitenlandse student. Het aantal buitenlandse studenten uit China tussen 1999 en 2003 werd 6 maal groter (van 200 naar 1267). Naast deze tijdelijke, maar legale migratie vormde zich een groep clandestiene economische migranten, die dikwijls slachtoffer waren van 'slangenkoppen' (zo noemen Chinezen mensenhandelaars). Deze migratie heeft een hoofdzakelijk economische drijfveer, maar betekent voor de Chinese jeugd een benijdenswaardig succesmodel dat hen in eigen land waardering oplevert.

Het Centrum poogt deze nieuwe realiteiten in kaart te brengen met duidelijk afgebakende onderzoeken. In 2005 werden er twee onderzoeksrapporten gemaakt: het eerste over Chinese migranten (zie kader) en het tweede over Iraanse migranten waar de sociologische samenstelling extreem gediversifieerd lijkt. Voor de Iranese migratie blijkt dat ze zich niet langer beperkt, zoals de vorige decennia, tot de vroeger geprivilegieerde bevolkingslaag op de vlucht voor de islamitische revolutie. Daarnaast bracht een verkennend onderzoek naar de Congolese minderjarigen zonder begeleiding die in gesloten centra verblijven, de belangrijkste beweegredenen voor hun aanwezigheid in België aan het licht: de jongeren worden door hun families naar België gestuurd om hun opleiding verder te zetten, iets wat in Congo onmogelijk is aangezien het onderwijs er bijzonder slecht is.

Ingehaald door de actualiteit

Wat moeten we denken over de transfer van geld van migranten naar hun land van afkomst? Wat zijn vandaag de clandestiene migratietrajecten in Europa? Wat zijn, op basis van het Albanese voorbeeld, de daadwerkelijke beweegredenen van vrouwen in prostitutienetwerken? Hoe integreren migranten zich in de informele economie in Brussel? Op dit soort nieuwe vragen over migratie zocht het Centrum een antwoord in 2005 door de organisatie van een reeks 'lunchlezingen' met als titel 'Migratie: enkele nieuwe trend en impact op beleid'. Deze ontmoetingen waren gericht naar een geïnteresseerd publiek van politici, openbare diensten, verenigingen en universitaire onderzoekers.

'Lunchlezingen' over de beroepsmogelijkheden in uitwijzingsprocedures

In de gesloten centra verblijven vreemdelingen in afwachting van hun verwijdering van het grondgebied. Een gesloten centrum is in feite een wachtkamer voor een uitwijzingsprocedure en is dikwijls het schouwtoneel van daadwerkelijke of veronderstelde mistoestanden. Nochtans bestaan er controlemechanismen en beroepsmogelijkheden, maar deze zijn weinig of niet gekend. Daarom organiseerde het Centrum van december 2004 tot februari 2005 'middagontmoetingen', gericht naar advocaten, verenigingen en diensten belast met het onthaal en de begeleiding van vreemdelingen. De deelnemers hadden ontmoetingen met het college van de federale ombudsmannen, het comité P (de 'externe' controle van de politie), de algemene inspectie van de diensten van de federale politie en de lokale politie (de 'interne' controle) die kunnen optreden in geval van misbruiken. Al deze verschillende instanties kregen de kans om verduidelijking te geven over hun rol en de omstandigheden waarin ze kunnen optreden. Ze konden eveneens de rol van de Klachtencommissie van de gesloten centra voorstellen. Deze Klachtencommissie werd recent opgericht om klachten van bewoners te ontvangen. Zo leverde het Centrum een bijdrage aan een betere kennis van de legale controlemechanismen op de uitvoering van het overheidsbeleid in een materie die bijzonder gevoelig ligt.

Soms gebeurt het ook dat partners van het Centrum een onderzoek aanvragen. Vóór 1 mei 2006 moet België een antwoord geven op de vraag of we op dat moment al dan niet een einde maken aan de 'overgangperiode' van twee jaar en onze grenzen openstellen voor het vrije verkeer van werknemers uit de tien nieuwe Lidstaten van de Europese Unie. Deze beslissing moet genomen worden op basis van zo objectief mogelijke gegevens. Op vraag van het Ministerie van Buitenlandse Zaken onderzocht het Centrum dan ook de migratie afkomstig uit die landen (en hoofdzakelijk de arbeidsmigratie) om de huidige tendensen in kaart te brengen. Dit rapport wordt begin 2006 gepubliceerd.

Onderzoek ter ondersteuning van beslissingen van het beleid

In 2005 coördineerde het Centrum een onderzoeksproject gefinancierd door het Europees Vluchtelingenfonds. Het project handelt over de motivatie van de terugkeer (naar hun land) van asielzoekers. Fedasil, het federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers, beschikt over een programma van vrijwillige terugkeer dat aan asielzoekers wordt voorgesteld. De algemene statistieken tonen immers aan dat minder dan 10% uiteindelijk erkend wordt als vluchteling. Hoe komt het dat slechts 5 tot 10% zich hiervoor kandidaat stelt? Door het begrijpen van de motivatie en demotivatiefactoren kunnen we eventueel meer adequate alternatieven vinden om aan de betrokken populaties voor te stellen. Het onderzoek zal onder meer kunnen aantonen op welk moment de hoop op een verblijfsvergunning in België het hardnekkigst is.

Zolang deze hoop, hoe klein dan ook, blijft bestaan, hoe meer de terugkeer van asielzoekers een hypothese is die voor de meeste onder hen zelfs niet te overwegen valt.

Dit onderzoeksproject was het thema van een workshop geanimeerd door medewerkers van het Centrum in het kader van de prestigieuze conferentie 'Metropolis', die plaatsvond in Toronto van 17 tot 21 oktober 2005.

Vanaf dit jaar participeert het Centrum actief aan het begeleidingscomité van het nieuwe programma 'Actie ter ondersteuning van de strategische prioriteiten' van de federale overheid. Dit programma financiert projecten uit hoofde van het wetenschappelijk beleid. In oktober 2005 is het onderzoek naar 'familiehereniging: analyse van tendensen en profielen' begonnen. Dit werk, gespreid over een jaar, wordt uitgevoerd door medewerkers van de universiteiten van Antwerpen (UA) en Leuven (KUL).

• Mensenhandel: België dient als referentie

Meer dan tien jaar geleden keurde België een wet goed met het oog op de bestrijding van de mensenhandel. Tegelijk werden maatregelen getroffen om een verblijfsstatuut en hulp te voorzien voor slachtoffers die meewerken aan het gerechtelijk onderzoek. De uitwerking van dit gestructureerde beleid en de multidisciplinaire benadering maakte van België een referentie inzake de strijd tegen de mensenhandel.

Het Centrum kreeg van de wetgever de opdracht de bevordering, coördinatie en opvolging te verzekeren van de strijd tegen de mensenhandel in ons land. Het werk van het Centrum baseert zich op een resoluut humanitair beleid. De bedoeling is niet alleen te waken over het repressieve karakter van de strijd tegen de mensenhandel, maar ook en vooral het slachtoffer in het middelpunt van de aandacht te plaatsen.

Centra voor gespecialiseerde opvang

Het Centrum coördineert de werkzaamheden tussen de drie gespecialiseerde opvangcentra: Payoke (Antwerpen), Pag-Asa (Brussel en Sürya (Luik) met de bedoeling om hun rol te versterken. Het Centrum probeert op verschillende niveaus verbeteringen aan te brengen: criteria voor het begin en einde van de begeleiding, relaties met de politiediensten, parketten en de Dienst Vreemdelingenzaken, enz.

Gestructureerde coördinatie

Het Centrum neemt deel aan de werkzaamheden en verzekert het secretariaat van de 'interdepartementale coördinatiecel voor de strijd tegen de mensenhandel', opgericht om het beleid inzake te coördineren en uit te voeren. Deze coördinatiecel is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle federale overheidsdiensten en diensten die betrokken zijn bij de strijd tegen de mensenhandel. Het Centrum speelt er eveneens een actieve rol in en verzekert het secretariaat van de verschillende werkgroepen opgericht door de cel: statuut ter bescherming van de slachtoffers, erkenning van de opvangcentra, financiële medeverantwoordelijkheid van de opdrachtgevers.

Jaarverslag

Een van de belangrijke opdrachten van het Centrum in zijn rol ter bevordering van de strijd tegen de mensenhandel is het opstellen van een jaarverslag over de evolutie en de resultaten van de strijd tegen de mensenhandel. Dit verslag wordt overhandigd aan de regering. In zijn laatste rapport van november 2005 legt het Centrum het verband tussen de resultaten van een Europees verslag van een deskundigengroep en het Belgische model tegen de mensenhandel. In het rapport wordt aandacht besteed aan de definitie van het begrip mensenhandel, aan de opvang en begeleiding van de slachtoffers van mensenhandel, aan de coördinatiestructuren en gegevensinzameling als instrumenten in de strijd tegen de mensenhandel, aan het verband tussen de mensenhandel en aan de migratiestromen en het repressieve luik inzake mensenhandel.

Een interdisciplinaire benadering

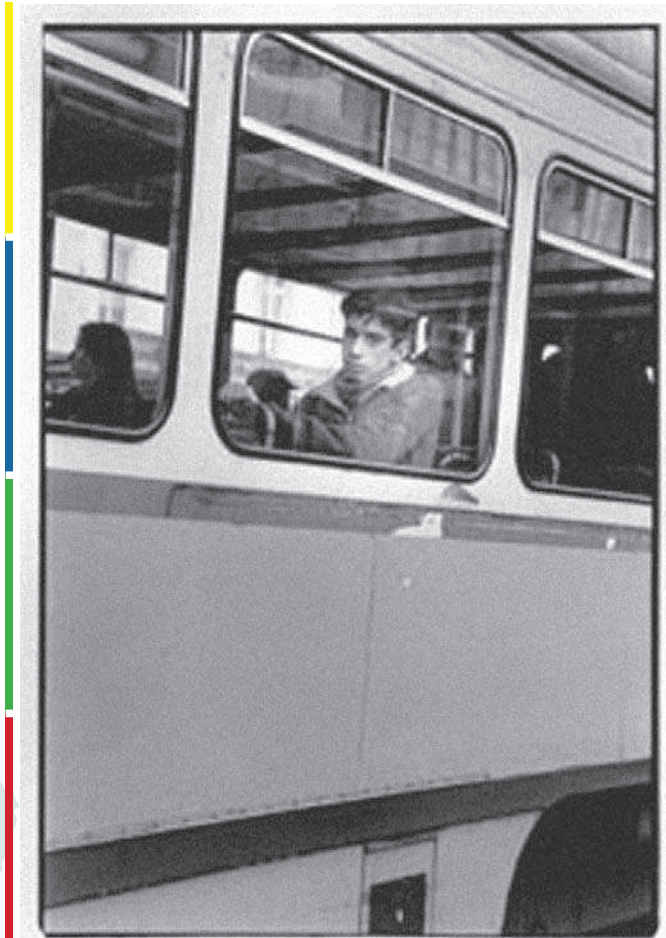
Migratie en mensenhandel zijn twee verschijnselen die we niet los van elkaar kunnen zien. Mensenhandel is het criminele facet van een veel omvangrijkere problematiek, die in haar totaliteit niet uitsluitend politieel kan worden benaderd. In zijn jaarverslag 2005 over de mensenhandel maakt het Centrum het verband duidelijk met economische exploitatie, die zich op het kruispunt bevindt tussen migratie en informele economie. Enkele risicosectoren en hun arbeidsrelaties werden geïdentificeerd en geanalyseerd. Dit onderzoek leidde tot een oproep voor een betere coördinatie op het terrein in de strijd tegen economische uitbuiting van illegale migranten.

Een nieuwe wet

Op 10 augustus 2005 keurde België een nieuwe wet goed 'tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers.' Daarmee wil België de wetgeving afstemmen op de verschillende instrumenten die recent op internationaal en Europees niveau werden goedgekeurd. Het Centrum maakt in zijn laatste jaarverslag 'Mensenhandel' een analyse van deze nieuwe wet. Eén van de positieve punten van de nieuwe wet is het duidelijke onderscheid tussen de termen 'mensenhandel' (uitbuiting van een persoon) en 'mensensmokkel' (hulp bij binnenkomst, doortocht of verblijf van vreemdelingen met de bedoeling hiermee winst te maken). Dit zijn immers twee verschillende realiteiten die in de praktijk dikwijls voor verwarring zorgden. Daarnaast is het begrip mensenhandel bij economische uitbuiting uitgebreid tot alle slachtoffers, vreemdelingen én Belgen.

Niettemin heeft de wet nog bepaalde schemerzones. Zo worden de methodes die mensenhandelaars gebruiken (dwang, bedreigingen, misbruik van een kwetsbare situatie, enz...) niet beschouwd als bestanddelen van het strafbare feit, maar als verzwarende omstandigheden. Nochtans zijn deze methodes, die dankzij de verklaringen van de slachtoffers kunnen worden vastgesteld, bestanddelen van de definitie van

mensenhandel in verschillende internationale teksten en referentierapporten (zoals dat van de Expertengroep van de Europese Unie). Het Centrum vreest dan ook een erosie van het beschermingsstatuut voor slachtoffers. De parketmagistraten en arbeidsauditoraten, de politiediensten en rechters moeten waakzaam zijn om de onduidelijkheden van de nieuwe wet te kunnen ondervangen.

Meer informatie ?

Het jaarverslag 2005 over de mensenhandel vindt u op www.diversiteit.be.

Internationaal

Het Europees Comité ter Preventie van Foltering en Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestrafing (CPT, instelling van de Raad van Europa) bracht in 2005 een vierde bezoek aan België. Het Centrum werd uitgenodigd voor een ontmoeting met de CPT-delegatie om de aandacht van de Europese experts te kunnen trekken op een aantal gevoelige punten, zoals onder meer de infrastructuur van het transitcentrum 127, de detentie van minderjarigen, de werking van de klachtencommissies, het INAD-centrum, de transitzone en de omstandigheden waarin vreemdelingen worden verwijderd van het grondgebied.

Het Centrum nam deel aan verschillende werkvergadering ter voorbereiding van het standpunt van België in het kader van de onderhandelingen over de actualisering van de Europese penitentiaire maatregelen (van de Raad van Europa). De nadruk werd gelegd op de principes van non-discriminatie en de situatie van vreemdelingen die door hun verblijfsituatie van hun vrijheid worden beroofd.

ZOOM

Een migrantenbeleid stimuleren

Via deze verschillende interventies – studiedagen, opvolging van de wet, aanbevelingen bij overheden en administraties, informatieverbreiding – poogt het Centrum het migrantenbeleid te stimuleren. Sinds 1974, het jaar waarin beslist werd om de migratie te stoppen, werd er geen enkel diepgaand debat meer tot een goed einde gebracht. Nochtans blijft migratie bestaan en wordt de problematiek steeds ingewikkelder. Een gestructureerd debat moet de politieke wereld, de verenigingen en de gespecialiseerde universiteiten samenbrengen.

De stimulans komt alsmear meer vanuit de Europese Unie. Zo publiceerde de Europese Unie op 11 januari 2005 een 'Groenboek over het beheer van de economische migratie in de Europese Unie'. De Europese Commissie nodigt in dit Groenboek uit tot een breed debat. De Commissie geeft een aantal mogelijkheden voor een gemeenschappelijk communautair kader, ook al blijft de uiteindelijke beslissing inzake de toegang tot het grondgebied een voorrecht van de nationale Staten.

Op 15 april 2005 leverde het Centrum zijn eigen bijdrage aan het debat dat naar aanleiding van de publicatie van het Groenboek werd georganiseerd. In het besluit van deze bijdrage werd onder meer herhaald dat: " elk migratiebeleid, met inbegrip van de politiek rond economisch immigratie, moet bijdragen tot een beleid van racisme en xenofobiebestrijding; (...) "dat een zeker verblijfsstatuut en gelijkheid in behandeling de essentiële instrumenten zijn voor een harmonieuze integratie van migranten" en waarschuwt tegen "een duidelijke trend die zich in Europa aftekent van het steeds meer systematisch en uitgebreid onderwerpen van de toegang tot het grondgebied van de Europese Unie, het verlenen van het verblijfsrecht en zelfs een fundamenteel recht zoals het leven in gezinsverband, aan integratievoorwaarden, terwijl de nationale integratiebeleidvormen ver uiteenlopend zijn.

HOOFDSTUK 6

Armoede uitbannen

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting is een instrument voorzien door de Gewesten, de Gemeenschappen en de federale Staat voor het voeren van een coherent armoedebeleid. De opdracht van deze dienst is het bevorderen en ondersteunen van de dialoog tussen de actoren op het terrein en de politieke verantwoordelijken. In het derde verslag van het Steunpunt staan de resultaten van dit overleg. Vanwege het specifieke wettelijke kader van de dienst en de publicatie van een eigen rapport behandelen we de bestrijding van de armoede in dit jaarverslag minder uitgebreid dan de andere activiteiten van het Centrum.

Iets meer dan tien jaar geleden werd het 'Algemeen Verslag over de Armoede' gepubliceerd. Dit verslag lag aan de basis van de oprichting van het Steunpunt en blijft een referentie voor de aanpak van de armoedeproblematiek in België.

Het tienjarig bestaan van dit verslag gaf aanleiding tot verschillende debatten. Aan de ene kant staat het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting in voortdurend contact met de actoren op het terrein en organiseert het samen met hen structureel overleg over arbeid, maatschappelijke dienstverlening, wonen, jeugdhulp, gezondheid en kennis. Dit jaar werd de lijst overleggroepen aangevuld met onderwijs, cultuur en justitie. Aan de andere kant startte de minister van Maatschappelijke Integratie in het kader van het tienjarig bestaan van het Algemeen Verslag over de Armoede een breed overleg op nationaal niveau. In april en mei 2005 vonden er in de tien provincies en Brussel ontmoetingen plaats georganiseerd door de Koning Boudewijnstichting en voorbereid door het Steunpunt. De dienst publiceerde hiervoor discussienota's met als titel 'Debatopener'.

Het rapport 2005, gepubliceerd op 21 december met als titel 'Armoede uitbannen: een bijdrage aan politiek debat en politieke actie', is dus het resultaat van verschillende vormen van debat en overleg.

Eenrichtingsverkeer?

Met het dialoogproces werden de deelnemers geconfronteerd met een verschillende kijk op dezelfde realiteit en gaven de debatten aanleiding tot het uitwisselen van goede praktijken.

Niettemin waren heel wat actoren terughoudend en uitten zij twijfels over de zin van het dialoogproces over armoede. Volgens hen was de opvolging van de twee vorige verslagen van het Steunpunt teleurstellend. Sommige regeringen hebben ze niet besproken, terwijl dit uitdrukkelijk voorzien is in het samenwerkingsakkoord betreffende de bestendiging van het armoedebeleid. Het Steunpunt is van mening dat een politiek antwoord onontbeerlijk is: onvoldoende feedback van de politieke wereld dreigt de dialoogmethode in diskrediet te brengen.

Belangrijke acties

- **'Armoede uitbannen: een bijdrage aan politiek debat en politieke actie'**

In december 2005 presenteerde het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting zijn verslag met als titel: 'Armoede uitbannen: een bijdrage aan politiek debat en politieke actie'. Het rapport 2005 (114 pagina's) bevat dertien aanbevelingen die zich opsplitsen in 76 oriëntaties en een honderdtal pistes voor het voeren van een coherente strijd tegen de armoede. De diversiteit van de voorstellen getuigt van de noodzaak om op verschillende niveaus te handelen, en dit met gevarieerde middelen. De resoluties gaan over diverse onderwerpen, zoals inkomen, fiscaliteit, onderwijs, huisvesting, gezondheid, begeleiding, justitie, ouder-schap, participatie en vorming van actoren op het terrein.

Het Steunpunt besteedde bijzonder veel aandacht aan de vorm van het rapport en beoogde hiermee een hulpmiddel te creëren bij het opstellen van een politieke agenda.

Meer informatie ?

U kunt het verslag 2005 raadplegen op de website van het Steunpunt:
www.armoedebestrijding.be

- **De kinderen plaatsen wegens armoede? Een diepgaand debat in de Franse Gemeenschap**

Tijdens een drukbezocht colloquium in oktober 2005 werden de resultaten bekendgemaakt van uitwisselingen die meerdere jaren plaatsvonden tussen de algemene directie jeugdbescherming (Direction générale de l'aide à la jeunesse), consultants, directeurs en afgevaardigden, leden van de vereniging ATD Vierde Wereld en Luttes Solidarités Travail, met de actieve steun van het Steunpunt. Er werd een gemeenschappelijk opgestelde tekst van tien pagina's voorgesteld die de weerslag is van de bedenkingen van de groep en thema's aanraakt zoals de eerste contacten tussen kinderen, jongeren, gezinnen en professionals van de jeugdbescherming. De tekst belicht een aantal noodzakelijke voorwaarden om relaties aan te knopen die bepalend zijn voor de toekomst.

Deze werkzaamheden beïnvloeden eveneens de bedenkingen van een interne werkgroep van de algemene directie jeugdbescherming (Direction de l'aide à la jeunesse) over de harmonisering van de werkmetho- des van de betrokken diensten. Het debat gaat verder.

Valt armoede te meten?

Het lijkt simpel, maar het is het niet. In 2002 startte het Steunpunt Armoedebestrijding een dialoog tussen een twintigtal mensen. De ene helft bestond uit mensen die zelf in armoede leven. De andere helft was samengesteld uit OCMW-medewerkers, wetenschappers, vertegenwoordigers van overheidsadministraties, enz. De resultaten van deze dialoog werden gebundeld in een rapport (gepubliceerd in maart 2004). Daarna nam het Steunpunt een aantal initiatieven voor de verspreiding en de opvolging van de resultaten van dit project onderzoek-actie-vorming. Zo werd gevraagd aan de groep 'Indicatoren' (die bestaat in het kader van het Nationale Actieplan voor sociale insluiting en die de indicatoren bespreekt die België regelmatig moet overhandigen aan de Europese Unie) om het werk verder te zetten met de resultaten van het gerealiseerde project. Een eerste werkgroep legt het verband tussen 'Schulden' en armoede: men denkt meestal aan consumptieschulden, maar er bestaan ook andere soorten schulden, zoals voor ziekenhuiskosten, huisvesting, energie, ... Een andere werkgroep buigt zich over de 'Kwaliteit van de arbeid'. Men vergeet immers vaak dat sommige mensen werken en leven in armoede. Tot slot bestudeerde een derde werkgroep de problematiek van het 'Beschikbare inkomen', met andere woorden de financiële middelen die mensen overhouden na het betalen van de huisvesting (huur en energie). Daarnaast werden twee nieuwe studieprojecten goedgekeurd in het kader van het Agora-programma (van het federaal wetenschapsbeleid): het ene heeft betrekking op de ondervertegenwoordiging van armen in de databestanden en het andere betreft het verband tussen armoede en de plaatsing van kinderen. Deze projecten starten in september 2006.

- **Bijzondere aandacht voor het recht op maatschappelijke integratie**

Op vraag van de federale minister van Maatschappelijke Integratie leverde het Steunpunt Armoedebestrijding een bijdrage tot de evaluatie van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie. De evaluatie werd opgesteld samen met vertegenwoordigers van verenigingen die strijden tegen armoede, verenigingen van maatschappelijk werkers, gemeentelijke en stedelijke autoriteiten, vakbonden en regionale tewerkstellingsdiensten. Het resultaat werd voorgesteld aan het publiek in maart 2005 tijdens een colloquium met meer dan vijfhonderd personen. Het ging om een kwalitatief onderzoek, bestaande uit individuele en collectieve gesprekken met gebruikers van OCMW- diensten en maatschappelijk werkers. De evaluatie geeft informatie over de manier waarop maatschappelijk werkers de wet ervaren en identificeert signalen die een meer diepgaand onderzoek vereisen. De evaluaties uitgevoerd door het onderzoeksbureau Ernst and Young en de OCMW- federaties werden eveneens voorgesteld.

De minister van Maatschappelijke Integratie peilde vervolgens naar de mening van de gebruikers over het invoeren van een dienst ombudsman. Hij gaf het Steunpunt Armoedebestrijding de opdracht het noodzakelijke overleg hierover te starten. Een vijftiental verenigingen namen hieraan deel.

Meer informatie ?

over dit overleg en de uiteenzetting op het colloquium in maart 2005? Raadpleeg de website van het Steunpunt: www.armoedebestrijding.be

Werkzaamheden voor de Interministeriële Conferentie 'Grootstedenbeleid en Huisvesting'

Het overleg van het Steunpunt over het thema huisvesting resulteerde in verschillende publicaties. Vermeldenswaard is het hoofdstuk over de huisvesting in het verslag 2005, maar ook de nota 'Aanbeveling betreffende de invoering en aanmoediging van de buitengerechtelijke huurbemiddeling voor het oplossen van conflictsituaties tussen huurders en eigenaars' (beschikbaar op www.armoedebestrijding.be). Deze nota's geven een aantal concrete denkpistes en acties voor de talrijke thematische werkgroepen die zijn opgericht in navolging van de Interministeriële Conferentie 'Grootstedenbeleid en Huisvesting', die de eerste maal samenkwam op 5 juli 2005. Een greep uit de onderwerpen: huurwaarborg, paritaire huurcommissies, solidaire huisvesting, fiscale maatregelen, enz. Het Steunpunt zal actief deelnemen aan bepaalde werkgroepen ('Strijd tegen de discriminatie in de huisvesting' en 'Paritaire huurcommissies').

Meer informatie ?

U kunt het evaluatierapport en de nota over de bemiddelingsdienst raadplegen op de website van het Steunpunt: www.armoedebestrijding.be.

HOOFDSTUK 7 Informereren, communiceren, vorming ten dienste van diversiteit

Het Centrum speelt een belangrijke rol op het vlak van informeren, sensibiliseren en vorming geven in alle domeinen die verband houden met zijn bevoegdheden. Het Centrum geeft informatie via de media over hoe en waar er gediscrimineerd wordt en over de thema's van het Centrum en over de acties die het Centrum onderneemt. Het Centrum wil ook de aandacht van het grote publiek trekken op zijn thema's met sensibiliserende acties. Daarnaast leidt het Centrum professionals op in het kader van diversiteit, begeleidt het Centrum preventieacties in ondernemingen, enz... Dit zijn allemaal taken van het Centrum om nog sterker te staan in de strijd voor gelijkheid van kansen.

Communicatie

De dienst Communicatie is verantwoordelijk voor de communicatie met de buitenwereld; de dienst verzorgt de contacten met de media (persmededelingen schrijven, persconferenties organiseren, ...) en staat in voor de 'public relations' activiteiten van het Centrum (promotiemateriaal verspreiden, voorbereiden van stands op evenementen buitenshuis, ...).

- **Een referentiecentrum voor informatie**

Het Centrum wordt alsmaar meer geraadpleegd als bron van informatie over actuele problemen, zowel door binnenlandse als buitenlandse journalisten. In oktober 2005 bijvoorbeeld werd de dienst Communicatie naar aanleiding van de rellen in de Franse voorsteden door talrijke media gecontacteerd. Hun vraag was dubbel: aan de ene kant wilden ze de mening kennen van het Centrum over de gebeurtenissen; aan de andere kant zochten ze referenties van personen voor interviews en reportages.

- **Suggesties inzake communicatie over immigratie**

De dienst Communicatie levert daarnaast ook een belangrijke bijdrage tot het verbeteren van de communicatie over allochtonen. In 2005 nam de Koning Boudewijnstichting het initiatief om workshops te organiseren. Wat was de bedoeling? Nadenken over de communicatie over thema's die te maken hebben met immigratie en het sensibiliseren van het grote publiek hieromtrent. Het Centrum nam samen met andere verenigingen deel aan deze workshops. Deze workshops gaven aan de verenigingen inspiratie om de eigen communicatie te verbeteren.

Daarnaast werkt het Centrum, in samenwerking met de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België, aan een inventaris van veelvoorkomende termen in de media (zoals 'nieuwkomers', 'allochtonen' ...). Dit hulpmiddel is bestemd voor de verschillende redacties en redactiesecretariaten, maar ook voor studenten die een opleiding journalistiek volgen.

Een gedecentraliseerde 'persdag' op 21 maart 2005

21 maart is door de Verenigde Naties uitgeroepen tot de 'Internationale Dag tegen Racisme'. Waarom juist die dag? Op 21 maart 1960 werden in het Zuid-Afrikaanse Sharpeville ten tijde van de apartheid negenenzestig mensen door de politie doodgeschoten. Ze namen deel aan een geweldloze betoging tegen de apartheidswetten. Deze symbolische datum werd dan ook gekozen om de publieke opinie op internationaal niveau tegen racisme te sensibiliseren.

Voor de internationale dag van de Verenigde Naties in 2005 legde het Centrum het accent op lokale initiatieven en op het belang van een verankering in de buurt. Een plaatselijk contactpunt vergemakkelijkt immers het contact met de slachtoffers en maakt preventief werken mogelijk. Om deze samenwerking te illustreren, werden op 21 maart 2005 de activiteiten in vijf steden belicht: Leuven, Mechelen, Willebroek, Luik, Namen.

- Het meldpunt racisme te Leuven, een samenwerkingsverband van het Centrum met zes organisaties, presenteerde aan het publiek zijn eerste jaarverslag en de website (www.leuven.meldpunten.be).
- Het meldpunt racisme te Mechelen, een samenwerkingsverband met negen organisaties waaronder het Centrum, presenteerde zijn jaarverslag en nieuwe website (www.mechelen.meldpunten.be) op een persconferentie. De burgemeester van de stad lichtte het belang van het meldpunt toe.
- Het meldpunt Samenleven te Willebroek opende zijn deuren ter gelegenheid van de Internationale Dag tegen Racisme op 21 maart. Het meldpunt heet 'Samenleven' en werkt samen met het gemeentebestuur, een aantal lokale organisaties en het Centrum. Tijdens een receptie op het stadhuis werd een intentieverklaring ondertekend door alle partners van het meldpunt.
- In Luik had "Le service de lutte contre le racisme de Liège", een samenwerkingsverband van het Centrum met het Centre régional d'intégration des personnes d'origine étrangère (Cripel), een ontmoeting met de lokale pers.
- In Namen, was er een reportage op de lokale televisie waarin "Le service local de lutte contre le racisme de Namur", een samenwerkingsverband van het Centrum met het CAI (Centre d'action interculturelle de la Province de Namur), aan het publiek werd voorgesteld.

• Op Europees niveau

In 2006 en 2007 organiseert de Raad van Europa een grootscheepse sensibiliseringscampagne met de titel 'Allemaal verschillend, allemaal gelijk' gericht naar de jeugd. Sinds 2005 coördineert het Centrum het nationale campagnecomité ervan. Leden van dit comité zijn afgevaardigden uit de jeugdsector, vertegenwoordigers van de drie gemeenschapsministers belast met jeugdzaken, de bevoegde overheidsdiensten. Op het programma van deze campagne staat onder meer de

aanwezigheid met promostands tijdens muziekfestivals, radio-uitzendingen door en voor jongeren, seminars, ontwikkeling van pedagogisch- en spel-materiaal rond diversiteit, ... De lancering van deze campagne is voorzien in maart 2006.

Daarnaast is het Centrum lid van het Nationaal Comité dat het Belgische luik coördineert van een campagne "Voor verscheidenheid, tegen discriminatie" van de Europese Unie over Diversiteit op het werk (zie 'Zoom')

• Een nieuwe website in aanmaak

Parallel aan de publicatie van dit jaarverslag is het Centrum in 2005 begonnen met de vernieuwing van zijn website (www.diversiteit.be). De website is een communicatiemiddel dat gemakkelijk toegankelijk is voor een groot publiek. De eerste site dateert uit 1997 en gaf vooral algemene informatie (brochures van het Centrum, nuttige adressen, statistieken, wetgeving en rechtspraak). In de loop der jaren creëerde het Centrum meer specifieke websites om tegemoet te komen aan de contextuele veranderingen in onze samenleving. Er werden verscheidene sites gemaakt, waaronder 'Newintown' (met informatie voor en over nieuwkomers), 'Agenda-respect' (met het oog op wederzijds respect tussen de verschillende bevolkingsgroepen in België), 'Interculturele dialoog', enz. Elke site had zijn eigen doelpubliek en beheersstructuur.

De rode draad van de 'nieuwe' portaalsite is een maximale transparantie in het geheel van de informatie die verspreid wordt. De website is het resultaat van de reorganisatie van alle gegevens van het Centrum op Internet. Behalve 'Newintown' wordt de informatie van de andere sites verwerkt op de website.

De nieuwe website wil het bezoekers gemakkelijk maken om informatie te vinden. Een voorbeeld: het slachtoffer dat een geval van discriminatie wil melden, de leerkracht die documentatie zoekt voor de organisatie van een themaweek, de advocaat op zoek naar rechtspraak, de politieagent die centra wil contacteren die slachtoffers van mensenhandel opvangen, de journalist die het laatste persdossier van het Centrum wil lezen, enz... De structuur van de website is dan ook gebaseerd op een dubbele navigatie. Aan de ene kant vinden we de grote thema's van het Centrum (niet-raciale discriminaties, racisme, migratie, mensenhandel, gelijkheid van kansen, armoede). Aan de andere kant krijgt de bezoeker rechtstreeks toegang tot verschillende diensten die het Centrum aanbiedt: documentatie, vorming, sensibiliseringsmateriaal, wetgeving, rechtspraak, ...

Rekening houdend met de diversiteit van het grote publiek, probeert het Centrum rekening te houden met het feit dat de informatie op de site toegankelijk en leesbaar moet zijn.

Daarom tracht het Centrum te werken met teksten die gebaseerd zijn op een eenvoudige en bondige schrijfstijl. Bovendien werd specifiek rekening gehouden met de slechtziende lezers door het naleven van het label 'blind surfer'.

De veranderingen op de website van het Centrum werden gepland in 2005 en publiek gemaakt in 2006,

waren mogelijk dankzij een nieuwe interne organisatie. Een redactiecomité, gecoördineerd door de webmaster, beslist in overleg met de directie over de inhoud van de website. Dit comité bestaat uit vertegenwoordigers van elke dienst in het Centrum. Zij zijn verantwoordelijk voor het online publiceren van informatie in hun rubriek via een autonoom systeem (Content Management System).

Vorming

• *Basiswerk met professionals en ondernemingen*

De Vormingsdienst van het Centrum organiseert vormingsmodulen voor een publiek van professionals die in contact staan met minderheidsgroepen. Deze vormingen richten zich ook tot werknemers die slachtoffer zijn van discriminatie. Werknemers van buitenlandse afkomst in rusthuizen bijvoorbeeld krijgen soms te maken met xenofob gedrag van klanten.

De vormingen en tussenkomsten van het Centrum worden beschouwd als middelen die een globaal project in een organisatie of onderneming ondersteunen. Ze worden altijd uitgewerkt op maat. In een voorbereidende fase wordt de vraag samen met de opdrachtgever geanalyseerd. Wat bedoelt men bijvoorbeeld als men een tussenkomst over interculturaliteit vraagt? Heel dikwijls dekt deze vraag andere vragen op het niveau van het management, arbeidsorganisatie, ploegenbeheer, enz.

De voorbereiding van de vormingen gebeurt nauwgezet en vraagt soms een voorafgaand bezoek op de werkplaats. De begeleiders observeren de manier waarop de organisatie dagdagelijks werkt, leren de bedrijfscultuur kennen en identificeren de elementen die spanningen veroorzaken. Deze verschillende stappen maken een vorming mogelijk die voeling heeft met de realiteit op het terrein.

• *Diverse inhoud en een gevarieerd publiek!*

De Vormingsdienst ondersteunt eveneens het federale tienpuntenplan tegen racisme en discriminatie (zie hoofdstuk racisme). Daarnaast werkt de dienst samen met overheidsdiensten en politiestructuren voor diversiteitsbeheer. Maar de dienst richt zich met zijn tussenkomsten ook tot verenigingen voor beroepsintegratie, gemeenten, sociale werkers, scholen, ziekenhuizen, rusthuizen en ondernemingen. De dienst helpt eveneens om initiatieven van andere diensten van het Centrum te ondersteunen en om juridische vormingen of integratieprojecten te begeleiden. Een voorbeeld hiervan is de vorming van stewards die de veiligheid tijdens voetbalwedstrijden moeten garanderen.

De inhoud van de vormingen beslaat diverse domeinen, zoals interculturele communicatie, omgang met conflicten en geweld, onaangepast gedrag, middelen om discriminatie te bestrijden, diversiteitsbeheer. De sensibilisering handelen op hun beurt over het wetgevende kader. Het Centrum geeft eveneens vormingen in het kader van vooraf be-

paalde programma's, zoals het uitwisselingsprogramma AFS (internationaal uitwisselingsprogramma voor studenten).

Interview Getuigenis

ACV Brussel: nuttige, motiverende en kwalitatief hoogstaande vormingen

Het Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV) is naast vakbond ook een dienstverlenende organisatie voor zijn leden. Het verbond Brussel-Halle-Vilvoorde doet dit door middel van dienstencentra.

De medewerkers van deze dienstencentra en de juridische dienst van het Brusselse ACV-verbond kregen de mogelijkheid om een vorming te volgen die door het Centrum georganiseerd was. Het thema? 'Interculturele communicatie met het cliënteel'.

Vijf groepen van elk een twaalfstal mensen volgden deze vorming, gespreid over vier dagen. De cyclus begon in 2004, werd verder gezet in 2005 en wordt ook in 2006 aangeboden aan andere medewerkers van de dienstencentra.

"We hebben een heel goede samenwerking met het Centrum", getuigt Pierre Vanheghe, hoofd van de dienst onderzoek, communicatie en personeelsvorming van het Brusselse ACV-verbond. "We waarderen enorm de kwaliteit van het werk, niet alleen in de voorbereiding van de vormingen, de trainers en de medewerkers van het Centrum, maar ook in het kader van de opvolging, de verslagen en de documenten die op het einde van elke sessie worden uitgedeeld. Ik was vooral onder de indruk van het enthousiasme en de positieve kritiek van de deelnemers aan de vormingen.

Het sterke punt van elke vorming is de openhartigheid en de motivatie van de deelnemers. Dat bevordert de onderlinge verstandhouding en men leert de problematiek van de 'multiculturaliteit' inschatten. Bovendien kunnen we dankzij deze vormingen nog beter onze dienstverlening naar de leden organiseren. Een groot aantal onder hen is immers van buitenlandse afkomst. Dus dat is voor ons heel belangrijk."

- **Een evolutie van de vraag**

De vragen aan de Vormingsdienst vertonen een evolutie. De directies van ondernemingen of ploegen wensen alsmaar meer een begeleiding in het nadenken over de benadering van 'diversiteit' in hun organisatie.

Het Vlaams Gewest subsidieert het uitwerken van 'diversiteitsplannen' in organisaties en ondernemingen. Reeds vier jaar begeleidt het Centrum deze werkwijze. Om een 'diversiteitsplan' op te stellen, moeten werkgevers en werknemers nadenken over welke maatregelen worden voorzien inzake mobiliteit, rekrutering, verhoudingen, enz. Het Centrum stelt geen 'voorgekauwde' oplossingen voor, maar wel een begeleiding.

Ook scholen vroegen tussenkomsten over de problematiek van ongepast gedrag. Leerlingen en leerkrachten discussieerden samen over hoe men dit kon verhelpen. Voor grote organisaties en ondernemingen heeft de Vormingsdienst een opleiding uitgewerkt bestemd voor interne trainers. Na deze vorming begeleidt het Centrum deze trainers verder in hun nieuwe opdracht.

Documentatie

- **In dienst van het Centrum en het grote publiek**

Naar aanleiding van de evolutie van de activiteiten van het Centrum en de ontwikkeling van de informatica-technologie wil de Documentatiedienst haar activiteiten herprofilieren naar nieuwe methodes van selectie en verwerking van informatie. De bedoeling van deze heroriëntering bestaat uit het intern geven van een meer actieve steun inzake informatie, documentatie en uitwerken van sensibiliseringsmateriaal. Zo kan de dienst bovendien evolueren naar een contactpunt voor advies en informatie.

- **Opzoeken en verwerken van informatie**

Informatie die opgezocht wordt, beperkt zich hoofdzakelijk tot thema's die prioritair zijn voor de opdrachten van het Centrum: de preventie en de strijd tegen discriminatie, de bevordering van diversiteit en een beleid van gelijke kansen.

- **Ondersteuning en aanbevelingen inzake het opzoeken van informatie**

De dienst werkt reeds geruime tijd aan het opzetten van een informatienetwerk. Dit bestaat uit een verzameling van organisaties (vzw's, instellingen, ...), zinvolle contactpunten in overheidsdiensten en uit andere documentatiecentra die rond de thema's van het Centrum werken. Er wordt daarnaast ook een database uitgewerkt met websites die verband houden met de thema's van het Centrum.

In voorbereiding Gespecialiseerd advies in communicatie

In samenwerking met de vormingsdienst en de diensten Racisme en Niet-rationale discriminatie wil het Centrum een meer ondersteunende en adviseerende rol ontwikkelen in projecten die verband houden met de strijd tegen discriminatie. Voorbeelden: een gemeente wenst een brochure te publiceren over diversiteit en vraagt het advies over de inhoud; een school organiseert een informatiedag over racisme en vooroordelen, maar weet niet hoe en met welke beschikbare middelen ze dit kan doen; een onderneming vraagt advies over de mogelijkheden die de antidiscriminatiewet biedt voor het opstellen van een intern reglement; ... het geven van advies en bijstand bij dit soort vragen vereist de oprichting van een ondersteuningscel.

Zoom

Een campagne om diversiteit in ondernemingen te bevorderen

In het kader van haar activiteitenprogramma tegen discriminatie lanceerde de Europese Commissie een informatiecampaignede. De campagne is gespreid over vijf jaar en heeft als doel de bestrijding van elke vorm van discriminatie.

Discriminatie op het werk blijft een realiteit in onze ondernemingen. Daarom legde de Europese campagne met de naam 'Voor diversiteit - tegen discriminatie' de nadruk op het bevorderen van diversiteit op het werk. In een onderzoek uitgevoerd voor de Europese Commissie 'Kosten en voordelen van diversiteit' verklaart negenenzestig procent van de ondervraagde ondernemingen dat een beleid in het voordeel van diversiteit resulteerde in een verbetering van hun merkimage. Tweeënzestig procent geeft toe dat een dergelijk beleid hen hielp om uiterst competent personeel aan te trekken en te behouden. Meer dan zestig procent geeft aan dat hun acties voor meer diversiteit de motivatie en efficiëntie verhoogden.

In dit kader organiseerde het Belgische comité van deze Europese campagne (waarvan het Centrum deel uitmaakt) op 21 maart 2005 een 'Nationale conferentie over diversiteit op het werk'. Op de conferentie waren een verantwoordelijke van de Europese Commissie bevoegd voor Teverkstelling, Sociale Zaken en Gelijke Kansen, de federale minister van Werk, de minister van Gelijke Kansen, een vertegenwoordiger van de Staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, werkgevers, vakbondsvertegenwoordigers en betrokken belangenorganisaties van de gediscrimineerde groepen, aanwezig.

Doel van de conferentie was het sensibiliseren van het publiek voor diversiteit op de werkplaats, het uitwisselen van praktijkervaring en het geven van een overzicht van de verschillende initiatieven en publicaties die in België bestaan over diversiteitsbeheer in ondernemingen. Er bestaan immers heel wat initiatieven, zowel op het niveau van de VDAB, Orbem en Forem, als op het niveau van de vakbonden en werkgeversorganisaties. De plenaire zitting werd gevolgd door ateliers over thema's zoals 'Wettelijke aspecten', 'Hoe een diversiteitsbeheer opstarten in de onderneming' en 'Hoe een diversiteitsbeheer verder ontwikkelen'.

HOOFDSTUK 8 Intern Beheer ter ondersteuning van de activiteiten

Het departement 'Intern Beheer' ondersteunt de activiteiten die we in de vorige hoofdstukken hebben besproken en omvat de boekhouding, de informatica en de dienst logistiek. Deze laatste is verantwoordelijk voor het onthaal, het onderhoud en de aankoop van goederen en diensten.

Sinds eind 2003 zijn het Centrum en zijn 95 medewerkers gehuisvest in de Koningsstraat 138 in Brussel. Het gebouw heeft een oppervlakte van 3900 m² kantoren en vergaderzalen. De inrichting van de lokalen en de vernieuwing van het meubilair gebeurt geleidelijk aan. De hergroepering van de logistieke diensten, dicht bij de ingang van het gebouw van het Centrum, resulteert in meer flexibiliteit en een beter onthaal. Dit is vooral het geval op donderdagvoormiddag, een moment dat speciaal voorzien is voor de ontvangst van mensen met vragen en meldingen over discriminatie of migratieproblematiek. In 2005 werden dankzij de steun van de logistieke dienst meer dan tien seminars en colloquia georganiseerd in het Centrum zelf of in externe lokalen, zoals onder meer in de FOD Tewerkstelling, Koninklijke Bibliotheek.

De dienst streeft naar een informatica-infrastructuur die aangepast is aan de huidige en toekomstige noden van het Centrum. Eind 2005 werd een strategisch plan voor informatica en de andere communicatiemiddelen uitgewerkt. Een actieplan op korte en middellange termijn bepaalt de prioriteiten en de middelen die het Centrum hiervoor moet investeren.

De dossiers met 'meldingen' en 'klachten' worden geregistreerd door middel van een geïntegreerd programma dat voorziet in de gedetailleerde administratieve opvolging: gegevensverwerking, statistieken en verslagen.

De nieuwe internetsite en de modernisering van de informatica-infrastructuur zijn momenteel in volle ontwikkeling.

De financiële dienst wordt gereorganiseerd en voorzien van een adequate analytische administratie. Hierdoor wordt een precieze en transparante opvolging mogelijk van de aanwending van de middelen en de talrijke projecten die zijn toevertrouwd aan het Centrum. Het financiële beheer van het Impulsfonds voor het Migrantenbeleid en van een programma van het Europees Sociaal Fonds (ESF) behoren eveneens tot de verantwoordelijkheid van deze dienst.

Balans en rekeningen van het Centrum

Hieronder vindt u een overzicht van de belangrijkste cijfers uit de balans per 31/12/2005 en uit de resultaatrekening over 2005. Dit overzicht geeft alléén de cijfers van het Centrum zélf, en niet de cijfers van het Impulsfonds en van het Steunpunt voor Armoedebestrijding: deze worden namelijk apart beheerd en vallen onder de verantwoordelijkheid van hun beheerscomité.

De cijfers zijn uitgedrukt in 1.000 €

Deze cijfers werden nagekeken door een bedrijfsrevisor.

Balans per 31/12/2005

x 1.000 €

x 1.000 €

Actief		7870
Vaste activa		278
Materiële vaste activa	159	
Financiële vaste activa	119	
Vlottende activa		7592
Handelsvorderingen	1050	
Geldbeleggingen	1500	
Liquide middelen	5037	
Overlopende activa	5	

Passief		7870
Eigen vermogen		4940
Kapitaal	55	
Gecumuleerd resultaat	4602	
Te verdelen middelen projecten	283	
Schulden		2930
Leveranciers	659	
Sociale schulden	251	
Overige schulden	1836	
Overlopend passief	184	

Resultaatrekening 2005

x 1.000 €

x 1.000 €

Opbrengsten		6203
Nationale Loterij	4350	
Specifieke projectopbrengsten	978	
Overige opbrengsten	258	
Doorrekeningen kabinetten	119	
Financiële opbrengsten	27	
Uitzonderlijke opbrengsten	472	

Kosten		5498
Specifieke projectkosten	508	
Werkingskosten	825	
Personeelskosten	3984	
Afschrijvingen	88	
Uitzonderlijke kosten	92	
Resultaat boekjaar 2005		705

BESLUIT

In de verschillende hoofdstukken van dit jaarverslag kon de lezer nagaan welke groepen zoal getroffen worden door uitsluiting, welke antwoorden het Centrum hierop biedt, welke dossiers er op eigen initiatief of in partnerschap werden opgesteld,...

Tal van activiteiten tonen de rol die het Centrum dagelijks speelt in het huidig institutioneel bestel, als instrument dat complementair werkt aan de activiteiten van de overheid, de verenigingen, de bemiddelaars, en vele anderen.

Wat dit verslag minder aantoon, zijn de belangrijke vragen die zich het afgelopen jaar stelden. Vragen die soms tot polemieken geleid hebben, die niet beperkt zijn tot onze instelling. Zoals de definitie van de neutraliteit van de Staat en de consequenties van het openbaar tonen van religieuze of filosofische overtuigingen. Zoals de moeilijke grens tussen de vrijheid van meningsuiting en het aanzetten tot haat, tot geweld, tot rassensegregatie, tot homofobie. Zoals de moeilijkheid om het begrip islamofobie te definiëren. Of nog zoals de verankering van de interculturele dialoog in de praktijk.

De discussie is aan de gang over welke discriminatiegronden de vernieuwde wet van 25 februari 2003 moet opnemen, en of die gronden moeten verruimd of beperkt worden. Er is ook de discussie over welke houding het Centrum als openbare dienst moet aannemen ten aanzien van manifestaties, kerkbezettingen, hongerstakingen, ... die gevoerd worden door asielzoekers of uitgeprocedeerden.

Het zijn stuk voor stuk maatschappelijke vraagstukken waarop het Centrum, net als andere instellingen of groeperingen, geen eensluidend en afdoend antwoord heeft. Hiervoor is dialoog én debat, juridische analyse én maatschappelijke discussie nodig om na te gaan welke praktijk best beantwoordt aan de missies die de wetgever aan het Centrum heeft toevertrouwd.

Al deze vragen en maatschappelijke uitdagingen werden door interne werkgroepen met medewerkers van de verschillende departementen en diensten geanalyseerd. Soms gaat het over het ontwikkelen van een coherente 'klachtenbehandeling', soms gaat het om zonder taboes de mogelijkheden van verschillende opties toe te lichten.

Deze debatten zijn niet afgerond en het Centrum wil telkens pragmatische richtlijnen naar voor schuiven die rekening houden met alle gevoeligheden en met als focus de slachtoffers van uitsluiting en van geweld, met de migranten en asielzoekers, de personen die in armoede leven.

Bijlagen

Meldpunten (racisme en discriminatie)

NAAM	REDEN	ADRES	TELEFOON	ADRES WEBSITE
Meldpunt Brussel - Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding Permanentie: donderdag van 9u30 tot 12u30	Alle discriminatiegronden	Koningsstraat 138 1000 Brussel	02/212.30.00 gratis groene lijn 0800/17364	www.diversiteit.be
Meldpunt cyberhate-internet - Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding	Racisme en discriminatie op internet	Koningsstraat 138 1000 Brussel	02/212.30.00	www.cyberhate.be
Westkans	Alle discriminatiegronden	Kerkhofstraat 1 8200 Brugge	050/40.73.73	www.westkans.be
Meldpunt Samenleven	Alle discriminatiegronden	Dienst Samenlevingsopbouw August Van Landeghemstraat 95 2830 Willebroek	03/860.03.14	
Meldpunt discriminatie Gent Dienst Gelijke Kansen	Alle discriminatiegronden (vanaf juli 2006)	9000 Gent	09/268.21.68 (vanaf juli 2006)	www.gent.be
FGTB – ABVV « Alle juridische diensten »	Alle discriminatiegronden	Hoogstraat 42 1000 Brussel	02/552.03.45	www.abvv.be
CSC – ACV « Alle juridische diensten »	Alle discriminatiegronden	Haachtsesteenweg 579 1030 Brussel	02/508.87.11	www.acv-online.be
CGSLB – ACLVB « Alle juridische diensten »	Alle discriminatiegronden	Bld. Poincaré 72-74 1070 Brussel	02/558.51.50	www.aclvb.be
Loket discriminatie bij aanwerving BGDA	Alle discriminatiegronden	Anspachlaan 65 (1ste verd) 1000 Brussel	02/505.79.00	www.bgda.be
Fédération des Associations Gayes et Lesbiennes (FAGL)	Seksuele geaardheid	Rue Marché au Charbon 42 1000 Bruxelles	0494/25.38.25	www.fagl.be
Tels Quels	Seksuele geaardheid	Rue Marché au Charbon 81 1000 Bruxelles	02/512.45.87	www.telsquels.be
Alliège	Seksuele geaardheid	En Hors-Château 7 4000 Liège	04/223.65.89	www.alliage.be
Holebifederatie	Seksuele geaardheid	Kammerstraat 22 9000 Gent	09/223.69.29	www.holebifederatie.be
Wel Jong Niet Hetero	Seksuele geaardheid	Kammerstraat 22 9000 Gent	09/269.28.17	www.weljongniethetero.be
Sensoa	Huidige of toekomstige gezondheids-toestand	Kipdorpvest 48a 2000 Antwerpen	03/238.68.68	www.sensoa.be
Katholieke Vereniging Gehandicapten (KVG)	Handicap	Arthur Goemaerelei 66 2018 Antwerpen	03/216.29.90	www.kvg.be
Vlaamse Federatie Gehandicapten (VFG)	Handicap	St. Jansstraat 32-38 1000 Brussel	02/515.02.62	www.vfg.be
Braille Liga	Handicap	Engelandstraat 57 1060 Brussel	02/533.32.11	www.brailleliga.be

NAAM	REDEN	ADRES	TELEFOON	ADRES WEBSITE
Oeuvre National des Aveugles (ONA)	Handicap	Av. Dailly 90-92 1030 Bruxelles	02/241.65.68	www.ona.be
Association chrétienne des invalides et handicapés – Aide aux malades (ACIH-AAM)	Handicap	Chaussée de Haecht 579 BP 40 1031 Bruxelles	02/246.42.26	www.enmarche.be/ ACIH_AAM
Association Socialiste de la Personne Handicapée (ASPH)	Handicap	Rue Saint-Jean 32-38 1000 Bruxelles	02/515.06.65	www.mutsoc.be/asph
HANDIPLUS	Handicap	Jardins de Foutenay Rue des Champs 67 1040 Bruxelles	02/646.34.76	www.handiplus.com
Federatie van Vlaamse DovenOrganisaties (FEVLADO)	Handicap	Coupure Rechts 314 9000 Gent	09/224-46-76	www.fevlado.be
Meldpunt racisme Leuven ¹	Racisme	Muntstraat 1A 3000 Leuven	016/21.16.33	www.leuven.meldpunten.be
Meldpunt racisme Mechelen ¹	Racisme	Dienst Diversiteit Mauritssabbestraat 119 2800 Mechelen	02/212.30.95 015/29.83.36	www.mechelen.meldpunten.be
Meldpunt racisme Molenbeek ¹	Racisme	Mommaertstraat 22 1080 Brussel	02/411.58.97	
Meldpunt racisme Limburg ¹	Racisme	Provinciehuis / p.a. PRIC Universiteitslaan 1 3500 Hasselt	011/23.82.41	www.limburg.be/pric
Meldpunt racisme Antwerpen ¹	Racisme	Gasstraat 14 2060 Antwerpen	03/227.32.20	www.meldpunt-antwerpen.be
Service local de Charleroi (in samenwerking met CRIC) ²	Racisme & verblijf	Rue Emile Tumelaire 86 6000 Charleroi	071/30.09.59	
Service local de La Louvière (in samenwerking met CeRAIC) ²	Racisme & verblijf	Rue de la Loi 22 7100 La Louvière	064/84.80.98	
Service local de Liège (in samenwerking met CRIPEL) ²	Racisme	Boulevard de la Constitution 19/1 4020 Liège	04/340.26.29	www.cripel.be
Service local de Mons (in samenwerking met CIMB) ²	Racisme & verblijf	Avenue du Roi Albert 654 7012 Jemappes	065/88.64.24	
Service local de Namur (in samenwerking met CAI) ²	Racisme	Rue Muzet 22 5002 Saint-Servais	081/74.37.65	
Service local de Verviers (in samenwerking met CRVI) ²	Racisme	Rue de Hodimont 13 4800 Verviers	087/ 35.20.55	
Service local de Tubize (in samenwerking met CRIBW) ²	Racisme & verblijf	Rue de Nivelles 13 1480 Tubize	02/366.05.51	

¹ Deze meldpunten zijn telkens een samenwerkingsverband tussen het Centrum voor gelijkheid van kansen, lokale partnerorganisaties en regionale integratiecentra.

² De Franstalige meldpunten (Services locaux) zijn steeds een samenwerking tussen het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding en de regionale integratiecentra (CRIC, CeRAIC, CRIPEL, CIMB, CAI, CRVI, CRIBW)

Samenstelling van de Raad van Bestuur op 31/12/2005

Effectieve leden	Plaatsvervangers
Voorzitter:	
Raymonde Foucart - Kleynen	Afaf Hemamou
Ondervoorzitter:	
Saïd El Khadraoui	Jan Bertels
Piet Janssen	Ali Caglar
François De Smet	Laura Iker
Bilal Yoncalik	John Vincke
Anne - Emmanuelle Bourgaux	Benjamin Cadranel
Eric Lemmens	Fatima Shaban
Carine Doutrelepont	Bernard Blero
Walter Stevens	Bianca Luzi
Francine Altruye	Eugène Dimmock
Lieve De Cock	Aviva Dierickx
Machteld Ory	Sami Souguir
Claude Debrulle	Radouane Bouhlal
Philippe Laurent	Benoit Parmentier
Helima Guerra	Annemie Mercelis
Isabel Haest	San Eyckmans
Carole Grandjean	Michèle Gilkinet
Carine Jansen	Dominique Delhauteur
Pascale Labiau	Khadija Zamouri
Brigitte De Pauw	Michel Duponcelle
Stephan Backes	Franziska Franzen / Hubert Beckers
Regeringscommissaris:	
Fernand Van Hemelrijck	

